

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από τη Γεωμετρική Εποχή μέχρι Σήμερα;

Φύλλα Εργασίας

Ιστορία Δ' Τάξης Δημοτικού

Τίτλος: «Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από τη Γεωμετρική Εποχή μέχρι Σήμερα;»
Α΄ μέρος – Φύλλα Εργασίας

Τάξη: Δ΄ Δημοτικού

Συγγραφή - Συλλογή και οργάνωση υλικού:

Δρ Χαρά Μακρυγιάννη, *Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*

Κλειώ Φλουρέντζου, *Λειτουργός Γραφείου Αναλυτικών Προγραμμάτων*

Αντώνης Τινής, *Λειτουργός Γραφείου Αναλυτικών Προγραμμάτων*

Αντριάνα Χαραλάμπους, *Λειτουργός Γραφείου Αναλυτικών Προγραμμάτων*

Λία Στυλιανού, *Λειτουργός Γραφείου Αναλυτικών Προγραμμάτων*

Συμβουλευτικό έργο: Λούκας Περικλέους, *Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό,
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κύπρου*

Επιστημονική επιμέλεια αρχαιολογικού και ιστορικού υλικού:

Δρ Ευστάθιος Ράπτου, *Λειτουργός Τμήματος Αρχαιοτήτων*

Εποπτεία: Γιώργος Σ. Γεωργίου, *Επιθεωρητής Δημοτικής Εκπαίδευσης*

Γλωσσική επιμέλεια: Δρ. Ανδρέας Κρίγκος, *Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*

Ηλεκτρονική σελίδωση - Σχεδιασμός εξωφύλλου:

GRA.DES www.gra-des.com

Συντονισμός έκδοσης: Χρίστος Παρπούνας, *Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων*

Προκαταρκτική έκδοση 2013

Εκτύπωση:

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ISBN: 978-9963-0-1456-9

Στο εξώφυλλο χρησιμοποιήθηκε ανακυκλωμένο χαρτί σε ποσοστό τουλάχιστον 50%, προερχόμενο από διαχείριση απορριμμάτων χαρτιού. Το υπόλοιπο ποσοστό προέρχεται από υπεύθυνη διαχείριση δασών.

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από τη Γεωμετρική Εποχή μέχρι Σήμερα;

Περιεχόμενα

Α΄ Μέρος

Πρόλογος σελίδα 2

Εισαγωγικό σημείωμα σελίδα 3

Εισαγωγική ενότητα σελίδα 4

Η ιστορία μου, οι ιστορίες μου, η ιστορία μας, οι ιστορίες μας σελίδα 5

Γινόμαστε αρχαιολόγοι σελίδα 7

Επισκοπήσεις σελίδα 11

Τι θυμόμαστε από πέρσι σελίδα 12

Πώς και γιατί μετακινούμαστε; σελίδα 16

Πώς περνάμε τη μέρα μας; σελίδα 19

Τι σκεφτόμαστε; σελίδα 21

Πώς οργανωνόμαστε; σελίδα 23

Γεωμετρική Εποχή σελίδα 25

Πώς και γιατί μετακινούμαστε; σελίδα 26

Πώς περνάμε τη μέρα μας; σελίδα 35

Τι σκεφτόμαστε; σελίδα 47

Πώς οργανωνόμαστε; σελίδα 67

Αρχαϊκή Εποχή σελίδα 75

Πώς και γιατί μετακινούμαστε; σελίδα 76

Πώς περνάμε τη μέρα μας; σελίδα 100

Τι σκεφτόμαστε; σελίδα 129

Πώς οργανωνόμαστε; σελίδα 146

Β΄ Μέρος

Κλασική Εποχή

Ελληνιστική Εποχή

Πρόλογος

Αγαπητά παιδιά,

Το υλικό που κρατάτε στα χέρια σας στόχο έχει να σας βοηθήσει να εξερευνήσετε, μέσα από το μάθημα της Ιστορίας, τη ζωή των ανθρώπων στην Κύπρο και σε άλλα μέρη του κόσμου, σε εποχές μακρινές. Μελετώντας διάφορα είδη πηγών, θα ανακαλύψετε όχι μόνο στοιχεία για το πώς ζούσαν οι άνθρωποι πριν από χιλιάδες χρόνια, αλλά και για το πώς εμείς σήμερα μαθαίνουμε για το παρελθόν. Θα δείτε, επίσης, πόσο συναρπαστική είναι η μελέτη του παρελθόντος και θα γνωρίσετε τρόπους, με τους οποίους η Ιστορία μπορεί να μας βοηθήσει να καταλάβουμε πολλά πράγματα για το παρελθόν, το παρόν αλλά και το μέλλον.

Ελπιδοφόρος Νεοκλέους
Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης

Εισαγωγικό σημείωμα

Αγαπητοί μας φίλοι και φίλες,

Πώς εργάζονται οι αρχαιολόγοι; Πώς μαθαίνουμε για το παρελθόν; Πώς μετακινούμαστε σήμερα και πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι στο παρελθόν; Πώς περνούμε τη μέρα μας σήμερα και πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι στο παρελθόν; Τι σκεφτόμαστε και πώς εκφράζουμε τις ιδέες μας σήμερα και τι σκέφτονται και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι στο παρελθόν; Πώς οργανωνόμαστε σήμερα και πώς οργανώνονταν οι άνθρωποι της Γεωμετρικής, της Αρχαϊκής, της Κλασικής, της Ελληνιστικής Εποχής;

Με αυτά και άλλα ενδιαφέροντα ερωτήματα θα ασχοληθούμε και κατά τη φετινή σχολική χρονιά μέσα από τα Φύλλα Εργασίας και τις Κάρτες Εργασίας «Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από τη Γεωμετρική Εποχή μέχρι Σήμερα;», που έχετε στα χέρια σας. Στην προσπάθειά μας να απαντήσουμε αυτά τα ερωτήματα, θα μελετήσουμε πολλές και διαφορετικές πηγές, όπως π.χ. αρχαιολογικά ευρήματα, τα σχολικά μας βιβλία (αλλά και άλλα βιβλία Ιστορίας), πηγές στο διαδίκτυο, αρχαιολογικούς και ιστορικούς χώρους, κ.ά.

Τι χρειαζόμαστε; Περιέργεια, κέφι και ενέργεια για πολλές εξερευνήσεις και ανακαλύψεις, τα Φύλλα Εργασίας και τις Κάρτες Εργασίας μας, ιστορικές πηγές. Χρειαζόμαστε ακόμη έναν Φάκελο Επιτευγμάτων για να τοποθετούμε ό,τι δημιουργούμε στο μάθημα της Ιστορίας (στον Φάκελο θα βάζουμε τα Φύλλα Εργασίας μας και το σχετικό με τα ερωτήματά μας υλικό που θα φέρνουμε στην τάξη).

Τι θα μάθουμε; Θα γνωρίσουμε πώς ήταν η ζωή στο παρελθόν, εντοπίζοντας τι άλλαξε και τι έμεινε το ίδιο από τα πολύ παλιά χρόνια μέχρι σήμερα. Ακόμα, θα μάθουμε πώς να κάνουμε ερωτήσεις και να εντοπίζουμε τεκμήρια μέσα στις πηγές, για να καταλήξουμε σε συμπεράσματα, πώς να εξετάζουμε διάφορες και διαφορετικές απόψεις για να διαμορφώσουμε τη δική μας άποψη. Θα δούμε επίσης πόσο σημαντικό είναι να αναθεωρούμε τη δική μας άποψη, όταν μέσα από νέα τεκμήρια ανακαλύπτουμε νέες πληροφορίες. Θα μας δοθεί η ευκαιρία να διερευνήσουμε τις αιτίες και τα αποτελέσματα των αποφάσεων που πήραν οι άνθρωποι και να αξιολογήσουμε αυτές τις αποφάσεις τους με βάση τα δεδομένα της συγκεκριμένης περιόδου. Θα αναπτύξουμε ικανότητες που θα μας χρειαστούν και σε άλλα σχολικά μαθήματα, αλλά και στη ζωή μας έξω από το σχολείο, όπως για παράδειγμα το πώς να δίνουμε τεκμηριωμένες απαντήσεις, να επιχειρηματολογούμε και να εκφράζουμε την άποψή μας με διάφορους τρόπους: με γραπτό ή προφορικό λόγο, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, μέσα από το δράμα και την τέχνη. Θα γίνουμε πιο ενημερωμένα άτομα, αφού θα αρχίσουμε να καταλαβαίνουμε τις ιστορικές πληροφορίες που υπάρχουν γύρω μας, όπως για παράδειγμα σε μια σειρά κινουμένων σχεδίων, μια ταινία, ένα ηλεκτρονικό παιχνίδι και θα είμαστε σε θέση να διακρίνουμε μέσα σ' αυτά την ιστορική γνώση από τη φαντασία, μαζί κι ένα σωρό άλλα πράγματα.

Καλή αρχή!

Η Ομάδα Ιστορίας για το Δημοτικό Σχολείο

Εισαγωγική ενότητα

Παρουσιάζω τον εαυτό μου στο παιδί που κάθεται δίπλα μου. Σκέφτομαι και σημειώνω τις σκέψεις μου. Στη συνέχεια, συγκρίνουμε τις απαντήσεις μας και εντοπίζουμε ομοιότητες και διαφορές.

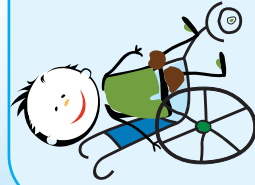
Ποιος ήμουν/ Ποια ήμουν
(Παρελθόν)

Ποιος είμαι/ Ποια είμαι
(Παρόν)

Ποιος θα είμαι/ Ποια θα είμαι
(Μέλλον)

Προβληματισμοί

1. Ποια στοιχεία μένουν τα ίδια; Ποια στοιχεία αλλάζουν;
2. Κυκλώνω τα στοιχεία, για τα οποία είμαι απόλυτα σίγουρος/η. Τεκμηριώνω γιατί είμαι απόλυτα σίγουρος/η.
3. Για ποια στοιχεία δεν είμαι σίγουρος/η; Από αυτά, για ποια μπορώ να μάθω; Πώς;
4. Για ποια στοιχεία δεν έχω κανένα τεκμήριο; Γιατί;

Τι θα αλλάξει και τι θα μείνει το ίδιο σε μένα μέχρι τον Ιούνιο;

Είμαι απόλυτα βέβαιος/η για το μέλλον μου;

Εκφράζομαι χρησιμοποιώντας λέξεις και φράσεις, όπως: *δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σύμφωνα με...*

Όταν τελειώσω το σημειώμά μου, το κόβω γύρω-γύρω, το τυλίγω και το αποθηκεύω μέσα σε ένα «κουτί του χρόνου»!

Σημειώνω από 3 μέχρι 5 πράγματα που **θα αλλάξουν** σε μένα μέχρι τον Ιούνιο:

Πώς θα ελέγξω αν κάτι έχει αλλάξει ή έχει μείνει το ίδιο;

Σημειώνω από 3 μέχρι 5 πράγματα, τα οποία, μέχρι τον Ιούνιο, **θα μείνουν τα ίδια** σε μένα:

Ο ρόλος μου στην ανασκαφή μας

Οργανωνόμαστε σε ομάδες και συναποφασίζουμε τον ρόλο που θα αναλάβουμε.

Σχεδιαστής/τρια

Συντηρητής

Ανασκαφέας

Συντηρήτρια

Ανασκαφέας

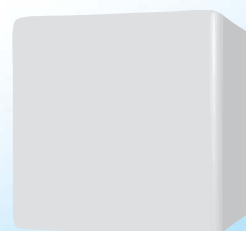
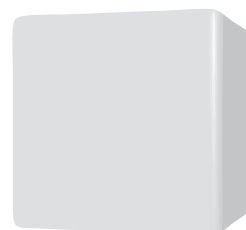
Φωτογράφος

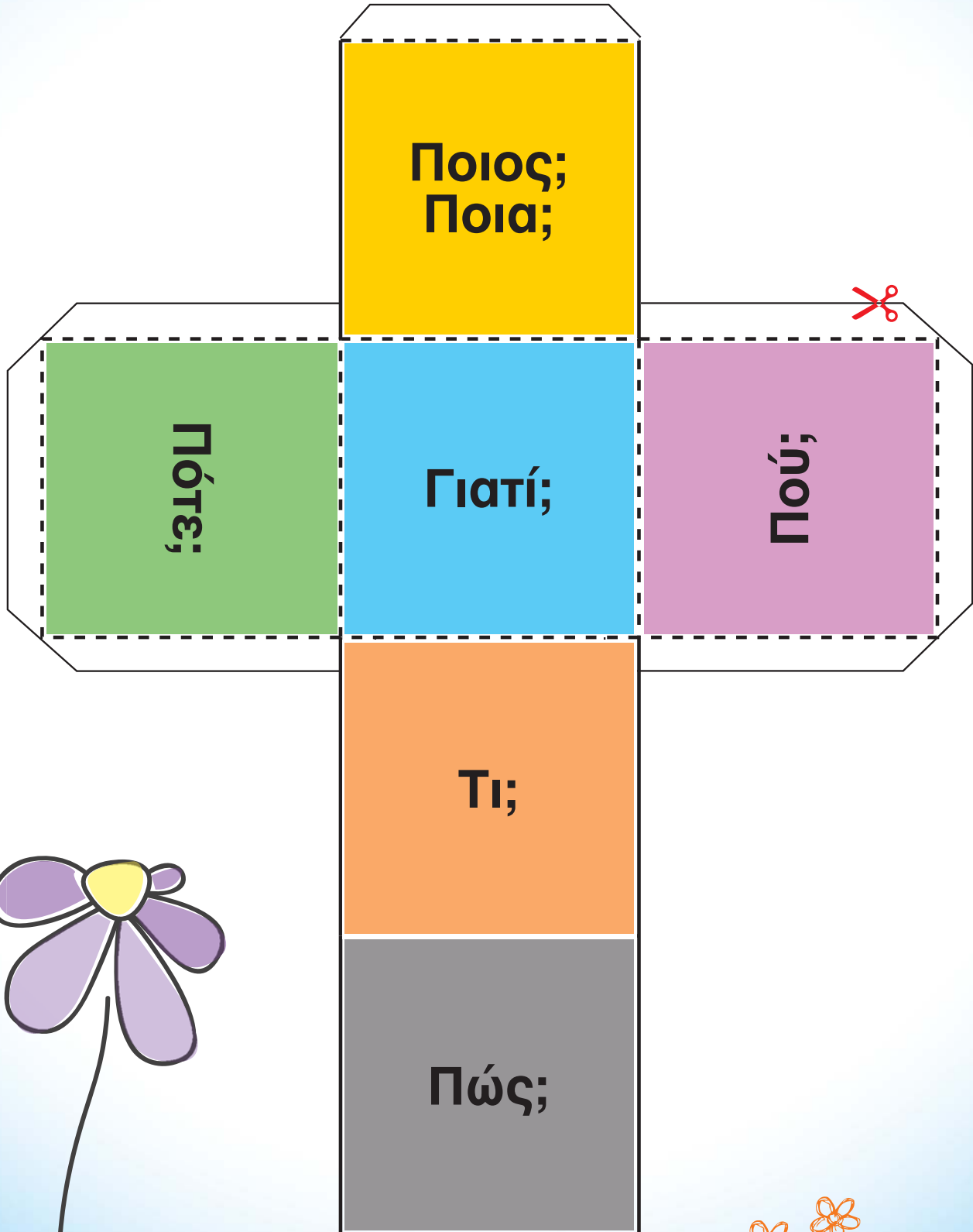
Ανακρίνοντας το εύρημα

Ρίχνουμε το ζάρι διερεύνησης με τη σειρά, φτιάχνουμε ερωτήσεις και ανακρίνουμε το εύρημά μας. Συζητούμε με το παιδί που κάθεται δίπλα μας και καταγράφουμε τις υποθέσεις μας. Χρησιμοποιούμε φράσεις, όπως: αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με...

Γιατί;

Ανακρίνοντας όλα τα ευρήματα μαζί

Ανακρίνω όλα τα ευρήματα μαζί.

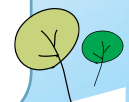

Τα ευρήματά μας
(Φωτογραφία ή σκίτσο)

**Σημειώνω τι μου λένε τα ευρήματα.
Τεκμηριώνω τις απόψεις μου.**

Χρησιμοποιώ φράσεις, όπως: *Σύμφωνα με τα πιο πάνω τεκμήρια πιστεύω ότι ..., Τα τεκμήρια φανερώνουν πως ..., Δεν υπάρχουν τεκμήρια που να..., πιθανότητα, ίσως, μάλλον, επειδή, κ.ά.*

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Τι σκεφτόμαστε;

Πώς οργανωνόμαστε;

Φτιάχνω περιγραφές της ζωής των ανθρώπων στις διάφορες εποχές.

Βήμα 1: Κόβω τις 4 καρτέλες από την Ομάδα Α και τις τοποθετώ στον κατάλληλο χώρο (σ. 14-15).

Βήμα 2: Κόβω τις 4 καρτέλες από την Ομάδα Β και τις τοποθετώ στον κατάλληλο χώρο (σ. 14-15).

Βήμα 3: Κόβω τις 4 καρτέλες από την Ομάδα Γ και τις τοποθετώ στον κατάλληλο χώρο (σ. 14-15).

Βήμα 4: Κόβω τις 4 καρτέλες από την Ομάδα Δ και τις τοποθετώ στον κατάλληλο χώρο (σ. 14-15).

Αφού τελειώσω, συγκρίνω τις περιγραφές που έφτιαξα, με αυτές που ετοίμασαν τα άλλα παιδιά.

Ομάδα Α: Πώς μετακινούνται και πού μένουν οι άνθρωποι;

Κατοικώ σε ένα χωριό, στο οποίο ζω από τότε που γεννήθηκα. Το σπίτι μου είναι φτιαγμένο από πέτρες και πηλό. Μετακινούμαστε με τα πόδια και κάποτε με σχεδίες στο νερό.

Κατοικώ σε μια μεγάλη πόλη όπου ζουν εκατομμύρια άνθρωποι. Μένω σε μια πολυκατοικία. Δεν ζούσα πάντοτε σε αυτή την πόλη. Παλαιότερα ζούσα σε μια άλλη μακρινή χώρα. Μετακινούμαστε με τα πόδια και με άλλα πολλά μέσα όπως αυτοκίνητα, τρένα, πλοία και αεροπλάνα.

Κατοικώ σε μια πόλη, όπου ζω από τότε που ήμουν 3 χρονών. Ζω σε ένα σπίτι μαζί με την οικογένειά μου. Μετακινούμαστε με τα πόδια και με άμαξες στην ξηρά και με βάρκες και πλοία στη θάλασσα.

Κάθε μερικές βδομάδες μετακινούμαστε, για να βρούμε τροφή και να προστατευτούμε από το κρύο. Μετακινούμαστε με τα πόδια και κάποτε με σχεδίες στο νερό.

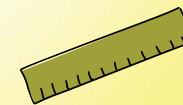
Ομάδα Β: Πώς περνούν τη μέρα τους οι άνθρωποι;

Συνήθως παίρνουμε την τροφή μας από τα φυτά που καλλιεργούμε, αλλά και από τα ζώα που εκτρέφουμε. Τα πιο πολλά εργαλεία που χρησιμοποιούμε είναι φτιαγμένα από πέτρα, ξύλο και πηλό.

Συνήθως παίρνουμε την τροφή μας από τα φυτά που καλλιεργούμε και τα ζώα που εκτρέφουμε. Πολλές φορές αγοράζουμε φαγητά από την αγορά στο κέντρο της πόλης. Τα πιο πολλά εργαλεία μας είναι φτιαγμένα από ξύλο, πηλό και χαλκό.

Συνήθως αγοράζουμε την τροφή μας από τις υπεραγορές και τα παντοπωλεία. Τα πιο πολλά εργαλεία μας είναι φτιαγμένα από μέταλλο και πλαστικό.

Συνήθως τρώμε καρπούς από δέντρα και ρίζες που βρίσκουμε στο κοντινό δάσος και όταν είμαστε τυχεροί τρώμε κρέας από τα ζώα που κυνηγούμε. Τα εργαλεία μας είναι συνήθως φτιαγμένα από πέτρες, κόκαλα και ξύλο.

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Τι σκεφτόμαστε;

Πώς οργανωνόμαστε;

Ομάδα Γ: Τι σκέφτονται οι άνθρωποι;

Τα πιο σημαντικά θέματα που μας απασχολούν είναι η καλλιέργεια των φυτών μας, πώς να μεγαλώσουμε τα ζώα μας, αλλά και πού να βρούμε χαλκό. Διακοσμούμε τους τοίχους των σπιτιών μας και φτιάχνουμε στολίδια και άλλα αντικείμενα, όπως ειδώλια (μικρές φιγούρες ανθρώπων και ζώων) και διάφορα αγγεία. Κάποιοι από μας ξέρουν να γράφουν και να διαβάζουν.

Μας απασχολούν διάφορα θέματα που είναι σχετικά με τη ζωή μας (δουλειά, διασκέδαση, κ.λπ.) αλλά και πώς να μάθουμε περισσότερα για τον κόσμο γύρω μας. Διακοσμούμε όλα τα αντικείμενα που χρησιμοποιούμε. Ασχολούμαστε με διάφορα είδη τέχνης, όπως η λογοτεχνία, η ζωγραφική και το θέατρο. Όλοι σχεδόν ξέρουμε να γράφουμε και να διαβάζουμε και μπορούμε να μιλήσουμε με ανθρώπους από ολόκληρο τον κόσμο.

Τα πιο σημαντικά θέματα που μας απασχολούν είναι η αναζήτηση τροφής και καταλύματος. Ζωγραφίζουμε επίσης στους τοίχους των σπηλιών και φτιάχνουμε διάφορα στολίδια και άλλα αντικείμενα, όπως μικρές φιγούρες που μοιάζουν με ανθρώπους.

Τα πιο σημαντικά θέματα που μας απασχολούν είναι η καλλιέργεια των φυτών μας και η εκτροφή των ζώων. Διακοσμούμε τους τοίχους των σπιτιών μας, φτιάχνουμε στολίδια και άλλα αντικείμενα, όπως ειδώλια (μικρές φιγούρες ανθρώπων και ζώων) και διάφορα αγγεία.

Ομάδα Δ: Πώς οργανώνονται οι άνθρωποι;

Το χωριό, στο οποίο ζω, κατοικείται από περίπου 300 ανθρώπους. Δεν έχουμε συγκεκριμένο αρχηγό και συνήθως αποφασίζουμε όλοι μαζί για θέματα που μας αφορούν όλους. Ανταλλάζουμε προϊόντα με άλλα χωριά. Κάποιες φορές πρέπει να πολεμήσουμε για να προστατέψουμε το χωριό μας.

Η πόλη, στην οποία ζω, κατοικείται από μερικές χιλιάδες κατοίκους. Ο αρχηγός μας είναι ο βασιλιάς που παίρνει όλες τις σημαντικές αποφάσεις. Κάνουμε εμπόριο με ανθρώπους που ζουν σε διάφορα άλλα μέρη. Μερικές φορές έχουμε πολέμους ανάμεσα στα διάφορα βασίλεια.

Η ομάδα, στην οποία ζω, αποτελείται από περίπου 100 άτομα. Δεν έχουμε συγκεκριμένο αρχηγό και συνήθως αποφασίζουμε όλοι μαζί για την ομάδα μας. Συναντάμε άλλους ανθρώπους. Κάποτε ανταλλάζουμε διάφορα πράγματα. Δυστυχώς, μερικές φορές, αναγκαζόμαστε να επιλύσουμε τις διαφορές μας με πόλεμο.

Ζω σε μια χώρα που έχει πληθυσμό μισό εκατομμύριο ανθρώπους. Τις αποφάσεις για τη χώρα τις παίρνει ο πρόεδρος και η βουλή, τους οποίους επιλέγουμε με εκλογές. Οι χώρες μεταξύ τους συνεργάζονται σε πολλά θέματα. Μερικές φορές έχουμε και πολέμους ανάμεσα στις διάφορες χώρες.

Επισκοπήσεις

Τι θυμόμαστε από πέρσι;

Η ζωή των ανθρώπων από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι Σήμερα

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

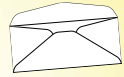
Τι σκεφτόμαστε;

Πώς οργανωνόμαστε;

Παλαιολιθική Εποχή

Νεολιθική Εποχή

Επισκοπήσεις

Τι θυμόμαστε από πέρσι;

Η ζωή των ανθρώπων από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι Σήμερα

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

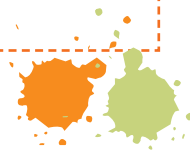
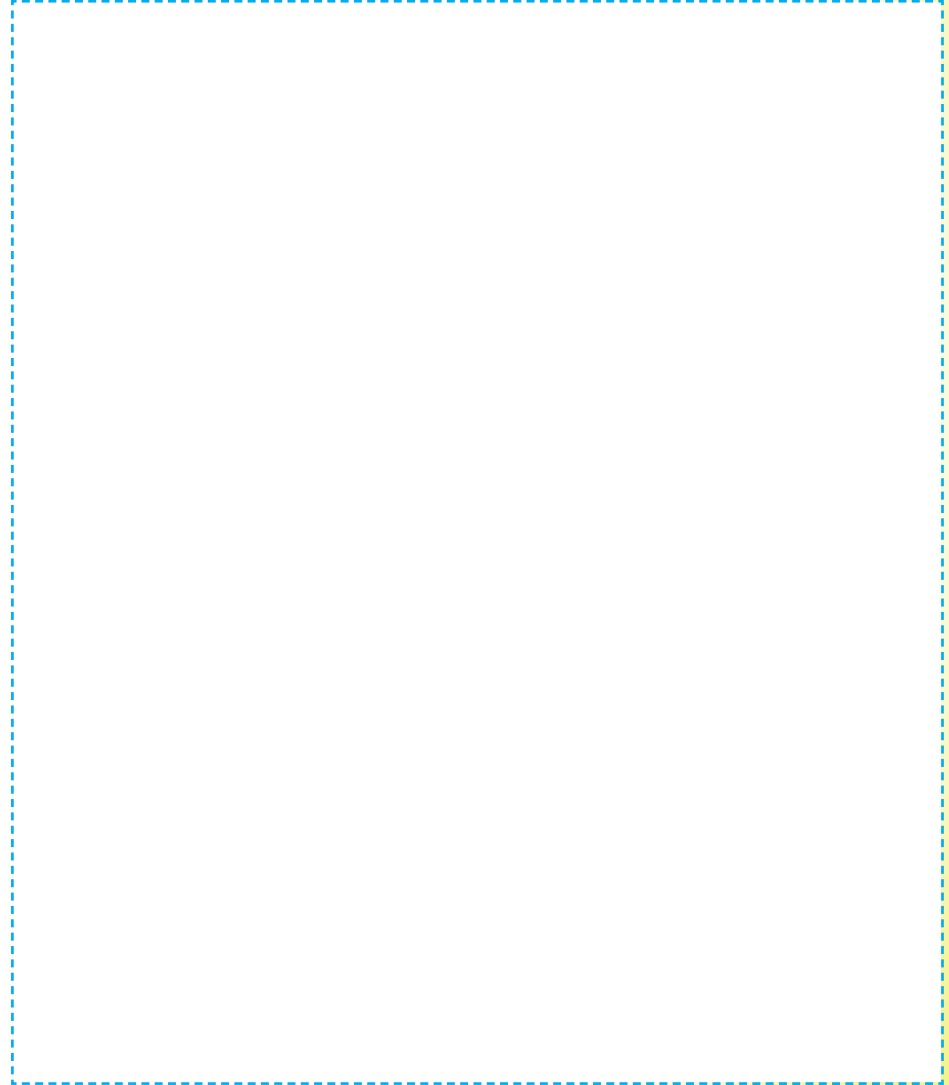
Τι σκεφτόμαστε;

Πώς οργανωνόμαστε;

Εποχή του Χαλκού

Σήμερα

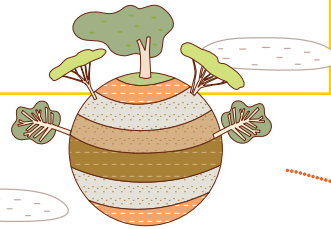

**Συγκρίνοντας τις εποχές: Γεωμετρική, Αρχαϊκή, Κλασική, Ελληνιστική Εποχή, Σήμερα.
Πώς και γιατί μετακινούμαστε; Πού μένουμε;**

Καταγράφω τις πέντε εποχές σε σειρά, ξεκινώντας από αυτή κατά την οποία οι άνθρωποι αλλάζουν τον τόπο κατοικίας τους πιο συχνά.

Καταγράφω τις πέντε εποχές σε σειρά, ξεκινώντας από αυτή κατά την οποία οι περισσότεροι άνθρωποι κτίζουν πιο μεγάλες οικίες με περισσότερα δωμάτια.

Καταγράφω τις πέντε εποχές σε σειρά, ξεκινώντας από αυτή κατά την οποία οι άνθρωποι μετακινούνται με πιο γρήγορα μέσα μετακίνησης.

Χωρίζω τις εποχές σε αυτές που οι άνθρωποι μετακινούνται σε άλλες περιοχές της Γης για να μορφωθούν και σε αυτές που δεν μετακινούνται για να μορφωθούν.

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο; Πώς και γιατί μετακινούμαστε; Πού μένουμε;

Χρωματίζω αυτό που ισχύει για κάθε εποχή.

	Γεωμετρική Εποχή	Αρχαϊκή Εποχή	Κλασική Εποχή	Ελληνιστική Εποχή	Άλλες Εποχές	Σήμερα
Οι άνθρωποι μετακινούνται με τα πόδια.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται με άμαξες.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται λόγω συγκρούσεων.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται για να βρουν νέες περιοχές να κτίσουν νέες πόλεις.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται για να κάνουν εμπόριο.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται λόγω αύξησης του πληθυσμού στον οικισμό τους.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται για διακοπές.						
Οι άνθρωποι κτίζουν τις κατοικίες τους κοντά σε ποτάμια.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται πάνω σε ζώα.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται με μεγάλα πλοία.						
Οι άνθρωποι κτίζουν τις κατοικίες τους σε υψώματα.						

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο; Πώς και γιατί μετακινούμαστε; Πού μένουμε;

	Γεωμετρική Εποχή	Αρχαϊκή Εποχή	Κλασική Εποχή	Ελληνιστική Εποχή	Άλλες Εποχές	Σήμερα
Οι άνθρωποι κατοικούν κοντά σε πεδιάδες που μπορούν να καλλιεργήσουν.						
Οι άνθρωποι κατοικούν κοντά στη θάλασσα.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται στο διάστημα με διαστημόπλοια.						
Οι άνθρωποι κατοικούν κοντά σε δάση και σε μεταλλεία.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται λόγω φυσικών καταστροφών.						
Οι άνθρωποι μετακινούνται για να μορφωθούν.						

**Συγκρίνοντας τις εποχές: Γεωμετρική, Αρχαϊκή, Κλασική, Ελληνιστική Εποχή, Σήμερα.
Πώς περνάμε τη μέρα μας;**

Καταγράφω τις πέντε εποχές σε σειρά, ξεκινώντας από αυτή κατά την οποία οι άνθρωποι έχουν στη διάθεσή τους προϊόντα από διάφορες περιοχές της Γης.

Καταγράφω τις πέντε εποχές σε σειρά, ξεκινώντας από αυτή κατά την οποία οι γυναίκες και οι άντρες έχουν εντελώς διαφορετικές ασχολίες.

Καταγράφω τις πέντε εποχές σε σειρά, ξεκινώντας από αυτή κατά την οποία οι άνθρωποι εξασφαλίζουν προϊόντα ανταλλάσσοντάς τα με νομίσματα.

Χωρίζω τις εποχές σε αυτές που όλα σχεδόν τα παιδιά μορφώνονται και σε αυτές που τα παιδιά δεν μορφώνονται.

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο; Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Χρωματίζω αυτό που ισχύει για κάθε εποχή.

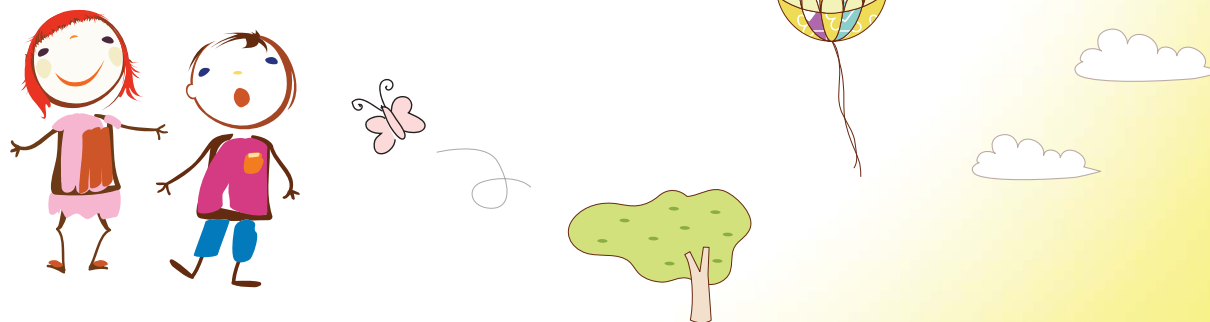
	Γεωμετρική Εποχή	Αρχαϊκή Εποχή	Κλασική Εποχή	Ελληνιστική Εποχή	Άλλες Εποχές	Σήμερα
Οι άνθρωποι τρώνε κρέας, ψάρια, φρούτα και λαχανικά.						
Οι άνθρωποι καλλιεργούν τη γη και εκτρέφουν ζώα.						
Οι άνθρωποι φροντίζουν για τη μόρφωση όλων των παιδιών.						
Κάποιοι άνθρωποι φτιάχνουν ρούχα από υφάσματα.						
Οι άνθρωποι εξασφαλίζουν τα προϊόντα που χρειάζονται, ανταλλάσσοντάς τα με άλλα προϊόντα.						
Οι άνθρωποι εξασφαλίζουν τα εργαλεία τους από τους ειδικούς που τα κατασκευάζουν.						
Κάποιοι άνθρωποι κατασκευάζουν αγγεία με ξεχωριστή διακόσμηση.						
Κάποιες γυναίκες ασχολούνται μόνο με τις δουλειές του σπιτιού.						

Συγκρίνοντας τις εποχές: Γεωμετρική, Αρχαϊκή, Κλασική, Ελληνιστική Εποχή, Σήμερα. Τι σκεφτόμαστε;

Καταγράφω τις πέντε εποχές σε σειρά, ξεκινώντας από αυτή κατά την οποία οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τους πιο πολλούς τρόπους για να εκφραστούν.

Χωρίζω τις πέντε εποχές σε αυτές που οι περισσότεροι άνθρωποι ασχολούνται και σε αυτές που δεν ασχολούνται με το θέατρο.

Χωρίζω τις εποχές σε αυτές που οι άνθρωποι δεν έγραφαν για αυτά που γίνονταν στο παρελθόν (Ιστορία) και σε αυτές που οι άνθρωποι κατέγραφαν αυτά που γίνονταν στο παρελθόν (Ιστορία).

Συγκρίνοντας τις εποχές: Γεωμετρική, Αρχαϊκή, Κλασική, Ελληνιστική Εποχή, Σήμερα. Τι σκεφτόμαστε;

Χρωματίζω αυτό που ισχύει για κάθε εποχή.

	Γεωμετρική Εποχή	Αρχαϊκή Εποχή	Κλασική Εποχή	Ελληνιστική Εποχή	Άλλες Εποχές	Σήμερα
Οι τεχνίτες διακοσμούν τα αντικείμενα.						
Οι άνθρωποι σκέφτονται πώς να κάνουν εμπόριο.						
Οι άνθρωποι γράφουν αυτά που έγιναν στο παρελθόν (Ιστορία).						
Οι άνθρωποι ασχολούνται με τη φιλοσοφία.						
Οι άνθρωποι γράφουν θεατρικά έργα και τα παίζουν στα θέατρα.						
Οι άνθρωποι σκέφτονται πώς να μάθουν περισσότερα για τον κόσμο γύρω τους.						
Οι άνθρωποι σκέφτονται πώς να αποκτήσουν χρήματα για να επιβιώσουν και να αγοράσουν πράγματα.						
						
						

**Συγκρίνοντας τις εποχές: Γεωμετρική, Αρχαϊκή, Κλασική, Ελληνιστική Εποχή, Σήμερα.
Πώς οργανωνόμαστε;**

Καταγράφω τις πέντε εποχές σε σειρά, ξεκινώντας από αυτή κατά την οποία οι ομάδες των ανθρώπων είναι πολυπληθέστερες.

Καταγράφω τις πέντε εποχές σε σειρά, ξεκινώντας από αυτή κατά την οποία συμμετέχουν περισσότεροι άνθρωποι στη λήψη των αποφάσεων.

Καταγράφω τις πέντε εποχές σε σειρά, ξεκινώντας από αυτή που οι επαφές ανάμεσα στις ομάδες ανθρώπων είναι πιο συχνές.

Χωρίζω τις εποχές σε αυτές που ο ένας παίρνει τις αποφάσεις για την ομάδα και σε αυτές που αποφασίζουν πολλοί μαζί.

Συγκρίνοντας τις εποχές: Γεωμετρική, Αρχαϊκή, Κλασική, Ελληνιστική εποχή, Σήμερα.
Πώς οργανωνόμαστε;

Χρωματίζω αυτό που ισχύει για κάθε εποχή.

	Γεωμετρική Εποχή	Αρχαϊκή Εποχή	Κλασική Εποχή	Ελληνιστική Εποχή	Άλλες Εποχές	Σήμερα
Τα μέλη των ομάδων ζουν σε αυτοκρατορίες.						
Τα μέλη των ομάδων ζουν σε πόλεις-βασίλεια.						
Σε κάποιες περιοχές υπάρχει δημοκρατία, όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται από τους πολλούς.						
Αρχηγός της ομάδας είναι ο βασιλιάς.						
Κάποιοι άνθρωποι έχουν περισσότερα πράγματα από άλλους.						
Σε κάποια μέρη του κόσμου διοικούν ομάδες ανθρώπων.						
Οι διάφορες ομάδες κάνουν εμπόριο μεταξύ τους.						
Διάφορες ομάδες συμμαχούν για να πολεμήσουν άλλες ομάδες.						
Οι διάφορες ομάδες συνεργάζονται και έχουν κοινούς νόμους μεταξύ τους.						

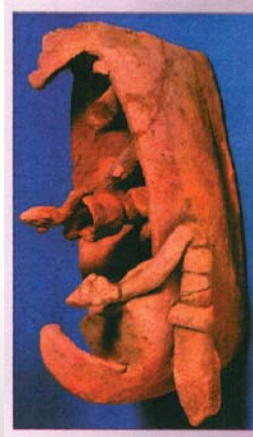
Γεωμετρική Εποχή

Πώς ξέρουμε ότι άνθρωποι της Γεωμετρικής Εποχής μετακινούνταν από και προς την Κύπρο συχνά;

Κολλώ αυτοκόλλητα χαρτάκια δίπλα από κάθε πηγή που θεωρώ ότι μου προσφέρει πληροφορίες για το ερώτημα. Συγκρίνω και συζητώ τα ευρήματά μου με τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας μου.

Πηγή 1: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Οι Κύπριοι είχαν εμπορικές σχέσεις με ελληνικές πόλεις και με γειτονικούς λαούς της Ανατολής. Η θαλασσοκρατία των Κυπρίων αναφέρεται σε αρχαίες γραπτές πηγές και μαρτυρείται από αρχαιολογικά ευρήματα.

Πηγή 3: Πήλινη αναπαράσταση πλοίου

Πηγή 2: Κείμενο από Ευστάθιο, συγγραφέα αρχαίων χρόνων

Πιο ευτυχημένοι από όλους τους νησιώτες ήταν οι Κύπριοι. Λέγεται πως κάποτε θαλασσοκράτησαν κι αυτοί.

Πηγή 4: Κείμενο από Ευσέβιο, συγγραφέα αρχαίων χρόνων

Μετά τον Τρωικό Πόλεμο θαλασσοκράτησαν οι Κύπριοι για 33 χρόνια.

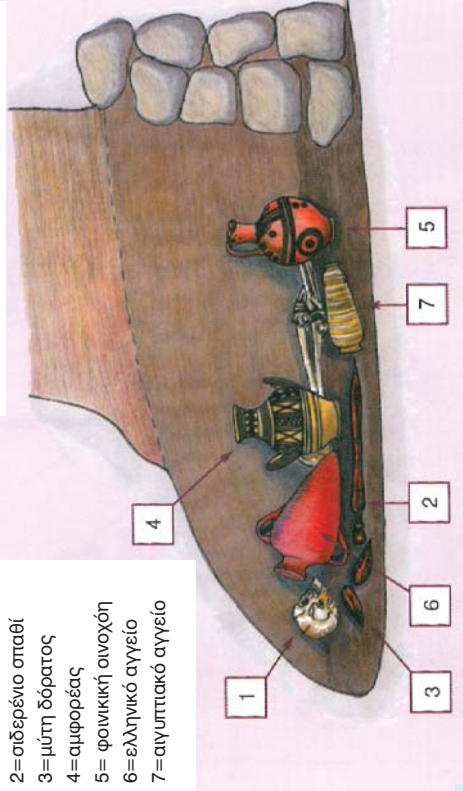
Πηγή 6: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Οι πόλεις που είχαν λιμάνια και στις οποίες γινόταν το εμπόριο λέγονταν εμπορικοί σταθμοί. Σε αυτές τις πόλεις μεταφέρονταν με ζώα και άμαξες όλα τα προϊόντα που θα εξαγόταν. Στη συνέχεια φορτώνονταν σε καράβια που μετέφεραν τα προϊόντα αυτά σε πόλεις - λιμάνια άλλων χωρών. Εκεί, οι έμποροι τα ξεφόρτωναν και τα αντάλλαζαν με άλλα προϊόντα. Σε αυτούς τους εμπορικούς σταθμούς μαζεύονταν πολλοί άνθρωποι από διαφορετικές πόλεις και χώρες, είχαν την ευκαιρία να επικοινωνήσουν και να μάθουν ο ένας από τον άλλο.

Αρχαιολογικό δείγμα

- 1= ανθρωπόπιπος σκελετός,
- 2= σιδερένιο σταθί
- 3= μύτη δόρατος
- 4= αμφορέας
- 5= φοινικική οινοχόη
- 6= ελληνικό αγγείο
- 7= αιγυπτιακό αγγείο

Πηγή 5: Σκίτσο και αρχαιολογικό δείγμα τάφου γεωμετρικής εποχής στην Κύπρο

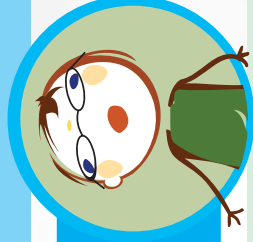
Για ποίους λόγους οι άνθρωποι μετακινούνταν από και προς την Κύπρο συχνά;

Πηγή σκίτσου, φωτογραφίας και κειμένων: Σχολικό εγχειρίδιο Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή, Δ' τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ Κύπρου, σ. 24

Γεωμετρική Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς ξέρουμε ότι οι άνθρωποι της Γεωμετρικής Εποχής μετακινούνταν συχνά στην Ελλάδα και σε άλλες περιοχές της Γης;

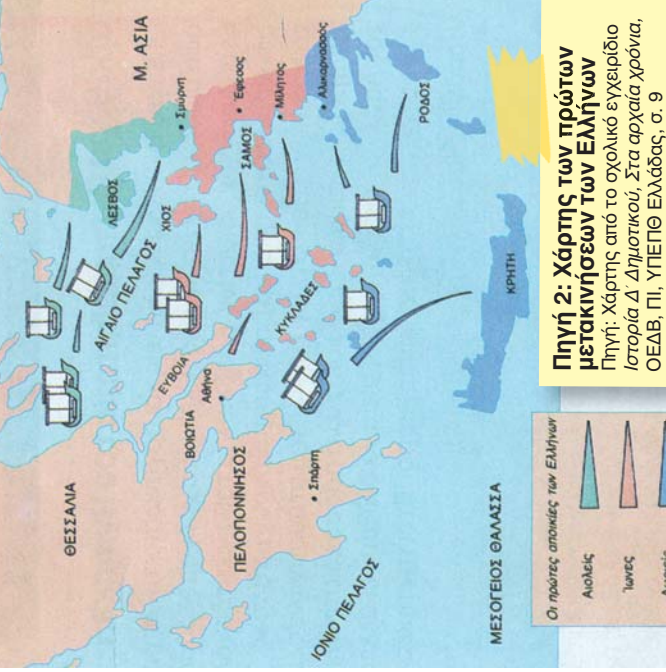

Ανακρίνω τις πηγές που ακολουθούν, για να διερευνήσω εάν υπάρχουν τεκμήρια, τα οποία να αποδεικνύουν ότι κι άλλοι άνθρωποι μετακινούνταν συχνά. Υπογραμμίζω ή χρωματίζω τα τεκμήρια που εντοπίζω. Συγκρίνουμε και συζητούμε τα ευρήματά μας.

Πηγή 1: Απόσπασμα από τον Θουκυδίδη, αρχαίο ιστορικό

Στη χώρα που σήμερα ονομάζεται Ελλάδα οι μετακινήσεις τότε ήταν συχνές. Οι κάτοικοι πιέζονταν από άλλα νεότερα φύλα και έφευγαν εύκολα από τις περιοχές που έμεναν. Τότε δεν υπήρχε εμπόριο ούτε ασφάλεια στη στεριά και τη θάλασσα. Οι άνθρωποι δεν καλλιεργούσαν μεγάλα χωράφια. Δεν μάζευαν χρήματα ούτε φύτευαν δέντρα, γιατί δεν είχαν τείχη να τους προστατεύουν. Πάντα υπήρχε ο φόβος μήπως παρουσιαστεί κάποιος να τους τα αρπάξει. Εξασφάλιζαν μόνο τις καθημερινές τους ανάγκες και μετακινούνταν με μεγάλη ευκολία, στα εύφορα μέρη, όπως η Θεσσαλία, η Βοιωτία και οι περισσότερες περιοχές της Πελοποννήσου, εκτός από την Αρκαδία.

Πηγή: Απόσπασμα-διασκευή από το σχολικό εγχειρίδιο Ιστορία Δ' Δημοτικού, Στα αρχαία χρόνια, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας, σ. 7.

Πηγή 2: Χάρτης των πρώτων μετακινήσεων των Ελλήνων

Πηγή: Χάρτης από το σχολικό εγχειρίδιο Ιστορία Δ' Δημοτικού, Στα αρχαία χρόνια, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας, σ. 9

Πηγή 3: Απόσπασμα από τον Θουκυδίδη, αρχαίο ιστορικό

Μετά τον Τρωικό πόλεμο συνεχίστηκαν οι μετακινήσεις πληθυσμών και οι εισβολές στην Ελλάδα, η οποία δεν έμεινε ήσυχη και δεν μπόρεσε να προκόψει... Εξήντα χρόνια μετά την εκστρατεία των Αχαιών στην Τροία, οι Θεσσαλοί έδιωξαν από την περιοχή τους Βοιωτούς που πήγαν και εγκαταστάθηκαν στη γη του Κάδμου, που σήμερα λέγεται Βοιωτία. Ογδόντα χρόνια μετά τα Τρωικά, οι Δωριείς με αρχηγούς τους Ηρακλείδες κυριεύσαν την Πελοπόννησο. Μόνο μετά από πολλά χρόνια ηρέμησε εντελώς η Ελλάδα, γιατί σταμάτησαν οι μετακινήσεις πληθυσμών.

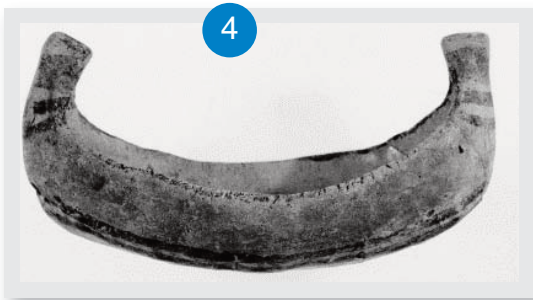
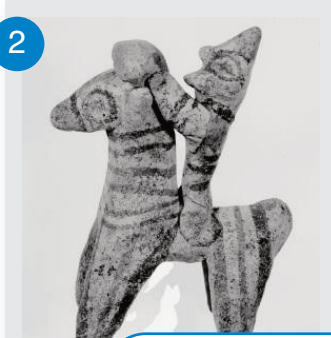
Πηγή: Απόσπασμα-διασκευή από το σχολικό εγχειρίδιο Ιστορία Δ' Δημοτικού, Στα αρχαία χρόνια, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας, σ. 8.

Τι μου λένε οι πηγές αυτές για τους λόγους, για τους οποίους μετακινούνταν οι άνθρωποι; Καταγράφω με λέξεις-κλειδιά τους λόγους πάνω σε αυτοκόλλητα χαρτάκια και τα τοποθετώ πάνω στο φύλλο Εργασίας μου.

Πώς ξέρουμε πού και πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι στην Κύπρο;

Ανακρίνουμε τα πιο κάτω ευρήματα, τα οποία εντοπίστηκαν σε διάφορες περιοχές στην Κύπρο και σημειώνουμε, κάτω από το καθένα, αν είναι:

1. Τεκμήριο που δείχνει πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι από το ένα μέρος του νησιού στο άλλο.
2. Τεκμήριο που δείχνει πώς οι άνθρωποι μετακινούνταν από το νησί στις γειτονικές ακτές.

6

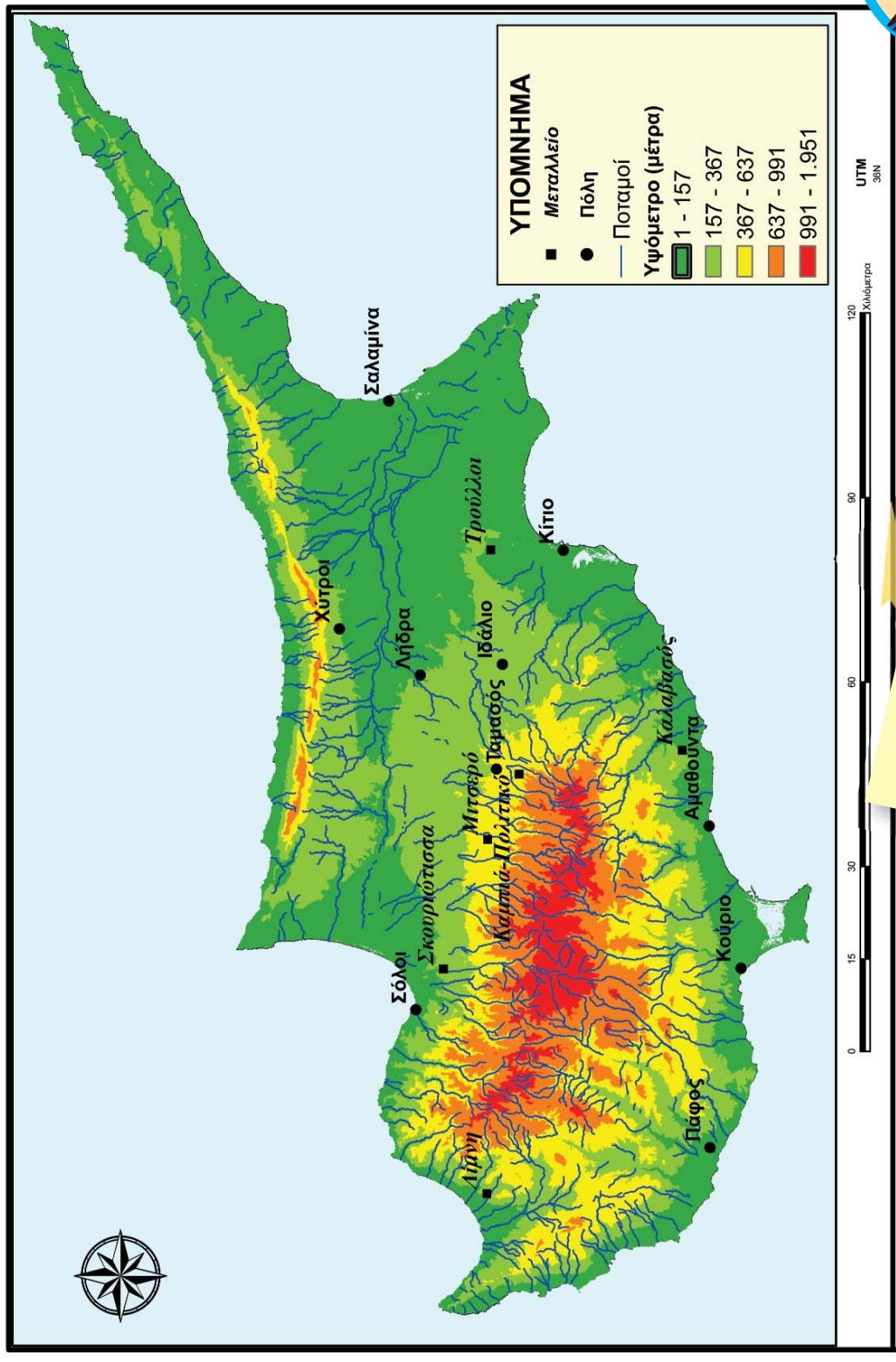

Συναποφασίζουμε πώς θα ανακοινώσουμε τις απαντήσεις μας στην ολομέλεια.

Πού επέλεξαν οι άνθρωποι να κτίσουν τις πόλεις τους;

Παρατηρώ τον χάρτη και συζητώ τις διαπιστώσεις μου με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου.

Κυριότερες πόλεις της Γεωμετρικής Εποχής

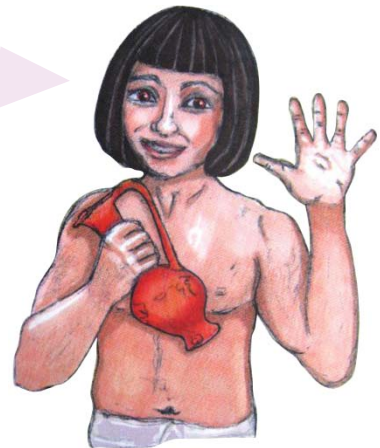
Αναπαράχθηκε από τον χάρτη του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας με την έγκριση της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Απαγορεύεται η ανατύπωση.

Επέλεξαν όλες οι ομάδες ανθρώπων με τα ίδια κριτήρια τα μέρη όπου έφτιαχναν τις πόλεις τους;

Μελετώ τις πληροφορίες που προσφέρονται πιο κάτω. Σημειώνω ή κολλώ αυτοκόλλητα χαρτάκια, εκεί όπου δίνονται πληροφορίες για το ερώτημα.

Γεια σας, είμαι ο Μελά και κατοικώ στην Ταμασό της Κύπρου. Οι συμπατριώτες μου οι Φοίνικες είναι ξακουστοί έμποροι και ναυτικοί. Εμπορεύονται διάφορα είδη, φτιαγμένα από μπρούντζο, ασήμι, χρυσάφι, πηλό και φαγεντιανή.

Στο Κίτιο υπάρχουν τα ερείπια του ναού της φοινικικής θεάς Αστάρτης. Αυτό το αγγείο βρέθηκε θρυμματισμένο εκεί. Πάνω υπάρχει επιγραφή στα φοινικικά. Αναφέρεται σε έναν Φοίνικα από την Ταμασό με το όνομα Μελά, που πήγε στον ναό για να κάνει τάμα και να προσφέρει θυσία στη θεά Αστάρτη.

Είναι το μόνο φοινικικό αγγείο που βρέθηκε στην Κύπρο;

Όχι, βρέθηκαν πολλά φοινικικά αγγεία σε όλη την Κύπρο.

Τι άραγε φανερώνουν τα ευρήματα αυτά για τους λόγους μετακίνησης και εγκατάστασης αρκετών Φοινίκων στην Κύπρο;

Τι άλλο μπορούμε να υποθέσουμε από τη θέση της Κύπρου και της Φοινίκης;

πολλοί ναυτικοί ζούσαν στην Ταμασό με το όνομα Μελά. Μόλις άρχισαν να κατασκευάζουν αγγεία, αγγειογράφαν με το όνομα τους τα αγγεία που έφτιαχναν. Έτσι η επιγραφή που βρέθηκε στο αγγείο που βρέθηκε στο Κίτιο αναφέρεται στον Φοίνικα Μελά.

Επέλεξαν όλες οι ομάδες ανθρώπων με τα ίδια κριτήρια τα μέρη όπου έφτιαχναν τις πόλεις τους;

Ανακρίνω τις πιο κάτω πηγές.

Υπογραμμίζω, κυκλώνω ή/και χρωματίζω τις απαντήσεις στο ερώτημα.

Ανάλογα με το πόσο βέβαιος/η είμαι για την απάντησή μου, χρησιμοποιώ φράσεις, όπως: *αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με...*

Πηγή 1: Κείμενο από τον Ηρόδοτο, αρχαίο ιστορικό της Αρχαϊκής Εποχής

Οι Ίωνες έχουν κτίσει τις πόλεις τους στον πιο ωραίο τόπο, από άποψη ατμόσφαιρας και κλίματος, σε σύγκριση μ' όλους τους γνωστούς λαούς. Τα μέρη που βρίσκονται βορειότερα υποφέρουν από το κρύο και την υγρασία, ενώ τα μέρη που βρίσκονται νοτιότερα υποφέρουν από καύσωνα και ξηρασία. Από τις δώδεκα ιωνικές πόλεις, οι δύο είναι κτισμένες στα νησιά Σάμο και Χίο και οι υπόλοιπες στη Μικρά Ασία.

Οι Αιολείς έκτισαν δώδεκα πόλεις στη στεριά της Μικράς Ασίας. Αυτοί έτυχε να εγκατασταθούν σε περιοχή πιο εύφορη από τους Ίωνες, αλλά το κλίμα εκεί δεν είναι τόσο γλυκό.

Πηγή: Σχολικό εγχειρίδιο *Ιστορία Δ' Δημοτικού, Στα αρχαία χρόνια*, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδα, σ. 10.

Πηγή 2: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Στα κυπριακά βασίλεια, μαζί με τους παλιούς κατοίκους του νησιού, ζούσαν από την Εποχή του Χαλκού και αρκετοί Έλληνες άποικοι, οι οποίοι ήρθαν στην Κύπρο για εμπορικούς λόγους. Στα Γεωμετρικά χρόνια εγκαταστάθηκαν στην Κύπρο πολλοί Έλληνες-Μυκηναίοι. Αυτοί οι άποικοι είχαν αναγκαστεί να φύγουν από τις παλιές τους πόλεις, διότι αυτές καταστράφηκαν τελείως ή βρίσκονταν σε παρακμή.

Πηγή: Σχολικό εγχειρίδιο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή*, Δ' τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ Κύπρου, σ. 18

Τι επιπρόσθετο μας αναφέρει η πηγή 2, όσον αφορά τις μετακινήσεις, που δεν μας το αναφέρει η πηγή 1;

Συζήτηση: Πώς ξέρουμε ότι κατά τη Γεωμετρική Εποχή εγκαταστάθηκαν Έλληνες Μυκηναίοι στην Κύπρο;

Επέλεξαν όλες οι ομάδες ανθρώπων με τα ίδια κριτήρια τα μέρη όπου έφτιαχναν τις πόλεις τους;

Ανακρίνω τις αναπαραστάσεις και τα γραπτά κείμενα που ακολουθούν. Υπογραμμίζω ή χρωματίζω τι μου λένε οι πηγές για το ερώτημα.

Αναπαράσταση της ασσυριακής πόλης Νινευή

Πηγή φωτογραφίας:
http://batsioulas.gr/fillistor/wp-content/uploads/2013/03/ninevi_001.jpg

Το ήξερες αυτό;
 Οι **Ασσύριοι** ζούσαν στις εύφορες κοιλάδες των ποταμών Τίγρη και Ευφράτη. Εκστράτευαν συχνά και κατακτούσαν τις γειτονικές περιοχές, απαιτώντας φόρο υποτέλειας από τους κατακτημένους λαούς.

Εγώ θυμάμαι τι μάθαμε για τους **Αιγύπτιους** από την Εποχή του Χαλκού. Ζούσαν στην **εύφορη πεδιάδα** δίπλα στον ποταμό Νείλο. Ωστόσο **δεν είχαν** καλής ποιότητας ξυλεία, ούτε και μέταλλα, ενώ γύρω από την έκταση που ζούσαν υπήρχε μονάχα **έρημος**.

Τελικά, σε ποιο συμπέρασμα καταλήγουμε; Επέλεξαν όλες οι ομάδες ανθρώπων με τα ίδια κριτήρια τα μέρη όπου έφτιαχναν τις πόλεις τους;

Αναπαράσταση της αιγυπτιακής πόλης Βουβαστίδας

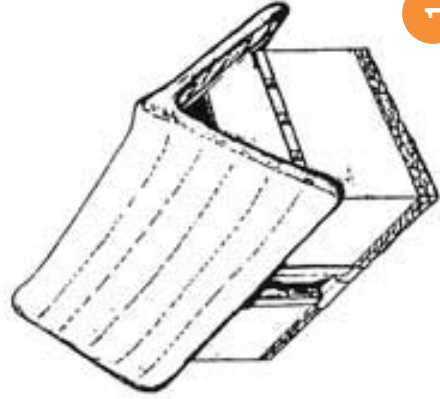
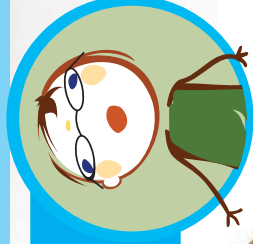
Πηγή αναπαράστασης:
<http://cotn.heavengames.com/game/walkthru/bubastis/bubastis-jayhawk>

Γεωμετρική Εποχή

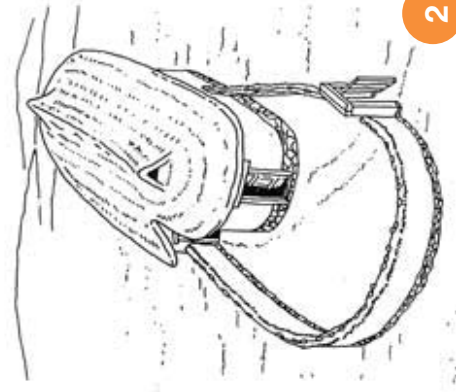
Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς έκτιζαν τις οικίες τους;

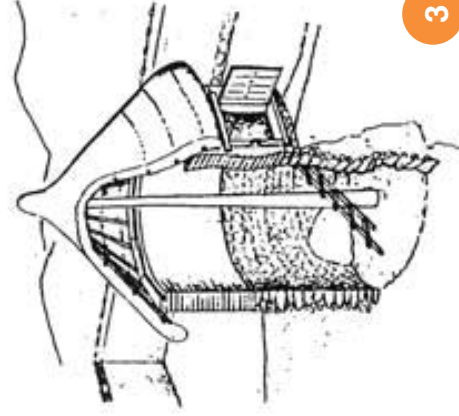
Για την αρχιτεκτονική των οικιών της Γεωμετρικής Εποχής δεν γνωρίζουμε πολλά. Κάποιοι αρχαιολόγοι έχουν καταλήξει, με τη βοήθεια ευρημάτων από τάφους και κατάλοιπα ιερών, στις ακόλουθες αναπαραστάσεις. Παρατηρώ και συμπληρώνω τον πίνακα που ακολουθεί.

1

2

3

4

Μέρος οικίας

Στέγη

Τοίχος

Πόρτα

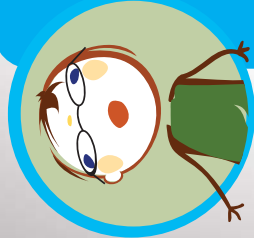
Φράκτης

Υλικό κατασκευής

Σχήμα

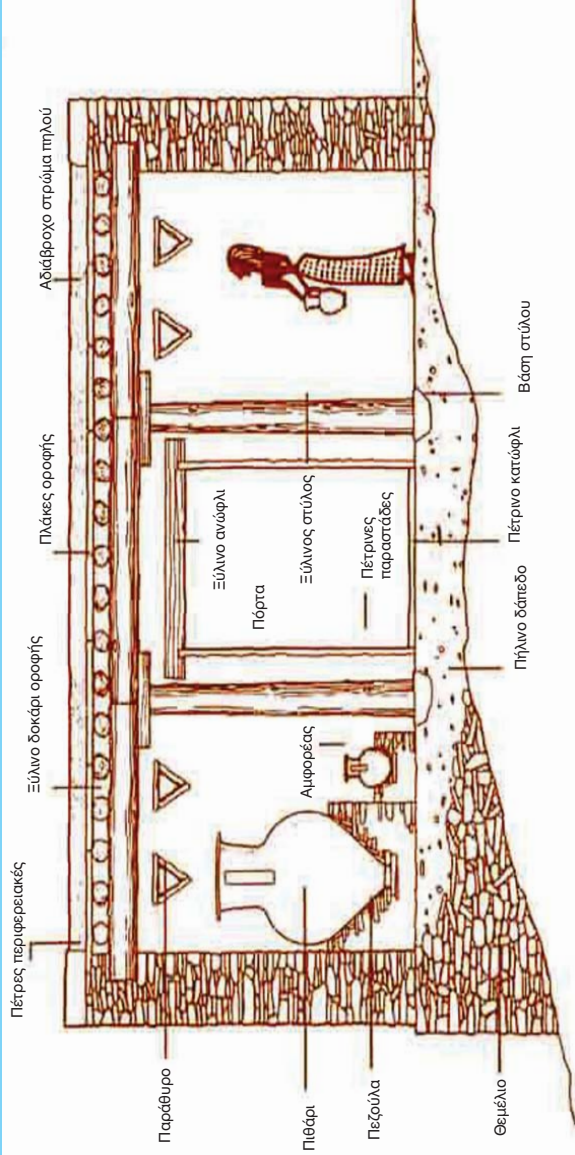
Πηγή αναπαραστάσεων 1, 2, 3: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (2007), Αρχαία Ιστορία - Από τους πρώτους ανθρώπους ως την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης (330 μ.Χ.), Αθήνα, ΟΕΔΒ, σ. 50. Πηγή αναπαραστάσης 4: Περιοχή Lancashire, Αγγλία, <http://www.liverpoolmuseums.org.uk>

Πώς έκτιζαν τις οικίες τους οι άνθρωποι;

Παρατηρώ τη διπλανή αναπαράσταση (τομή) οικίας από οικισμό στο νησί Άνδρος, στο Αιγαίο πέλαγος.

- Από τι φαίνεται να είναι φτιαγμένη;
- Σε τι να χρησιμοποιούν οι διάφοροι χώροι της οικίας; Καταγράψω τις υποθέσεις μου.

1. Σύμφωνα με τα όσα έχω μελετήσει ως τώρα, οι άνθρωποι που έκτισαν αυτή την οικία πιθανότατα να χρησιμοποιήσαν

2. Το αδιάβροχο στρώμα πηλού πάνω στη στέγη πιθανότατα να

3. Ο ξύλινος στύλος μάλλον θα χρησίμευε για

4. Το μεγάλο πιθάρι πολύ πιθανόν να χρησίμευε

5. Μπορώ να υποθέσω με σιγουριά πως

Σκέφτομαι κι ερευνώ:

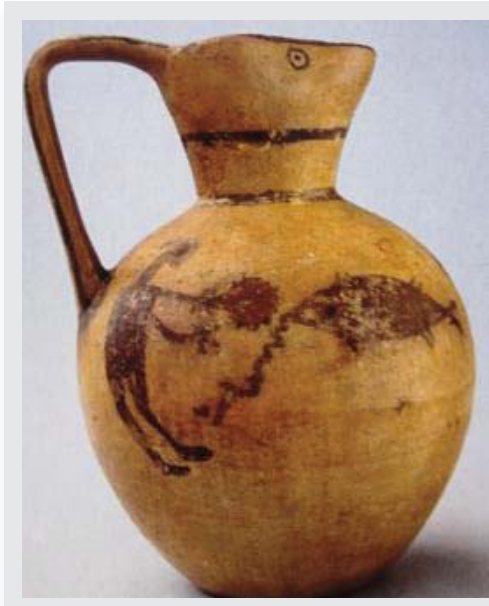
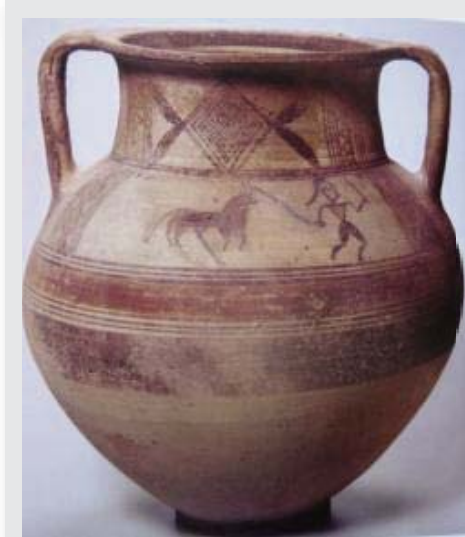
1. Παρατηρώ προσεκτικά όλες τις αναπαραστάσεις οικιών της Γεωμετρικής Εποχής. Εντοπίζω διαφορές;

2. Πώς είναι φτιαγμένη η δική μου οικία; Τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο; Γιατί άραγε;

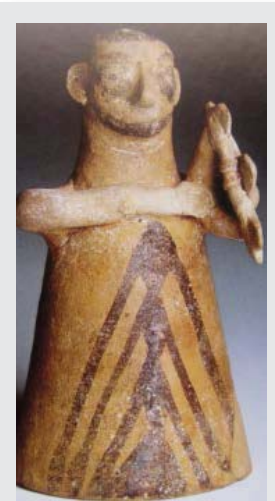
3. Υπήρχαν πόλεις που κτίστηκαν σε αυτή την εποχή και σε άλλες περιοχές της Γης;

Τι μας λένε τα ευρήματα για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων στην Κύπρο;

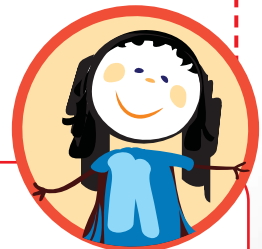
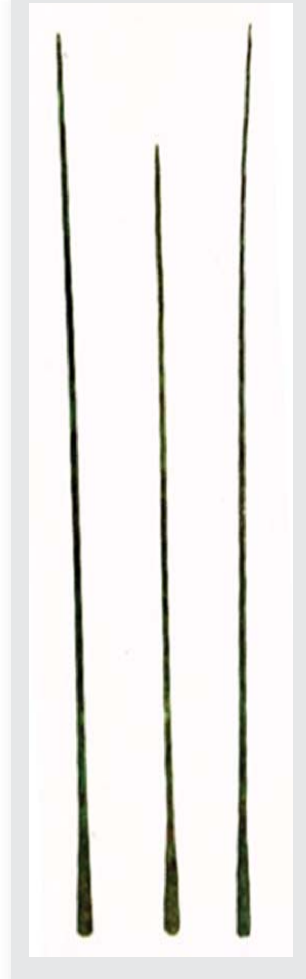
Κόβω τα ευρήματα (σ. 35-37) και τα κατηγοριοποιώ σε ομάδες, ανάλογα με τα τεκμήρια που δίνουν για το ερώτημά μας. Εξηγώ γιατί τα ομαδοποίησα με τον τρόπο αυτό.

Τι μας λένε τα ευρήματα για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων στην Κύπρο;

Τι μας λένε τα ευρήματα για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων στην Κύπρο;

Σε αγγεία της Γεωμετρικής Εποχής βρέθηκαν ίχνη ελαιόλαδου και κρασιού. Βρέθηκαν επίσης οστά ψαριών και απεικονίσεις φιγούρων που φτιάχνουν πίτες.

Τι μας λένε τα ευρήματα για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων στην Κύπρο;

Κόβω και αντιστοιχώ τις ερμηνείες-κείμενα αρχαιολόγων με τις φωτογραφίες των ευρημάτων.

Χάλκινοι οβελοί (σουβλές). Έχουν μέγεθος περίπου 87 εκ. Αργότερα φτιάχνονταν οβελοί και από σίδηρο. Βρέθηκαν στην Παλαίπαφο. Σήμερα είναι στο Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος. Το σταυροδρόμι της Ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.* Αθήνα, Καπόν, σ. 127.

Πήλινο ομοίωμα θρόνου ή καρέκλας Έχει ύψος 20 εκατοστά. Βρέθηκε στο Δάλι – Ποταμιά. Σήμερα είναι στο Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης στη Νέα Υόρκη.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: N.A. (n.d.). *Atlas II, Terracotta Pottery Plate LXXVIII*, N.E.

Σπαθί φτιαγμένο από σίδηρο και ξύλο. Έχει μήκος περίπου 70 εκ. Πιθανόν να βρέθηκε στο Κούριο. Σήμερα είναι στο Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης της Νέας Υόρκης.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Karageorghis, V. (2000), *Ancient Art from Cyprus. The Cesnola Collection*, New York, The Metropolitan Museum of Art, σ. 164 -165.

Στόμιο πήλινου αμφορέα. Έχει ύψος 24 εκ. Δύο άντρες, μάλλον ιερείς, κουβαλούν στους ώμους ένα ξύλο, όπου βρίσκεται δεμένη ανάποδα μια κατσίκα. Τους ακολουθεί μία γυναίκα, μάλλον ιέρεια. Και οι τρεις φορούν μακριά ρούχα. Η γυναίκα φορά στο κεφάλι ψηλή τιάρα διακοσμημένη με γεωμετρικά μοτίβα. Βρέθηκε στην Πύλα. Σήμερα είναι στο Μουσείο του Λούβρου στο Παρίσι.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus. Iconographic representations*. Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 113-114.

Περώνη από ασήμι με μικρές χάντρες από χρυσό. Έχει μέγεθος περίπου 5 εκ. Παρόμοιες περόνες, κυρίως φτιαγμένες από μπρούντζο, χρησιμοποιούνταν συχνά από τους ανθρώπους, για να στερεώνουν τα υφάσματα που χρησιμοποιούσαν για ρούχα. Βρέθηκε στην Αμαθούντα. Σήμερα είναι στο Επαρχιακό Μουσείο Λεμεσού.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: © Φωτογραφικό Αρχείο Τμήματος Αρχαιοτήτων Κύπρου, *εύρημα D12680-1983-VII-27-9 & Hadjisavvas, S. (edt) (2010). Cyprus, crossroads of civilizations*, Nicosia, The Government of the Republic of Cyprus, σ. 131.

Πήλινο ειδώλιο άντρα που μεταφέρει ένα δοχείο στον ώμο του. Έχει ύψος περίπου 10 εκ. Το δοχείο πιθανόν να χρησίμευε για τη μεταφορά κρασιού, η οποία πιθανόν ήταν αντρική εργασία, αφού οι γυναίκες μετέφεραν το νερό σε αμφορείς που κρατούσαν στο κεφάλι τους. Βρέθηκε στην Αμαθούντα. Σήμερα είναι στο Επαρχιακό Μουσείο Λεμεσού.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus. Iconographic representations*. Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 100.

Ερμηνεία ερευνητών για τη διατροφή των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής στην Κύπρο.

Πηγή γραπτού κειμένου: Ιστοσελίδα Ψηφιακού Μουσείου Φαγητού: <http://foodmuseum.cs.ucy.ac.cy>

Πήλινο φλασκί. Έχει ύψος περίπου 27 εκ. Είναι διακοσμημένο και στις δύο πλευρές με ζώα και πουλιά. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε. Σήμερα είναι στο Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης στη Νέα Υόρκη.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος. Το σταυροδρόμι της Ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 141.

Πήλινο ειδώλιο άντρα μουσικού που παίζει λύρα. Έχει ύψος περίπου 10 εκ. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε. Σήμερα είναι στο Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus. Iconographic representations*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 101.

Τι μας λένε τα ευρήματα για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της Κύπρου;

Πήλινο άλογο με τροχούς. Είναι διακοσμημένο με μαύρη μπογιά. Έχει ύψος περίπου 14 εκ. και μήκος 21 εκ. Βρέθηκε στη Λάπηθο. Σήμερα είναι στο Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία.

λεζάντας: Karageorghis, V. (1993). *The coroplastic art of ancient Cyprus. II Late Cypriote II, Cypro-Geometric III*, Nicosia: Leventis Foundation, σ. 66-67
Πηγή φωτογραφίας:
© Φωτογραφικό Αρχείο Τμήματος Αρχαιοτήτων Κύπρου.

Χάλκινη λεκάνη με χερούλια σε σχήμα λωτού. Έχει ύψος 15 εκατοστά και διάμετρο περίπου 36 εκατοστά. Πιθανόν βρέθηκε στο Κούριο. Σήμερα είναι στο Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης στη Νέα Υόρκη.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Karageorghis, V. (2000). *Ancient Art from Cyprus. The Cesnola Collection*, New York, The Metropolitan Museum of Art, σ. 166 -167.

Λουτήρας (μπανιέρα) από άσπρο ασβεστόλιθο. Έχει ύψος 73 εκ. και μήκος 153 εκ. Στο πλάι έχει μια προεξοχή, όπου πιθανόν έβαζαν την ουσία που χρησίμευε ως «σαπούνι» (λάδι και στάχτη). Βρέθηκε στην Παλαίπαφο. Σήμερα είναι στο Αρχαιολογικό Μουσείο Κουκλιών.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος: Το σταυροδρόμι της Ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 126.

Πήλινος αμφορέας. Έχει ύψος 38 εκ. Στη μία πλευρά απεικονίζεται ένας άνθρωπος που περπατά. Στο ένα χέρι κρατά ένα ραβδί ή ένα ακόντιο, ενώ με το άλλο χέρι κρατά δεμένο με σχοινί από τα κέρατα ένα ζώο, πιθανόν ταύρο. Στην άλλη πλευρά, ο ίδιος πιθανότατα άνθρωπος κυνηγά ένα ζώο με κέρατα, πιθανόν κατσίκα, κρατώντας ένα ακόντιο στο ένα χέρι. Δεν ξέρουμε πού βρέθηκε. Σήμερα είναι στο Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus. Iconographic representations*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 97.

Αγαματίδιο από τερακότα. Έχει ύψος περίπου 7 εκ. και διάμετρο 10,3 εκ. Αναπαριστά ομάδα έξι χορευτών, πιθανόν γυναικών, που χορεύουν έναν κυκλικό χορό. Έχουν τεντωμένα τα χέρια και φορούν στέμματα στο κεφάλι. Στη μέση υπάρχει άλλη μία φιγούρα, πιθανόν άντρας, που παίζει φλάουτο. Δεν γνωρίζουμε πού ακριβώς βρέθηκε. Σήμερα είναι στο Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus. Iconographic representations*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 107.

Πήλινη υδρία ύψους περίπου 15 εκ. Πάνω έχει ζωγραφισμένο έναν άντρα να ψαρεύει. Στο χέρι του κρατά κάτι κυκλικό, πιθανόν το δίχτυ ψαρέματος, ενώ από το ψάρι που βρίσκεται μπροστά του ξεκινά μία γραμμή που τελειώνει στα πόδια του. Δεν γνωρίζουμε πού ακριβώς βρέθηκε. Σήμερα είναι στη Βενετία.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus. Iconographic representations*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 99.

Πήλινο δοχείο που ονομάζεται πυξίδα. Τέτοια αγγεία μάλλον χρησίμευαν για την αποθήκευση κοσμημάτων ή άλλων μικρών αντικειμένων. Έχει ύψος περίπου 13 εκ. και διάμετρο 12 εκ. Πάνω στην πυξίδα είναι ζωγραφισμένος άνθρωπος που κρατά κύπελλο, μια κατσίκα κι ένα πουλί, ενώ πίσω υπάρχουν βουνά.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Karageorghis, V., Gagniers, J. (1974). *La ceramique chypriote de style figure*, Roma, Consiglio Nazionale delle Ricerche, Istituto per gli studi Micenei ed Egeo-Anatolici, σ. 4-5.

Σουρωτήρι φτιαγμένο από χαλκό. Έχει ύψος περίπου 12 εκ. και διάμετρο περίπου 38 εκ. Πιθανόν να βρέθηκε στο Κούριο. Σήμερα είναι στο Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης της Νέας Υόρκης.

Πηγή φωτογραφίας και λεζάντας: Karageorghis, V. (2000). *Ancient Art from Cyprus. The Cesnola Collection*, New York, The Metropolitan Museum of Art, σ. 168.

Τι μαθαίνουμε για τη ζωή των ανθρώπων από το έπος *Οδύσσεια* του Ομήρου;

Υπογραμμίζω τις πληροφορίες που εντοπίζω στις πηγές που ακολουθούν για:

- τις ασχολίες των ανθρώπων, με **κόκκινο**
- τα εργαλεία που χρησιμοποιούσαν, με **μπλε**
- την ενδυμασία τους, με **πράσινο**
- τη διατροφή τους, με **μαύρο** χρώμα.

Πηγή 1: *Λέει ο πρίγκιπας Τηλέμαχος στη μητέρα του, βασίλισσα Πηνελόπη:*
«Αλλά καλύτερα να πας στην κάμαρή σου, με τα δικά σου έργα απασχολήσου, τον αργαλειό, τη ρόκα. Δίνε στις παρακόρες εντολές, για να δουλεύουν με φροντίδα».

Πηγή 2: Από την περιγραφή του παλατιού του Αλκίνοου, βασιλιά των Φαιάκων:

«Πενήντα μες στους πύργους του γυναίκες είχε εργάτρες, άλλες τους στο χερόμυλο ξανθό σιτάρι αλέθουν, άλλες τους φαίνουνε πανί και κλώθουν καθισμένες».

Πηγή 3:

«Και μέσα στο λαμπρόχτιστο σαν [ο Τηλέμαχος και ο Οδυσσέας] έφτασαν παλάτι, απάνω σ' έδρες και θρονιά τις χλαίνες αποθέσαν, και μες σε γούρνες σκαλιστές καθίσαν και λουστήκαν.

Κι οι δούλες σαν τους έλουσαν κι αλείψαν τούς με λάδι, και τους φορέσανε κρουστές χλαμύδες και χιτώνες, απ' τα λουτρά τους βγήκανε και στα θρονιά καθίσαν.

Και μπρίκι για το νίψιμο τούς φέρνει τότε η βάγια, ώριο, χρυσό, και χύνει τούς στην αργυρή λεκάνη για να πλυθούν, και στρώνει τούς γυαλιστερό τραπέζι.

Σεμνή κελάρισα έφερε ψωμί και παραθέτει, κι από τα καλοφάγια της τούς έβαλε περίσσια.

Κι αντίκρυ η μάνα του, σιμά στου παλατιού το στύλο, αναγερμένη σε θρονιά φιλόκλωθε με ρόκα. Κι αυτοί άπλωναν τα χέρια τους στα καλοφάγια ομπρός τους».

Πηγή 4:

«Σε λίγο φτάσανε οι βοσκοί, τους χοίρους σαλαγώντας, και στο μαντρί τους έκλεισαν να κοιμηθούν κι ολούθε μεγάλη αντάρα ακούγονταν μαντριζομένων χοίρων».

Πηγή 5:

«Και σαν που δείπνο ορέγεται ο εργάτης που ολημέρα τα μαύρα βόδια τού 'σερναν το αλέτρι στα χωράφια και βλέπει με χαρά το φως του ήλιου να βασιλεύει και στο φαγί πηγαίνοντας τα γόνατά του τρέμουν».

Τα αποσπάσματα είναι παρμένα από την *Ομήρου Οδύσσεια*, ένα μεγάλο σε έκταση ποίημα (έπος). Στο έπος αυτό, ο ποιητής μιλά για την ιστορία του βασιλιά της Ιθάκης, Οδυσσέα, ο οποίος προσπαθεί να επιστρέψει στην πατρίδα του μετά το τέλος του πολέμου στην Τροία. Από την *Ομήρου Οδύσσεια*: Πηγή 1: Ραψωδία ξ, στίχοι 410-412, Πηγή 2: Ραψωδία ρ, στίχοι 85-98, Πηγή 3: Ραψωδία ν, στίχοι 31-34, Πηγή 4: Ραψωδία α, στίχοι 100-104.

Πηγή αγγειογραφίας: <http://www.hellenica.de/Griechenland/Mythos/GR/Tilemachos.html>

Τι μαθαίνουμε για τη ζωή των ανθρώπων από το έπος *Οδύσσεια* του Ομήρου;

Σύμφωνα με τις πηγές 1-5 που έχω ανακρίνει από το έπος *Οδύσσεια* του Ομήρου, οι άνθρωποι της Γεωμετρικής Εποχής ασχολούνταν με

.....

Για εργαλεία είχαν

.....

Έτρωγαν

.....

Φορούσαν

.....

Προβληματισμός

Πολλοί ερευνητές/τριες υποστηρίζουν πως ο Όμηρος έγραψε δύο πολύ μεγάλα ποιήματα: την Ιλιάδα και την Οδύσσεια.

Η Ιλιάδα αναφέρεται στις τελευταίες πενήντα μία ημέρες του πολέμου της Τροίας, ανάμεσα στους Αχαιούς και τους Τρώες, ο οποίος συνολικά κράτησε, σύμφωνα με τον μύθο, 10 χρόνια. Η Οδύσσεια περιγράφει τον δεκάχρονο αγώνα του Οδυσσέα να επιστρέψει, μετά τον τρωικό πόλεμο, στην πατρίδα του Ιθάκη.

Οι ερευνητές/τριες δεν συμφωνούν για το αν ο Όμηρος υπήρξε πραγματικά.

Οι περισσότεροι ερευνητές/τριες υποθέτουν πως η Ιλιάδα και η Οδύσσεια γράφτηκαν γύρω στα τέλη της Γεωμετρικής ή αρχές της Αρχαϊκής Εποχής. Σημειώνουν μάλιστα ότι η Ιλιάδα γράφτηκε πρώτη και μετά από αρκετά χρόνια γράφτηκε και η Οδύσσεια.

Πολλοί μελετητές έκαναν συγκρίσεις ανάμεσα στα **αρχαιολογικά ευρήματα** και τις **περιγραφές** που βρίσκουμε μέσα στην Ιλιάδα και την Οδύσσεια για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων.

Μέσα από τη σύγκριση αυτή κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα ομηρικά έπη, και ειδικά η Οδύσσεια, περιγράφουν την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής.

Σκεφτόμαστε και συζητούμε:

Πόσο σίγουροι/ες είμαστε για τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής μελετώντας πηγές από την Οδύσσεια; Γιατί;

Τι μαθαίνουμε από τις πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι Ολμέκοι;

Πού ζούσαν οι Ολμέκοι; Εντοπίζουμε στην υδρόγειο σφαίρα ή σε παγκόσμιο χάρτη το σημερινό Μεξικό.

Πηγή 1: Μεγαλόπρεπο κτίσμα από πέτρα. Πιθανόν να ήταν ναός ή κατοικία κάποιου αρχηγού.

Πηγή φωτογραφίας:
<http://gizzisgoodies.wikispaces.com/1st+hour+2011-2012+Olmecs>

Πηγή 2: Μεγαλόπρεπη πόλη των Ολμέκων φτιαγμένη από πέτρα.

Πηγή φωτογραφίας: <http://gizzisgoodies.wikispaces.com/1st+hour+2011-2012+Olmecs>

Τι μαθαίνουμε από τις πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι Ολμέκοι;

Πηγή 3: Ένα από τα πολλά λαξευμένα κεφάλια σε πέτρα. Έχουν ύψος από 1,5 μέχρι 3,5 μέτρα και ζυγίζουν περίπου 50 τόνους το καθένα.

Πηγή φωτογραφίας:
http://en.wikipedia.org/wiki/File:San_Lorenzo_Monument_3.jpg

Πηγή 4: Δοχείο των Ολμέκων σε σχήμα ψαριού.

Πηγή φωτογραφίας:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Olmec>

Πηγή 5: Αγαματίδια, τα οποία βρέθηκαν τοποθετημένα ακριβώς έτσι. Οι αρχαιολόγοι δεν γνωρίζουν το γιατί.

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.crystalinks.com/olmec.html>

	i	e	u	a	u	o
p						
t						
tz						
k						
ʔ						
s						
j						
m						
n						
w						
y						

Πηγή 6: Πίνακας με δείγματα γραφής των Ολμέκων

Πηγή: Kaufman, T. & Justenson, J. (2001). *Epi-Olmec Hieroglyphic Writing and texts*. Ιστοσελίδα: <http://www.albany.edu/anthro/maldp/EOTEXTS.pdf>

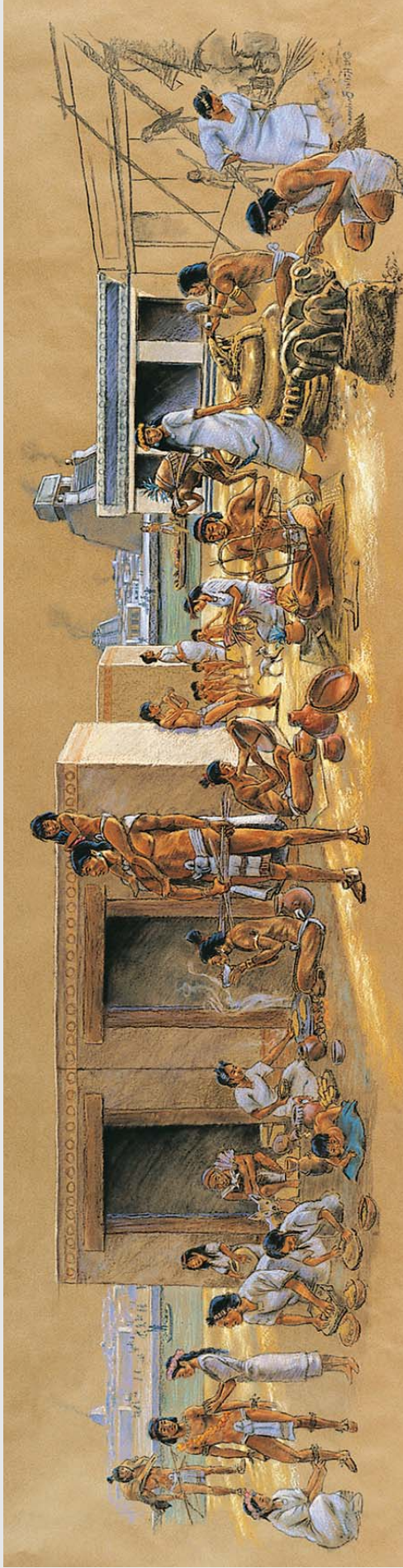
Πηγή 7: Άγαλμα που απεικονίζει φιγούρα που σηκώνει ράβδο από το έδαφος.

Πηγή φωτογραφίας: http://en.wikipedia.org/wiki/File:El_Azuzul_twin.jpg

Γεωμετρική Εποχή

Πώς περνούμε τη μέρα μας;

Τι μαθαίνουμε από τις πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι Ολμέκoi;

Πηγή 9: Πιθανή αναπαράσταση του τρόπου ζωής των Ολμέκων.

Πηγή σκίτσου: <http://www.thestoryofchocolate.com/files/2010/images/OldWorldDrawing.jpg>

Τι μαθαίνουμε από τις πηγές 1-9 για τους Ολμέκους; Πώς περνούσαν τη μέρα τους; Τι φορούσαν; Ποια τεχνολογία χρησιμοποιούσαν;

Τι μαθαίνουμε από τις πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι Ολμέκοι;

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.icco.org/about-us/about-the-icco.html>

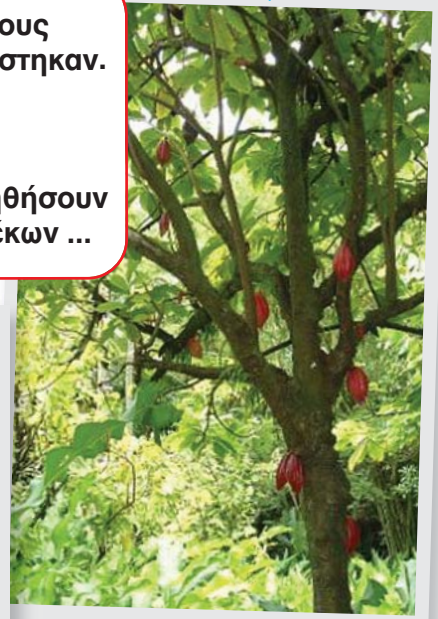
Οι Ολμέκοι ήταν οι πρώτοι, οι οποίοι μάζεψαν τους καρπούς αυτού του δέντρου και τους επεξεργάστηκαν.

Τι δέντρο είναι αυτό;

Οι πληροφορίες που ακολουθούν ίσως μας βοηθήσουν να αποκαλύψουμε ένα ακόμα μυστικό των Ολμέκων ...

Πηγή φωτογραφιών: <http://www.pnas.org/content/108/21/8595/F4.large.jpg>

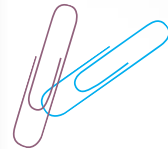
Τα αγγεία που απεικονίζονται πιο πάνω, βρέθηκαν σε ένα χωριό Ολμέκων. Μέσα σε αυτά τα αγγεία βρέθηκαν ίχνη σκόνης από κακάο. **Τι μπορεί να φανερώνει αυτό;**

Τι έφτιαχναν με τα αγγεία αυτά και το κακάο από τους καρπούς του *κακαόδεντρου*; Κάνουμε υποθέσεις.

Τι μαθαίνουμε από τις πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι Ολμέκοι;

Πηγή φωτογραφίας:
<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Chocolate02.jpg>

Οι Ολμέκοι, σύμφωνα με

Θυμάσαι πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Γεωμετρικής Εποχής στην Κύπρο και σε άλλες περιοχές της Γης;

Ελάτε να θυμηθούμε μαζί. Οι πηγές που έχουμε μαζέψει στον Φάκελο Επιτευγμάτων μας θα μας βοηθήσουν πολύ!

Τι μας λένε τα ευρήματα για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο; Τι τους απασχολούσε;

Παρατηρώ τα αρχαιολογικά ευρήματα και σημειώνω τις υποθέσεις μου κάτω από κάθε εύρημα, στο άδειο ορθογώνιο.

1. Πήλινη αναπαράσταση ομάδας ανθρώπων. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε. Ύψος: 7, 3 εκ.

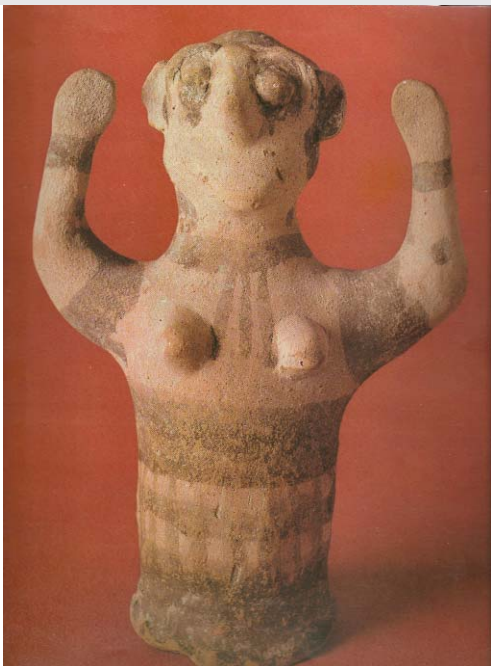
2. Πήλινη αναπαράσταση αλόγου με αναβάτη. Βρέθηκε σε τάφο στην Παλαιίπαφο-Σκάλες. Ύψος: 15, 2 εκ.

Τι μας λένε τα ευρήματα για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο; Τι τους απασχολούσε;

3: Πήλινος Κέρνος. Βρέθηκε στην Αμαθούντα. Ύψος: 8,3 εκ Διάμετρος 19,7 εκ.

4: Πήλινο αγαματίδιο. Βρέθηκε στη Μόρφου-Τούμπα του Σκούρου. Ύψος: 16.3 εκ.

Τι μας λένε τα ευρήματα για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο; Τι τους απασχολούσε;

5: Χρυσές πλάκες. Βρέθηκαν σε τάφο στην Παλαίπαφο-Σκάλες. Ύψος: 9,4 εκ.

6: Χρυσά σκουλαρίκια. Βρέθηκαν στα Κούκλια-Ευρετή. Μήκος: 4 εκ.

Τι μας λένε τα ευρήματα για το τι σκέφτονταν και τι πίστευαν οι άνθρωποι στην Κύπρο; Τι τους απασχολούσε;

7: Λουτήρας από ασβεστόλιθο (μπαγιέρα). Βρέθηκε σε τάφο στην Παλαίπαφο-Σκάλες. Συνολικό μήκος στο πάνω μέρος 153 εκ. Ύψος 73 εκ.

8: Πήλινα αγαλατίδια. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκαν. Ύψος: 15-19 εκ.

Τι μας λένε τα ευρήματα για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο; Τι τους απασχολούσε;

9: Δύο σιδερένια σπαθιά. Βρέθηκαν σε τάφο στην Παλαίπαφο-Σκάλες. Μήκος κάτω σπαθιού: 41 εκ. Μήκος πάνω, λυγισμένου σπαθιού: 70 εκ.

10: Πήλινο αγγείο σε σχήμα πολεμικού πλοίου. Βρέθηκε σε τάφο στη Λάπηθο. Μήκος: 27 εκ.

Τι μας λένε τα ευρήματα για το τι σκέφτονταν και τι πίστευαν οι άνθρωποι στην Κύπρο; Τι τους απασχολούσε;

11: Πήλινο αντικείμενο. Βρέθηκε στη Λάπηθο. Ύψος: περίπου 14 εκ. Μήκος: περίπου 21 εκ.

12: Πήλινος αμφορέας. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε. Ύψος: 42 εκ. Διάμετρος στομίου: 26 εκ.

Τι μας λένε τα ευρήματα για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο; Τι τους απασχολούσε;

13: Σκηνή σε πιάτο που βρέθηκε σε τάφο στην Παλαίπαφο. Ύψος πιάτου: 5 εκ. Διάμετρος: 28,3 εκ

14: Πήλινο αγγείο. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε. Ύψος: 20,5 εκ. Διάμετρος: 23,7 εκ.

Τι μας λένε τα ευρήματα για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο; Τι τους απασχολούσε;

Οι περιγραφές που ακολουθούν αποτελούν ερμηνείες κάποιων αρχαιολόγων για τα ίδια ευρήματα που ανακρίναμε κι εμείς.

- Εντοπίζω το κάθε εύρημα που περιγράφεται πιο κάτω.
- Κόβω την ερμηνεία και την κολλώ στο κενό ορθογώνιο, κάτω από το αντίστοιχο εύρημα.
- **Συζητώ τις παρατηρήσεις μου με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου:**
 - Πώς καταλήξα εγώ σε αυτές τις ερμηνείες;
 - Πώς κατέληξαν άραγε οι αρχαιολόγοι στις ερμηνείες τους;

Στην αναπαράσταση αυτή φαίνονται 6 ανθρώπινες φιγούρες, πιθανότατα γυναίκες, να χορεύουν πάνω σε μια σκηνή και να κρατάνε χέρια σε κύκλο. Στο κεφάλι φοράνε τιάρες. Στη μέση βρίσκεται μια άλλη μορφή, πιθανότατα άντρας, να φοράει επίσης κάλυμμα στο κεφάλι και να παίζει αυλό.

Το πήλινο αντικείμενο, σε σχήμα πολεμικού πλοίου, είναι διακοσμημένο με γεωμετρικά σχέδια. Ο τεχνίτης πιθανότατα μιμείται τα πλοία που χρησιμοποίησαν οι Αχαιοί για να μετακινηθούν από το Αιγαίο και να εγκατασταθούν στην Κύπρο και σε άλλες περιοχές.

Τα αγαματίδια που δείχνουν γυναίκες με υψωμένα χέρια δημιουργήθηκαν πρώτα στην περιοχή του Αιγαίου και στην Κρήτη. Στην Κύπρο αυτή η γυναικεία μορφή πιθανότατα να παρίστανε τη θεά της γονιμότητας και της ευφορίας, ή να δινόταν ως αφιέρωμα σε αυτήν.

Κατά τη Γεωμετρική Εποχή, οι Κύπριοι βρήκαν τον τρόπο να κάνουν το σίδερο ακόμα πιο σκληρό και ανθεκτικό. Μερικοί Αχαιοί άποικοι έμαθαν αυτή την τεχνική από τους Κύπριους και την έκαναν γνωστή και στις περιοχές του Αιγαίου. Το μικρότερο σπαθί είχε λαβή από ελεφαντόδοντο. Το μεγαλύτερο σπαθί είναι σκόπιμα λυγισμένο («σκοτωμένο»), για να μην ξαναχρησιμοποιηθεί.

Ο τεχνίτης έφτιαξε τον λουτήρα αυτό, λαξεύοντας ένα μεγάλο λίθο. Στο πλάι υπάρχει μια προεξοχή. Πιθανότατα εκεί τοποθετούσαν την ουσία που χρησίμευε ως «σαπούνι», ίσως στάχτη και λάδι.

Τα αγαματίδια είναι γυναικείες μορφές που κρατούν στο κεφάλι μεγάλα αγγεία. Πιθανότατα μέσα σε αυτά τα αγγεία να μετέφεραν νερό.

Το πήλινο αυτό αγγείο είναι διακοσμημένο με γεωμετρικά σχήματα. Το χρησιμοποιούσαν σε τελετές. Ο ιερέας έβαζε μέσα τους σπόρους, τους ευλογούσε και τους έδινε στους γεωργούς.

Πιθανότατα οι ταύροι να ήταν σύμβολα της γονιμότητας και τα φίδια του θανάτου, ενώ και τα δύο μαζί, σύμβολα της αναγέννησης της φύσης. Ίσως το αγγείο να χρησίμευε κατά την τελετή της ταφής, μια και τα περισσότερα από αυτά τα αντικείμενα βρέθηκαν σε τάφους.

Πιθανότατα να είναι η πρώτη φορά που άνθρωποι προσπάθησαν να ζωγραφίσουν μια σκηνή από μύθο, δύο ανθρώπους να προσπαθούν να σκοτώσουν ένα δικέφαλο τέρας, το οποίο έχει σώμα φιδιού και ουρά ψαριού. Ο ένας άνθρωπος κτυπά με το τόξο και ο άλλος με μαχαίρι. Θυμίζει μήπως κάποιον μύθο του Ηρακλή;

Το πήλινο παιδικό παιχνίδι είναι διακοσμημένο με γεωμετρικά σχήματα. Κυλά πάνω σε πήλινες ρόδες.

Πιθανότατα ο αγγειοπλάστης να ήθελε να ζωγραφίσει μια σκηνή, στην οποία ένας άντρας εξημερώνει έναν άγριο ταύρο στην εξοχή.

Η φιγούρα ιππεύει, παίζοντας λύρα. Ίσως ο αγγειοπλάστης να ήθελε να παρουσιάσει ένα ξεχωριστό πρόσωπο, έναν ιερέα ή μια ιέρεια που συχνά εκείνη την εποχή απεικονίζονταν να ιππεύουν στο πλάι;

Τα χρυσά αυτά σκουλαρίκια έχουν σχήμα πλοίου.

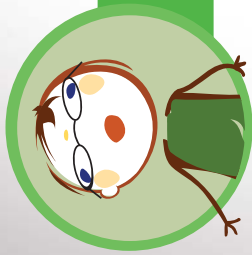
Οι χρυσές πλάκες έχουν έκτυπη διακόσμηση. Σε όλες υπάρχει ντυμένη η θεά Αστάρτη που κρατά άνθη στα δύο χέρια και φορά στο κεφάλι διάδημα.

Γεωμετρική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο; Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Ένα μυστηριώδες εύρημα!

Ανακρίνω το εύρημα, με τη βοήθεια του διαγράμματος, για να λύσω το μυστήριο...

Πηγή: © Φωτογραφικό Αρχείο Τμήματος Αρχαιοτήτων Κύπρου

Ποιες άλλες ερωτήσεις χρειάζεται να ρωτήσουμε;

Τι δεν μπορεί να μας πει η πηγή;

Τι μπορούμε να υποθέσουμε;

Τι μας λέει η πηγή (φωτογραφία μυστηριώδους ευρήματος);

Ένα μυστηριώδες εύρημα

Μήπως η πηγή 1, η οποία ακολουθεί, μπορεί να μας βοηθήσει να μάθουμε κάτι περισσότερο για το μυστηριώδες εύρημα;

	Α	Ε	Ι	Ο	ΟΥ
ΚΩΝΗΝΤΑ	α * *	ε * *	ι * *	ο * *	ου * *
Κ/Γ/Χ	κα * *	κε * *	κι * *	κο * *	κου * *
Τ/Δ/Θ	τα * *	τε * *	τι * *	το * *	του * *
Π/Β	πα * *	πε * *	πι * *	πο * *	που * *
Ρ	ρα * *	ρε * *	ρι * *	ρο * *	ρου * *
Λ	λα * *	λε * *	λι * *	λο * *	λου * *
Μ	μα * *	με * *	μι * *	μο * *	μου * *
Ν	να * *	νε * *	νι * *	νο * *	νου * *
Γι	για * *	γε * *	γι * *	γιο * *	γιου * *
Φ	φα * *	φε * *	φι * *	φο * *	φου * *
Σ	σα * *	σε * *	σι * *	σο * *	σου * *
Ζ	ζα * *	ζε * *	ζι * *	ζο * *	ζου * *
Ξ	ξα * *	ξε * *	ξι * *	ξο * *	ξου * *

Πηγή 1: Σύμβολα κυπροσυλλαβικής γραφής

Πηγή: Σχολικό εγχειρίδιο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή*, Δ' τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ Κύπρου, σ. 45.

Ένα μυστηριώδες εύρημα

Ποιες πληροφορίες μας δίνει ένας αρχαιολόγος για το μυστηριώδες εύρημα;

Η φωτογραφία δείχνει, σε μεγέθυνση, μέρος από τον χάλκινο οβελό (σούβλα) που βρέθηκε σε **τάφο** στο βασίλειο της Παλαίπαφου-Σκάλες.
Θυμάμαι πόσο ήταν το μήκος των οβελών;

Τα πέντε χαραγμένα σημάδια είναι σύμβολα της κυπροσυλλαβικής **γραφής**.

Η κατάληξη σε -ου είναι χαρακτηριστική της **διαλέκτου που μιλούσαν στην Αρκαδία (Ελλάδα)**.
Ας εντοπίσουμε στον χάρτη της τάξης μας την περιοχή αυτή.

Στο βασίλειο της Παλαιπάφου χρησιμοποιούσαν τότε διαφορετικό σύμβολο για το «**λε**».

Πάνω στον οβελό γράφει από αριστερά: «**ο.πε.λε.τα.υ**» δηλαδή: **[Είμαι ο οβελός] του Οφέλητ.**

Το όνομα «Οφέλητς» είναι **ελληνικό** όνομα.

Έχουμε αναθεωρήσει τις αρχικές μας υποθέσεις για το μυστηριώδες εύρημα; Τι είναι;

Προβληματισμοί

1. Τι μας λέει το μυστηριώδες εύρημα για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Γεωμετρικής Εποχής στην Κύπρο;
2. Με ποιους τρόπους εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Τι άλλο σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο;
Με ποιους άλλους τρόπους εξέφραζαν αυτά που σκέφτονταν;

Ανακρίνουμε τις πηγές στις **8 κάρτες** που ακολουθούν, εντοπίζουμε τεκμήρια και σημειώνουμε τις απαντήσεις μας στον **πίνακα** που ακολουθεί:

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι	Κάρτες	Υπάρχουν τεκμήρια; Σημειώνουμε ή/και σχεδιάζουμε:
<ul style="list-style-type: none"> • Πώς έθαβαν τους νεκρούς τους; • Γιατί η ταφή γινόταν με αυτόν τον τρόπο; 		
<ul style="list-style-type: none"> • Πίστευαν σε θεές και θεούς; 		
<ul style="list-style-type: none"> • Είχαν κοινές ιδέες, συνήθειες και πιστεύω με ανθρώπους από άλλες περιοχές της Γης; 		

Γεωμετρική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

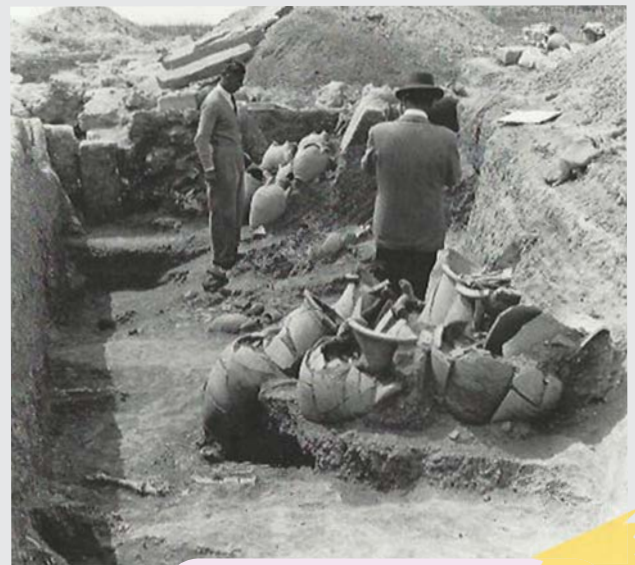
Τι άλλο σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο;
Με ποιους άλλους τρόπους εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Μέσα από το ταξίδι δύο ευρημάτων από τη νεκρόπολη της Σαλαμίνας της Κύπρου, που ξεκίνησε από την ανασκαφή τους και ολοκληρώθηκε με την έκθεσή τους στο μουσείο, εντοπίζουμε και σημειώνουμε τεκμήρια για το πώς σκέφτονταν και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους κάποιοι άνθρωποι της Κύπρου.

Πηγή Α: Φωτογραφία από τάφο στην νεκρόπολη της Σαλαμίνας της Κύπρου

Πηγή Β: Φωτογραφία με αρχαιολόγο και τεχνικό να εργάζονται μέσα στον «Τάφο 1» (όπως τον ονόμασαν οι αρχαιολόγοι), ο οποίος περιείχε εκατοντάδες αγγεία και άλλα κτερίσματα.

Πηγή Γ: Φωτογραφία του «δρόμου» που οδηγεί στον «Τάφο 1». Φαίνονται κομμάτια αγγείων και οστά αλόγων.

Πηγή κειμένων και φωτογραφιών: Καραγιώργης, Β. (1999). *Ανασκάπτοντας τη Σαλαμίνα της Κύπρου 1952-1974*, Αθήνα, Καπόν, σ. 112, 113, 116 και Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου – Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή*.

Γεωμετρική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι άλλο σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο;
Με ποιους άλλους τρόπους εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Πηγή Δ: Φωτογραφία δύο ευρημάτων που βρέθηκαν στον «Τάφο 1»:

- Το **χάλκινο αγγείο (λέβητας)** περιείχε τα καμένα οστά μιας γυναίκας και χάνδρες περιδέριου από χρυσό και κρύσταλλο.
- Το **πήλινο αγγείο (κρατήρας)** είναι διακοσμημένο με γεωμετρικά σχήματα.

Πηγή Ε: Φωτογραφίες με τα ευρήματα που βρέθηκαν στον «Τάφο 1», συναρμολογημένα από τους ειδικούς.

Το περιδέριο που βρέθηκε μέσα στον χάλκινο λέβητα και ο κρατήρας (που πιθανότατα να είχε έρθει από την Ελλάδα) σήμερα βρίσκονται στο Κυπριακό Μουσείο - Λευκωσία.

1. Σε ποιον/α, άραγε, να ανήκε ο «Τάφος 1» (π.χ. σε παιδί, γυναίκα, άντρα; σε πλούσιο/α, φτωχό/ή;) Τεκμηριώνω.
2. Τι έχει μείνει το ίδιο και τι έχει αλλάξει σήμερα στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αποχαιρετούν τους νεκρούς; Γιατί άραγε;
3. Τι πιστεύουμε σήμερα για τη ζωή μετά τον θάνατο;

Γεωμετρική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Κύπρο; Τι μας λένε οι πηγές για το πώς σκέφτονταν τη ζωή μετά τον θάνατο;

Πηγή 1: Φωτογραφία ανθρώπινου σκελετού τοποθετημένου στην είσοδο ενός πλούσιου τάφου.

Πηγή 2: Φωτογραφία ανθρώπινου σκελετού, μέσα σε τάφο, δίπλα από τον οποίο βρέθηκαν πολλά αγγεία και άλλα κτερίσματα.

Πηγή 3:

Κοντά στο χωριό Λάπηθος έχουν βρεθεί δύο νεκροταφεία:

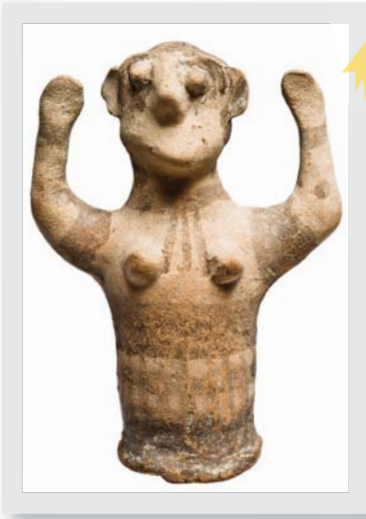
1. Στο νεκροταφείο της περιοχής Κάστρος, οι τάφοι, όπως και στη Σαλαμίνα, είναι φτιαγμένοι όπως οι τάφοι που έφτιαχναν οι άνθρωποι σε περιοχές του Αιγαίου.
2. Αντίθετα, στο νεκροταφείο της περιοχής Πλάκες, οι τάφοι είναι φτιαγμένοι όπως οι πιο παλιοί τάφοι που έφτιαχναν οι πρώτοι κάτοικοι της Κύπρου.

Γεωμετρική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Γιατί έκτιζαν ναούς και προσέφεραν αφιερώματα στους θεούς και τις θεές τους;

Πηγή: Κείμενο αρχαιολόγου

Τα κατάλοιπα των ναών στο Κίτιο δείχνουν πως οι ναοί συνέχισαν να λειτουργούν από την Εποχή του Χαλκού.

Πολλά πήλινα ειδώλια της **θεάς της Γονιμότητας** βρέθηκαν στο Κίτιον, στην Πάφο και σε άλλες περιοχές της Κύπρου.

Στο Κίτιον-Παμπούλα βρέθηκε ιερό, αφιερωμένο πιθανότατα στον Ηρακλή-Μελκάρτ.

Αργότερα και σύμφωνα με τα κατάλοιπα, οι Φοίνικες πιθανότατα να χρησιμοποίησαν τα παλιά υλικά για να ξανακτίσουν ναούς.

Πηγή κειμένου: Διασκευή από Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου – Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή*. Πηγή φωτογραφίας: © Φωτογραφικό Αρχείο Τμήματος Αρχαιοτήτων Κύπρου.

Γεωμετρική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Τι φανερώνουν τα ευρήματα για το πώς σκέφτονταν τη ζωή μετά τον θάνατο;

Πηγή: Κείμενο αρχαιολόγου

Σε τάφους στην Κύπρο (Σαλαμίνα, Παλαιίπαφος, Λάπηθος, περιοχή του Κουρίου) και την Ελλάδα (περιοχή του Αιγαίου) βρέθηκαν τεκμήρια που φανερώνουν πως οι άνθρωποι εκείνης της εποχής:

- έκαιγαν τους νεκρούς τους (αποτέφρωση),
- τύλιγαν τα οστά σε υφάσματα και τα τοποθετούσαν σε αγγεία (λέβητες).

Οστά αλόγων, αρκετές φορές μαζί με την άμαξα, βρέθηκαν επίσης μέσα σε τάφους.

Ακόμα σε τάφους βρέθηκαν ανθρώπινοι σκελετοί με σημάδια θυσίας.

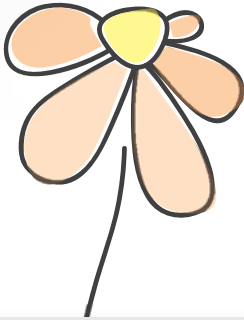
Φωτογραφία ανθρώπινου σκελετού τοποθετημένου στην είσοδο ενός πλούσιου τάφου.

Πηγή κειμένου και φωτογραφίας: Διασκευή από Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου – Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή*.

Γεωμετρική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι;
Γιατί άραγε διακοσμούσαν με τον τρόπο αυτό τα αγγεία τους;

Σκίτσο της αναπαράστασης πήλινου αμφορέα.

Πηγή: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus. Iconographic representations*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 113.

Λαιμός πήλινου αμφορέα από την Πύλα. Μουσείο του Λούβρου, Παρίσι. Ύψος: 23,5 εκ.

Πηγή: © Φωτογραφικό Αρχείο Τμήματος Αρχαιοτήτων Κύπρου.

Γεωμετρική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι;
Σε τι να χρησίμευαν άραγε τα προσωπεία;

Πήλινο ανθρωπόμορφο προσωπείο. Ύψος: 16,3 εκ. Κυπρογεωμετρική Εποχή. Κυπριακό Μουσείο - Λευκωσία.

Πηγή: Κείμενο αρχαιολόγου

Τα αυτιά του **προσωπείου** (μάσκα) που βλέπεις δίπλα είναι τρυπημένα και βαμμένα κόκκινα. Τα μαλλιά, η γενειάδα, το μουστάκι, τα φρύδια και το περίγραμμα των ματιών είναι βαμμένα μαύρα.

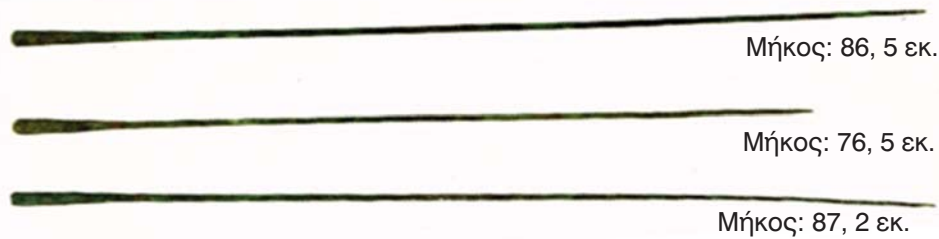
Τέτοια προσωπεία, που είχαν είτε τη μορφή ανθρώπου είτε ζώων, βρέθηκαν και σε πολλές περιοχές της Ανατολής.

Πηγή από Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου – Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή*.

Γεωμετρική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Πώς άραγε εξηγείται το ότι βρέθηκαν παρόμοιοι οβελοί σε διάφορες περιοχές;

Μήκος: 86, 5 εκ.

Μήκος: 76, 5 εκ.

Μήκος: 87, 2 εκ.

Πηγή 1: Φωτογραφία του οβελού μαζί με τους δύο άλλους οβελούς που βρέθηκαν μαζί στον ίδιο τάφο στην περιοχή Παλαιάπαφος- Σκάλες.

Πηγή 2: Κείμενο αρχαιολόγου

Σε τάφους της Κύπρου βρέθηκαν σιδερένιοι οβελοί (σούβλες). Σε τάφους πολεμιστών στην Ελλάδα (Κρήτη, Ναύπλιο, Άργος) βρέθηκαν παρόμοια ευρήματα.

Πηγή φωτογραφίας: Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος: Το σταυροδρόμι της Ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 127. Πηγή κειμένου: Διασκευή από Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου – Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή.*

Γεωμετρική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Γιατί έκαναν αφιερώματα; Πώς εξηγείται το γεγονός ότι παρόμοια ευρήματα βρέθηκαν σε διάφορες περιοχές;

Πηγή: Φωτογραφία πήλινου αγγείου και περιγραφή του

Στο κομμάτι από το αγγείο (κύπελλο), που εικονίζεται πιο κάτω, υπάρχει μια φοινικική επιγραφή.

Η επιγραφή αυτή αναφέρει ότι ένας κάτοικος της Ταμασού, είχε μεταβεί στο ναό της Ασάρτης, στο Κίτιον. Στον ναό προσευχήθηκε για τον εαυτό του και την οικογένειά του, προσέφερε θυσίες στη θεά και μετά, αφού έκοψε τα μαλλιά του, τα έβαλε σε αυτό το κύπελλο και τα αφιέρωσε στη θεά.

Παρόμοια ευρήματα βρέθηκαν σε πόλεις της Ελλάδας και της Ανατολής.

Μέρος του πήλινου κυπέλλου που βρέθηκε στο Κίτιον, με επιγραφή στο φοινικικό αλφάβητο. Διάμετρος: 25εκ. Κυπριακό Μουσείο - Λευκωσία.

Πηγή κειμένου: Διασκευή από Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου – Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή.* Πηγή φωτογραφίας: © Φωτογραφικό Αρχείο Τμήματος Αρχαιοτήτων Κύπρου.

Τι άλλο σκέφτονταν οι άνθρωποι; Με ποιους άλλους τρόπους εξέφραζαν τις ιδέες τους; Γιατί;

Συγκρίνω τις σημειώσεις μου (Πίνακας, σ. 59), με τις σημειώσεις των άλλων παιδιών.
Τι παρατηρώ; Γιατί συμβαίνει αυτό;

Με βάση τα τεκμήρια που έχω εντοπίσει, οι άνθρωποι της Γεωμετρικής Εποχής στην Κύπρο εξέφραζαν τα όσα σκέφτονταν με διάφορους τρόπους:

Φτιάχνοντας αγγεία
και διακοσμώντας
τα με
αναπαραστάσεις.

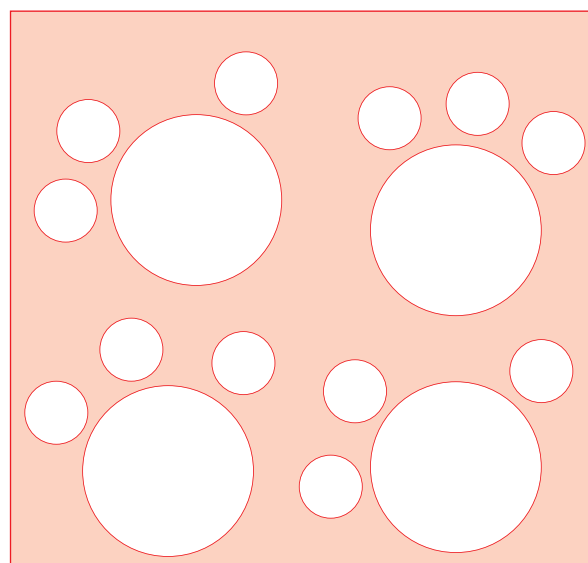
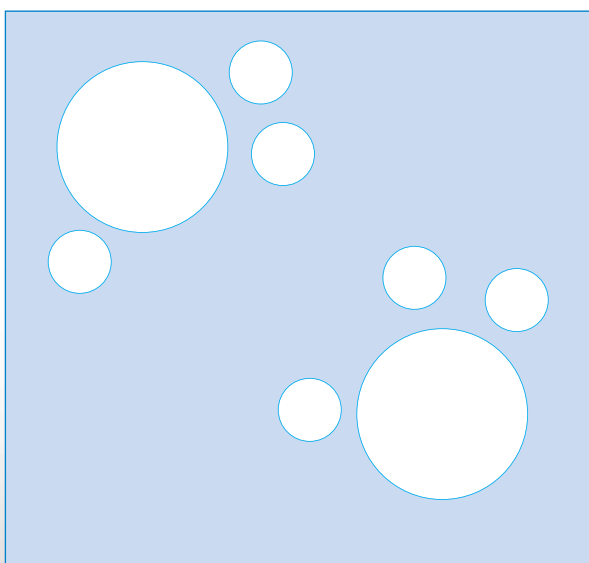
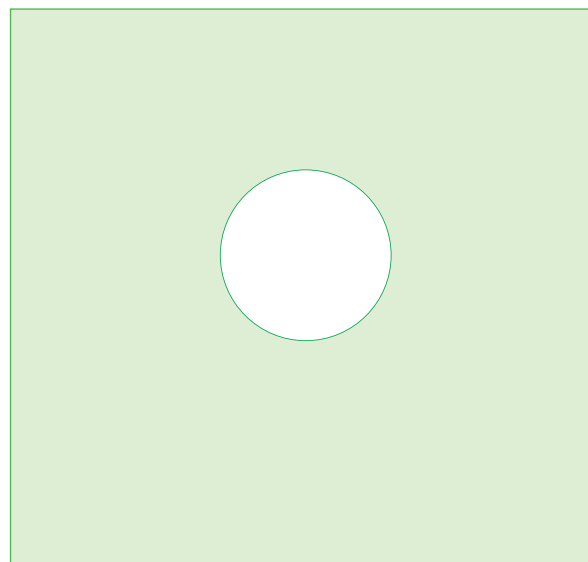
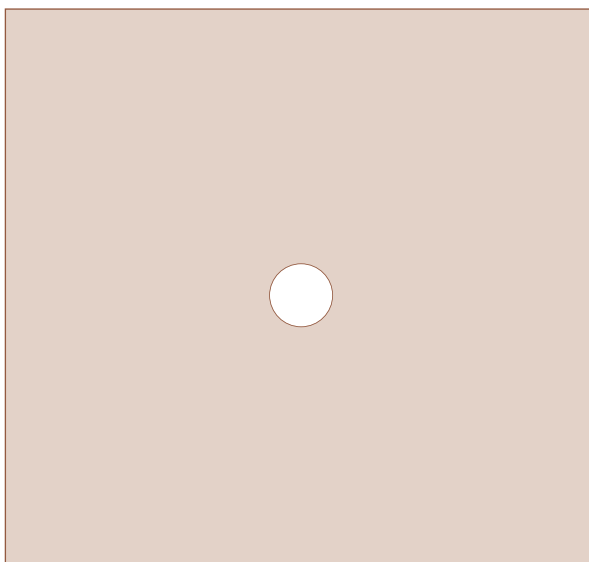
Πόσο μεγάλες ήταν οι ομάδες των ανθρώπων;

Αποφασίζουμε ποιο σχεδιάγραμμα συμβολίζει:

- Χωριό (εκατοντάδες άτομα),
- Πόλη (χιλιάδες άτομα),
- Βασίλειο (χιλιάδες άτομα)
- Αυτοκρατορία (εκατοντάδες χιλιάδες άτομα).

Σημειώνουμε τις απαντήσεις μας κάτω από κάθε σχεδιάγραμμα.

* Κάθε κύκλος αντιστοιχεί σε έναν οικισμό (μέρος όπου κατοικούν μαζί οι άνθρωποι).

Ποιοι ήταν οι αρχηγοί των ομάδων;

1. Μελετώ τις πιο κάτω πηγές.
2. Σημειώνω ποιες από τις πηγές είναι πρωτογενείς και ποιες δευτερογενείς.
3. Εντοπίζω (υπογραμμίζω, χρωματίζω ή κυκλώνω) τεκμήρια που απαντούν στο πιο πάνω ερώτημα.

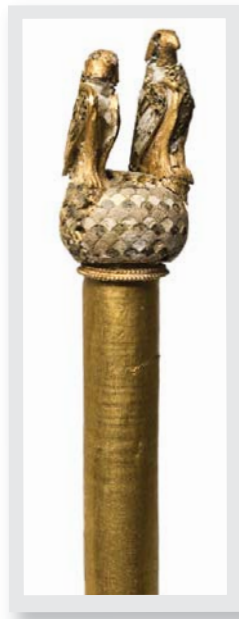

Πηγή 1: Απόσπασμα από επιγραφή της Γεωμετρικής εποχής

Ο βασιλιάς του **Κιτίου**, πλήρωνε φόρο στον **Χιράμ Β΄ της Τύρου** (βασιλείο των Φοινίκων) και δήλωσε τον εαυτό του, υπηρέτη σε αυτόν.

Ο βασιλιάς Χιράμ Β΄ του βασιλείου της Τύρου πλήρωνε φόρο (υποταγής) στον βασιλιά της Ασσυρίας.

Πηγή 1: Μετάφραση επιγραφής της εποχής αυτής από Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος. Το σταυροδρόμι της ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 149.

Πηγή 2: Φωτογραφία χρυσού σκήπτρου της Γεωμετρικής Εποχής.

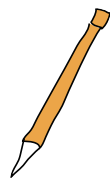
Βρέθηκε σε τάφο στο Κούριο (κοντά στη Λεμεσό).

Πηγή 2: Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος. Το σταυροδρόμι της ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 135.

Πηγή 3: Απόσπασμα σχολικού βιβλίου

Αρχηγός κάθε κυπριακού βασιλείου ήταν ο βασιλιάς. Κυβερνούσε την πόλη με τη βοήθεια ενός συμβουλίου από ευγενείς. Πολλές φορές καλούσε το λαό σε συγκέντρωση για να του ανακοινώσει τις αποφάσεις που έπαιρνε.

Πηγή 3: Σχολικό εγχειρίδιο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή*, Δ΄ τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ Κύπρου, σ. 20.

Καταγράφω τα τεκμήρια που έχω εντοπίσει και που απαντούν στο ερώτημα.

Χρησιμοποιώ φράσεις, όπως: αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με...

Ποιοι ήταν οι αρχηγοί των ομάδων;

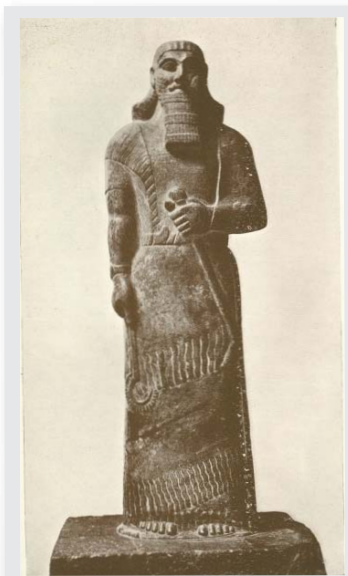
Υπήρχαν αρχηγοί των ομάδων σε άλλες περιοχές της Γης κατά τη Γεωμετρική Εποχή;
Τι μας λένε οι πηγές α, β, γ, δ που ακολουθούν;
Εντοπίζω (υπογραμμίζω, χρωματίζω ή σημειώνω) τεκμήρια για το ερώτημα.

Πηγή α: Κείμενο σχολικού βιβλίου

Ο αρχαίος φιλόσοφος Αριστοτέλης αναφέρει ότι στην Αθήνα της Γεωμετρικής Εποχής, ο βασιλιάς αντικαταστάθηκε από έναν αρχηγό, που λεγόταν «άρχων». Στα πρώτα χρόνια, ο άρχων παρέμενε αρχηγός, μέχρι το τέλος της ζωής του. Μετά, ο άρχων παρέμενε αρχηγός για δέκα χρόνια. Στο τέλος, αναλάμβανε αρχηγός για έναν μόνο χρόνο. Εκλεγόταν από μια ομάδα ευγενών.

Πηγή: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (2007). *Αρχαία Ιστορία - Από τους πρώτους ανθρώπους ως την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης (330 μ.Χ.)*, Αθήνα, ΟΕΔΒ.

Σύμφωνα με την πηγή α,

Πηγή β: Φωτογραφία αγαλματιδίου του βασιλιά της Ασσυριακής Αυτοκρατορίας (Ασουρνασιρμπάλ ή Σαρδανάπαλου).

Πηγή: Ιστοσελίδα <http://www.sacred-texts.com/ane/mba/mba23.htm>

Πηγή γ: Σκίτσο ανάγλυφης απεικόνισης του βασιλιά της Ασσυριακής Αυτοκρατορίας.

Πηγή: Ιστοσελίδα <http://www.visualbiblealive.com>

Πηγή δ: Φωτογραφία αγάλματος του βασιλιά της Ασσυριακής αυτοκρατορίας, όπου κρατά λιοντάρι και μαστίγιο.

Πηγή: Ιστοσελίδα <http://ellyjette.blog.com/>

Πώς ξέρουμε ότι οι πηγές β, γ, δ απεικονίζουν βασιλιάδες;

Καταγράφω τις σκέψεις μου. Παρουσιάζω τις σκέψεις μου στο παιδί που κάθεται δίπλα μου.

.....
.....

Ήταν όλοι οι άνθρωποι ίσοι μεταξύ τους;

Ανακρίνω τις πηγές και σημειώνω τις υποθέσεις μου. Συζητώ με το παιδί που κάθεται δίπλα μου και συναποφασίζουμε τις απαντήσεις μας.

Πηγή 1:
Φωτογραφία χρυσών αντικειμένων που βρέθηκαν σε τάφους στην Παλαίπαφο.

Φωτογραφία: Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος. Το σταυροδρόμι της ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 133.

Πηγή 2: Πήλινη αναπαράσταση αλόγου με αναβάτη. Βρέθηκε σε τάφο στην Παλαίπαφο-Σκάλες.

Πηγή: Karageorghis, V. (2012). *Ancient Cyprus 9000 years of Culture*, Nicosia, Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus σ. 9

Πηγή 3: Φωτογραφία πήλινων αντικειμένων σε τάφο στη Λάπηθο.

Φωτογραφία αναπαράστασης τάφου: <http://www.cs.ucy.ac.cy/projects/museums/team4/exhibits.php?langId=1&collectionId=33&profileId=1#>

Καταγράφω τα τεκμήρια που έχω εντοπίσει και που απαντούν στο ερώτημα.

Χρησιμοποιώ φράσεις, όπως: *αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με....*

Ήταν όλοι οι άνθρωποι ίσοι μεταξύ τους;

Συνεργάζομαι με τα παιδιά της ομάδας μου για να παρουσιάσουμε μια «παγωμένη εικόνα», η οποία να δείχνει τις σχέσεις ανάμεσα σε βασιλιάδες, άρχοντες, εργάτριες και δούλες, σύμφωνα με το απόσπασμα από την *Ομήρου Οδύσσεια*.

Πηγή: *Ομήρου Οδύσσεια* – Μετάφραση

Και στα παλάτια τα λαμπρά, του βασιλιά Αλκίνοου σαν φτάσαν (στο νησί των Φαιάκων – σημερινό νησί της Κέρκυρας), τότε λέει η Αθηνά, «... τη βασίλισσα πρώτη θα δεις και αυτήν να πλησιάσεις...».

Και ο Οδυσσέας τότε κοίταξε το θεόρατο παλάτι. Χάλκινοι τοίχοι ορθώνονταν από τα σκαλοπάτια ως μέσα, πόρτες χρυσές και δυο σκύλοι αργυρόχρυσοι, στα δυο πλάγια έστεκαν και φύλαγαν τον μεγάλο πύργο του Αλκίνοου.

Θρόνοι στον τοίχο υπήρχανε και στα δυό τα πλάγια, με χρωματιστά υφάσματα, ντυμένοι. Σ' εκείνα οι προεστοί, οι άρχοντες των Φαιάκων, καθόντουσαν και τρωγοπίνανε, από τα πολλά που είχαν μπροστά τους.

Πενήντα γυναίκες είχε εργάτριες, μέσα στο παλάτι· άλλες στο χερόμυλο ξανθό σιτάρι αλέθαν, άλλες υφάσματα υφαντά στον αργαλειό υφαίναν και άλλες το νήμα έκλωθαν χάμω καθισμένες...

Και ο Οδυσσέας, αφού θαύμασε τούτο το παλάτι, από μπροστά τους πέρασε και τη βασίλισσα πλησιάζει (την παρακαλεί να τον φιλοξενήσει)...

...Και στο παλάτι απόμεινε ο τρανός, πολύπαθος Οδυσσέας και πλάι του καθίσανε η Αρήτη (βασίλισσα) κι ο Αλκίνοος (βασιλιάς), ενώ οι δούλες σήκωναν όλα τα τραπέζια...

Ιστοσελίδα: <http://www.mikrosapoplous.gr/homer/odm7m.htm>

Ποια ήταν η σχέση μεταξύ των ομάδων;
Συγκρούονταν ή συνεργάζονταν;

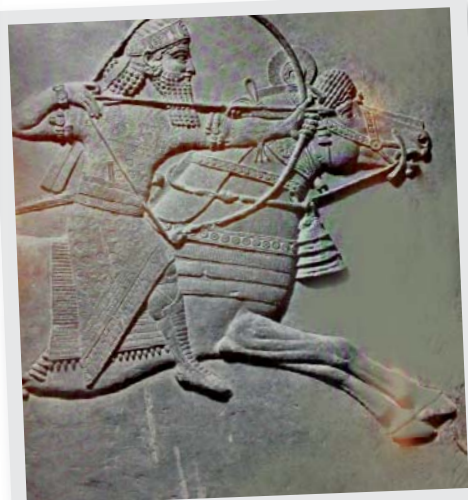
Α. Μελετώ τις πηγές και σημειώνω τεκμήρια που με βοηθούν να απαντήσω τα ερωτήματά μας.

Πηγή 1: Δύο σιδερένια ξίφη (Παλαίπαφος)

Πηγή 2: Αναπαράσταση σε αγγείο (Ελλάδα)

Πηγή 3: Ανάγλυφη παράσταση (Ασσυρία - Σημερινό Ιράκ)

Πηγή 4: Αναπαράσταση σε αγγείο (Ελλάδα)

Πηγή 5: Χάλκινο ειδώλιο οπλίτη (Ελλάδα)

Οι άνθρωποι, σύμφωνα με τις πιο πάνω πηγές,

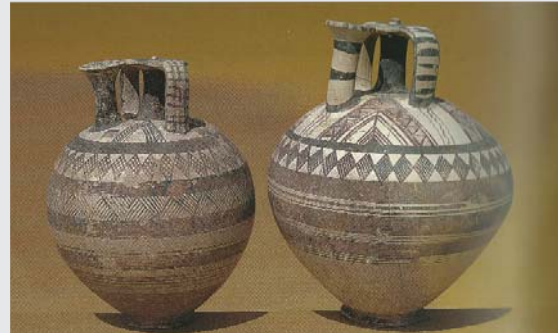
Πηγή 1: Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος. Το σταυροδρόμι της ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 134.
Πηγή 2: Σχολικό εγχειρίδιο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του*. Από την *Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή*, Δ' τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ Κύπρου. Πηγή 3: Strommenger, E. (1964). *The Art of Mesopotamia*, London, Thames and Hadson, σ. 258.
Πηγή 4: Ιστοσελίδα: http://koryvantes.blogspot.com/2012_02_01_archive.html
Πηγή 5: Ιστοσελίδα <http://www.istoriatexnis.1sweethost.com/geometriki.htm>

Ποια ήταν η σχέση μεταξύ των ομάδων;
Συγκρούονταν ή συνεργάζονταν;

Β. Μελετώ τις πηγές και σημειώνω τεκμήρια που με βοηθούν να απαντήσω τα ερωτήματά μας.

Πηγή 6: Αγγεία που βρέθηκαν στην **Αμαθούντα**. Είναι από τα παλαιότερα εισαγόμενα **μυκηναϊκά** αγγεία.

Πηγή 7: Ψευδόστομοι **αμφορείς** που βρέθηκαν σε τάφους στη **Λάπηθο**. Τα αγγεία μιμούνται την κεραμική τέχνη του **Αιγαίου**.

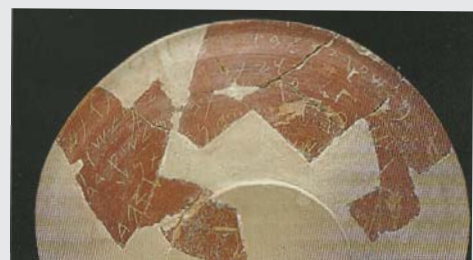

Πηγή 9: Η «**θεά με τα υψωμένα χέρια**» έγινε γνωστή στην Κύπρο από το **Αιγαίο**, όπου και λατρευόταν από την Εποχή του Χαλκού.

Πηγή 8: Χάλκινος **οβελός** από την **Παλαίπαφο**. Η επιγραφή γράφει «του Οφέλτη».

Οι άνθρωποι, σύμφωνα με τις
πιο πάνω πηγές,

Πηγή 10: **Φοινικικό κύπελλο**. Βρέθηκε στο **Κίπριον** στον ναό της Αστάρτης. Πάνω υπάρχει επιγραφή στα **φοινικικά**, αναφέρει ότι κάποιος **ΜΕΛΑ** από την Ταμασό, έβαλε μέσα στο κύπελλο τα μαλλιά του, προσφορά στη θεά Αστάρτη.

Συγκρούονταν ή συνεργάζονταν οι ομάδες των ανθρώπων;

Γ. Μελετώ την πηγή και υπογραμμίζω με **μπλε** χρώμα τα τεκμήρια που φανερώνουν συνεργασία και με **κόκκινο** τα τεκμήρια που φανερώνουν συγκρούσεις.

Πηγή: Μετάφραση, από αρχαιολόγο, του κειμένου που βρέθηκε σε πέτρινη στήλη της Γεωμετρικής Εποχής

Ο Ουεναμών πήγε από την Αίγυπτο στη Βύβλο (βασίλειο της Φοινίκης) με καράβι και ναύτες από τη Φοινίκη, για να προμηθευτεί ξυλεία. Κατά την επιστροφή του στην Αίγυπτο ο άνεμος τον παρέσυρε στην Αλάσια (Κύπρο).

Κάπως έτσι περιγράφει την περιπέτειά του ο Ουεναμών: «Ο άνεμος με έριξε στη γη της Αλάσιας. Οι κάτοικοι της πόλης ήρθαν να με σκοτώσουν. Προσπάθησα, σπρώχνοντας, να ανοίξω δρόμο ανάμεσα τους και να φτάσω στο μέρος που βρισκόταν η πριγκίπισσα της πόλης, Χατάμπα.

Τη συνάντησα, τη χαιρέτησα και είπα: «Δεν υπάρχει κανείς που να καταλαβαίνει τη γλώσσα της Αιγύπτου;».

Ένας απάντησε: «Εγώ καταλαβαίνω».

Του είπα: «Να πεις στην κυρία σου, έχω ακούσει ...ότι στη χώρα αυτή πράττεται το σωστό. Μήπως τώρα κάποιος εδώ πράττει το κακό;».

Εκείνη είπε: «Τι είναι αυτά που λες;».

Της είπα: «Η θάλασσα αγρίεψε και ο άνεμος με οδήγησε στην Αλάσια (Κύπρο). Θα αφήσεις τους ανθρώπους σου να με σκοτώσουν, παρόλο που είμαι αγγελιοφόρος του Αιγύπτιου Άμων. Θα ψάχνουν μέχρι να με βρουν. Όσο για τους ναύτες του βασιλιά της Βύβλου, που θέλουν (οι κάτοικοι της Κύπρου) να σκοτώσουν, δεν θα βρει ο βασιλιάς (της Βύβλου) δικούς σας ναύτες και να τους τιμωρήσει ο ίδιος;».

Η πριγκίπισσα ηρέμησε το πλήθος και μου είπε: «Μην ανησυχείς».

Πηγή: Καραγιώργης, Β. (2002). Κύπρος. *Το σταυροδρόμι της ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 141.

Τι συμπεραίνω από όλα τα τεκμήρια, τα οποία έχω εντοπίσει μέχρι τώρα για τις σχέσεις των ανθρώπων της Γεωμετρικής Εποχής;

Αρχαϊκή Εποχή

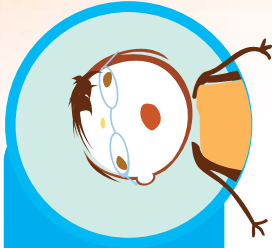

Αρχαϊκή Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Κύπρου; Ποιοι μετακινούνταν; Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

- Ανακρίνω τις πηγές και εντοπίζω τεκμήρια.
- Σημειώνω τις απαντήσεις μου στον πίνακα που ακολουθεί. Ανάλογα με το πόσο βέβαιος/η είμαι για την απάντησή μου χρησιμοποιώ φράσεις, όπως: *αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με...*
- Συζητώ τις απαντήσεις μου με τα μέλη της ομάδας μου.

Είδος πηγής;

Ποιοι μετακινούνταν;

Γιατί μετακινούνταν;

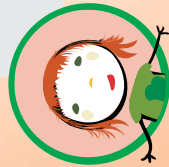
**Πού μετακινούνταν;
Πώς μετακινούνταν;**

Αρχαϊκή Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Κύπρου; Ποιοι μετακινούνταν; Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

Είδος πηγής;	Ποιοι μετακινούνταν;	Γιατί μετακινούνταν;	Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

Αφού εντοπίσω διάφορα τεκμήρια μέσα από τις πηγές και τα σημείωσω στον πιο πάνω πίνακα, παρουσιάζω τις σημειώσεις μου στα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας μου.

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Κύπρου;
Ποιοι μετακινούνταν; Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

Πηγή 1: Κείμενο αρχαιολόγου

Χιλιάδες ειδώλια, μικρά και μεγάλα, βρέθηκαν σε διάφορα ιερά της Κύπρου.

Οι προσκυνητές αφιέρωναν τα ειδώλια στους θεούς και τις θεές τους.

Πολλοί άνθρωποι όπως αγρότες, πολεμιστές, έγκυες γυναίκες και άλλοι, ζητούσαν την προστασία των θεών.

Πηγή κειμένου και φωτογραφιών: Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου – Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή.*

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Κύπρου;
Ποιοι μετακινούνταν; Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

Πηγή 2: Κείμενο αρχαιολόγου

Άρματα και άλογα χρησιμοποιούσαν για τις μετακινήσεις τους οι πλούσιοι άνθρωποι της ανώτερης κοινωνικής τάξης. Για το λόγο αυτό άρματα και άλογα προσφέρονταν και ως θυσία σε βασιλικούς τάφους.

Πηγή 3: Ευρήματα από την Κύπρο

Πηγή 4: Κείμενο αρχαιολόγου

Στην Κύπρο, οι απλοί άνθρωποι χρησιμοποιούσαν γαϊδούρια ή μουλάρια για τις μετακινήσεις τους και τη μεταφορά των προϊόντων τους.

Οι μεταφορές γίνονταν είτε φορτώνοντας τα ζώα με καλάθια ή δοχεία, είτε ζεύοντας τα ζώα σε κάρο, στο οποίο φορτώνονταν τα προϊόντα.

Υπήρχαν και ειδικά κάρα για τη μεταφορά των υγρών.

Πηγή 5: Φωτογραφία ευρήματος από την Κύπρο

Πηγές 2 και 4: Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ Κύπρου (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου - Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή*. Πηγή 3: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus. Iconographic representations*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 173, 181, 192. Πηγή 5: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus. Iconographic representations*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 178.

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Κύπρου;
Ποιοι μετακινούνταν; Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

Πηγή 6: Φωτογραφία ευρήματος από την Κύπρο

Πηγή 8: Φωτογραφία ευρήματος από την Κύπρο

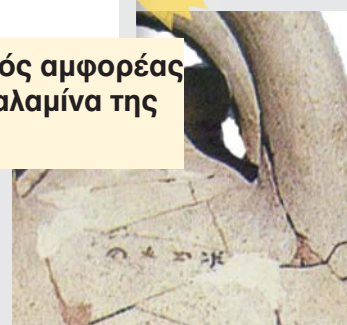
Πηγή 7: Κείμενο αρχαιολόγου

Κυπριακά καράβια ταξιδεύουν πολύ συχνά στο **Αιγαίο** (κυρίως στα **παράλια της Μικράς Ασίας και τα γειτονικά νησιά**) και στην **Ανατολή** (**Αίγυπτο, Συρία, Παλαιστίνη**).

Παράλληλα, **ελληνικά και φοινικικά πλοία** επισκέπτονται τα κυπριακά λιμάνια. Γνωρίζουμε, για παράδειγμα, ότι ελληνικά καράβια που ταξίδευαν προς την ελληνική αποικία **Ναυκράτιδα**, στην Αίγυπτο, έκαναν σταθμό στην **Αμαθούντα**, στη νότια ακτή της Κύπρου, αφήνοντας εκεί ελληνικά αγγεία.

Πηγή 10: Αρχαϊκός αμφορέας λαδιού από τη Σαλαμίνα της Κύπρου

Επιγραφή στο κυπριακό συλλαβάριο, πάνω στον αμφορέα λαδιού από τη Σαλαμίνα που γράφει: «ελαίου» (ότι δηλαδή περιείχε, ελαιόλαδο).

Πηγή 9: Κείμενο αρχαιολόγου

Οι Κύπριοι:

- έφεραν αγγεία από την **Ερέτρια**,
- έπαιρναν αμφορείς λαδιού από την **Αττική**,
- έπαιρναν μυροδοχεία και άλλα αγγεία από την **Κόρινθο** και τη **Ρόδο**,
- έκαναν πιθανότατα εισαγωγές κρασιού από τη **Χίο**,
- αγόραζαν από την **Ανατολή** προϊόντα πολυτελείας, όπως ελεφαντόδοντο από την **Αίγυπτο**, ή ασημένια κύπελλα και πολυτελή έπιπλα από τη **Φοινίκη**.

Πολλά μικρά αγάλματα από κυπριακό ασβεστόλιθο βρέθηκαν στο ελληνικό νησί **Σάμος**. Κυπριακά αγγεία βρέθηκαν στην ασσυριακή πόλη **Αλ Μίνα**.

Πηγές 6 και 8: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus. Iconographic representations*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 186. Πηγές 7 και 9: Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου – Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή*. Πηγή 10: Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος, το σταυροδρόμι της ανατολικής Μεσογείου, 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 170.

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Κύπρου; Ποιοι μετακινούνταν; Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

Πηγή 11: Απόσπασμα διασκευής - μετάφραση από βιβλίο του ιστορικού Ηρόδοτου

Ο Ονήσιλος, ο μικρότερος αδελφός του βασιλιά της Σαλαμίνας, Γόργου, πολλές φορές είπε στον Γόργο να επαναστατήσει εναντίον του [Πέρση] βασιλιά, ειδικά μόλις έμαθε ότι και οι Ίωνες είχαν επαναστατήσει.

Δεν κατόρθωνε όμως να τον πείσει. Όταν ο Γόργος μια μέρα βγήκε από την πόλη της Σαλαμίνας, ο Ονήσιλος με τους οπαδούς του τον έκλεισε έξω από τις πύλες.

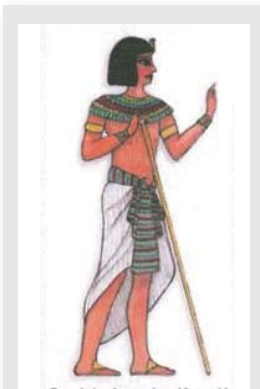
Ο Γόργος φυσικά, κατέφυγε στους Μήδους [Πέρσες] και ο Ονήσιλος έγινε κύριος της Σαλαμίνας και προσπάθησε να πείσει όλους τους Κύπριους βασιλιάδες να επαναστατήσουν μαζί του.

Πηγή 12: Χάλκινο κορινθιακό κράνος από την περσική πολιορκητική ράμπα στην Παλαίπαφο.

Αναπαράσταση βασιλιά των Ασσυρίων

Αναπαράσταση βασιλιά των Αιγυπτίων (Φαραώ)

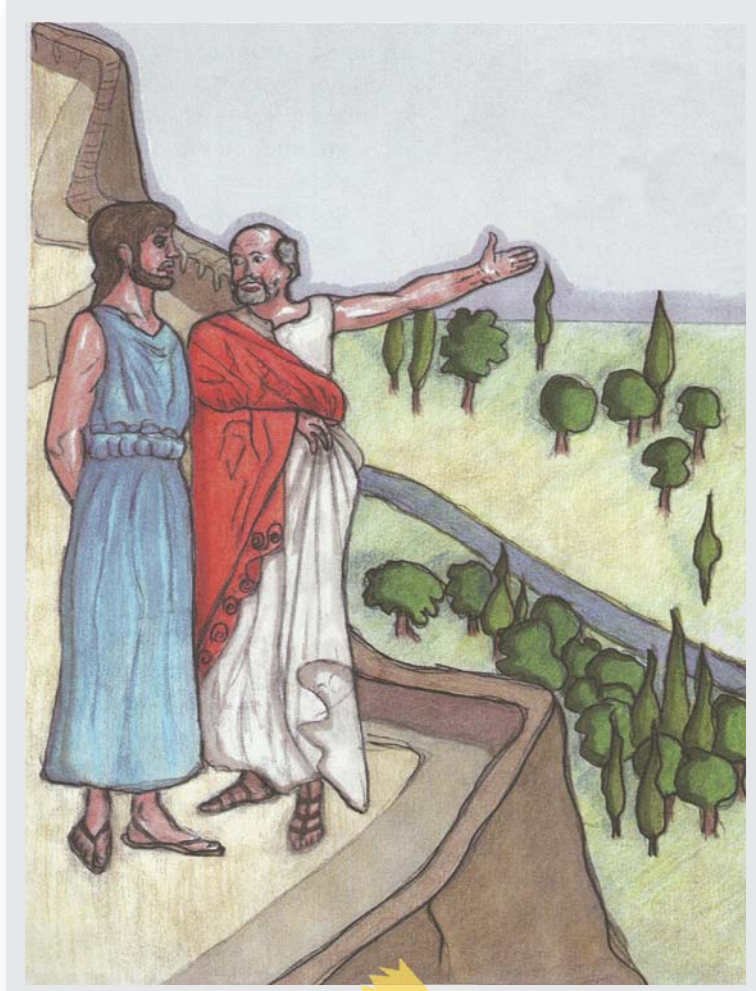
Αναπαράσταση βασιλιά των Περσών

Πηγή 13: Απόσπασμα από κείμενο σχολικού βιβλίου

Πρώτα οι Ασσύριοι, μετά οι Αιγύπτιοι και αργότερα οι Πέρσες έκαναν την Κύπρο μέρος της αυτοκρατορίας τους ..άφησαν τους Κύπριους βασιλιάδες να συνεχίσουν να διοικούν τις πόλεις-βασιλεία τους. [Οι Κύπριοι βασιλιάδες] ήταν όμως υποχρεωμένοι να πληρώνουν φόρους ... ονομάζονταν **φόροι υποτέλειας**. Έστελλαν δηλαδή στον Πέρση βασιλιά πολύτιμα αντικείμενα, όπως τάλαντα χαλκού.

Πηγή 11: Διασκευή από *Ηρόδοτου Μούσαι, Ηρόδοτου Ιστορία*. Τόμος 3, Βιβλία Δ' & Ε'. Μελοπομένη, Τερψιχόρη, Αθήνα, Ιωάννης Ζαχαρόπουλος, 1955, I. *Ηρόδοτος*. II. Πανέτσος Ευάγγελος, σ. 303. Πηγή 12: Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος: Το σταυροδρόμι της Ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 213. Πηγή 13: Σχολικό εγχειρίδιο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του*. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή, σ. 2 τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ Κύπρου, σ. 38. Πηγή αναπαραστάσεων: Σχολικό εγχειρίδιο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του*. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή, Δ' τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ Κύπρου, σ. 38 και Chisholm, J., Miles, L. (2011), *Εγκυκλοπαίδεια της Αρχαίας Ελλάδας*, σ. 48.

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Κύπρου;
Ποιοι μετακινούνταν; Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

Πηγή 14: Διασκευή από αρχαία παράδοση που περιγράφει ο Πλούταρχος

Ο Σόλωνας ταξίδεψε με πλοίο στην Κύπρο και έγινε φίλος με τον Φιλόκυπρο που ήταν βασιλιάς μιας πολύ μικρής πόλης. Η πόλη αυτή ήταν χτισμένη σε μέρος που προστατευόταν από τους εχθρούς αλλά ήταν άγονο.

Ο Σόλωνας έπεισε τον βασιλιά Φιλόκυπρο να φτιάξει μια νέα πόλη πιο κάτω, σε μια εύφορη πεδιάδα και να μεταφέρει εκεί τους κατοίκους. Η νέα πόλη έγινε το βασίλειο των Σόλων.

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Κύπρου;
Ποιοι μετακινούνταν; Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

Δημιουργώ τη δική μου ιστορική αναφορά.

Σκέφτομαι τα ερωτήματα της έρευνάς μας.

Θυμύμαι ότι σε αυτή την αναφορά θα πρέπει να:

- απαντώ τα πιο πάνω ερωτήματα,
- αναφέρω τις πηγές και τα τεκμήρια που κατέγραψα στον πίνακα,
- χρησιμοποιώ το λεξιλόγιο διαβαθμισμένης βεβαιότητας.

Ανακρίναμε τις πηγές για να εντοπίσουμε τεκμήρια για τα ερωτήματά μας. Ο καθένας μας δημιούργησε τη δική του ιστορική αναφορά.

Δημιουργήσαμε την ίδια ιστορική αναφορά;
Γιατί άραγε;

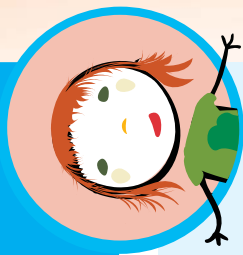
Αρχαϊκή Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Οι άνθρωποι μετακινούνταν για τους ίδιους λόγους και με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιοχές της Γης; Τι μας λένε οι πηγές;

- Ανακρίνω τις πηγές και εντοπίζω τεκμήρια για τους λόγους και τρόπους μετακίνησης των ανθρώπων σε άλλες περιοχές της Γης.
- Συζητώ τις απαντήσεις μου με τα άλλα παιδιά.
- Σημειώνω τις απαντήσεις μου στον πίνακα που ακολουθεί.

Ανάλογα με το πόσο βέβαιος/α είμαι για την απάντησή μου χρησιμοποιώ φράσεις, όπως: *αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με....*

Είδος πηγής;

Ποιοι μετακινούνταν;

Γιατί μετακινούνταν;

**Πού μετακινούνταν;
Πώς μετακινούνταν;**

Αρχαϊκή Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Οι άνθρωποι μετακινούνταν για τους ίδιους λόγους και με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιοχές της Γης;
Τι μας λένε οι πηγές;

Είδος πηγής;	Ποιοι μετακινούνταν;	Γιατί μετακινούνταν;	Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

Αφού εντοπίσω τεκμήρια μέσα από τις πηγές και τα σημειώσω στον πιο πάνω πίνακα, παρουσιάζω τις σημειώσεις μου στα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας μου.

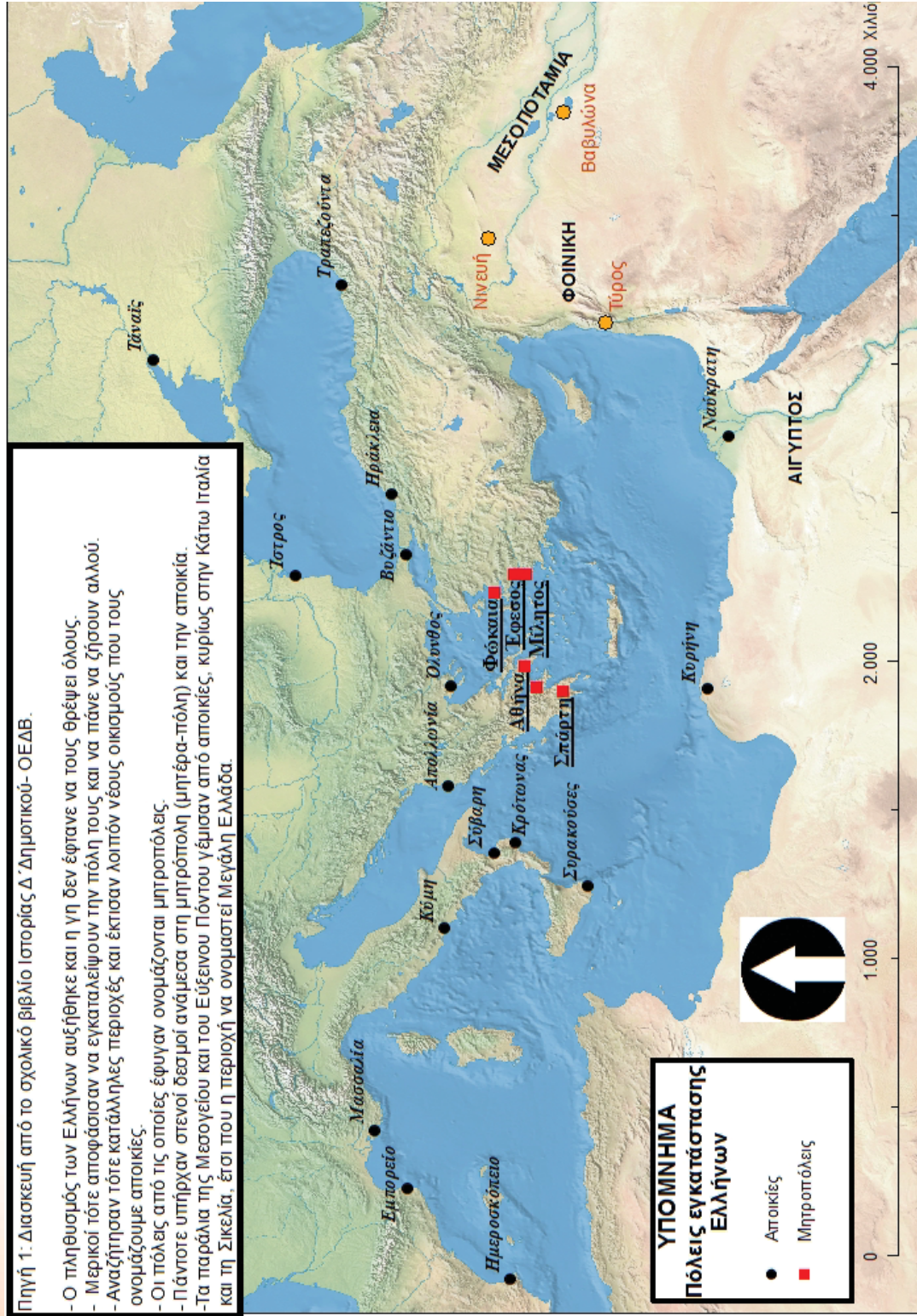
Αρχαϊκή Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Οι άνθρωποι μετακινούνταν για τους ίδιους λόγους και με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιοχές της Γης; Τι μας λένε οι πηγές;

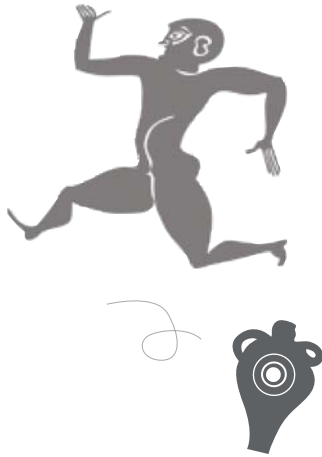
Πηγή 1: Διασκευή από το σχολικό βιβλίο Ιστορίας Δ' Δημοτικού- ΟΕΔΒ.

- Ο πληθυσμός των Ελλήνων αυξήθηκε και η γη δεν έφτανε να τους θρέψει όλους.
- Μερικοί τότε αποφάσισαν να εγκαταλείψουν την πόλη τους και να πάνε να ζήσουν αλλού.
- Αναζήτησαν τότε κατάλληλες περιοχές και έκτισαν λοιπόν νέους οικισμούς που τους ονομάζουμε αποικίες.
- Οι πόλεις από τις οποίες έφυγαν ονομάζονται μητροπόλεις.
- Πάντοτε υπήρχαν στενοί δεσμοί ανάμεσα στη μητρόπολη (μητέρα-πόλη) και την αποικία.
- Τα παράλια της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου γέμισαν από αποικίες, κυρίως στην Κάτω Ιταλία και τη Σικελία. Έτσι που η περιοχή να ονομαστεί Μεγάλη Ελλάδα.

Πηγή κειμένου: Διασκευή από σχολικό εγχειρίδιο Ιστορία Δ' Δημοτικού, Στα αρχαία χρόνια, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας.

Οι άνθρωποι μετακινούνταν για τους ίδιους λόγους και με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιοχές της Γης; Τι μας λένε οι πηγές;

Πηγή αγγειογραφίας: Ιστοσελίδα
<http://ancientolympics.arts.kuleuven.be/eng/tc002en.html>

Πηγή 2: Απόσπασμα από κείμενο σχολικού βιβλίου

Οι **Ολυμπιακοί αγώνες**, ήταν ένας τρόπος για να κρατάνε τους δεσμούς τους οι Έλληνες. Γίνονταν κάθε 4 χρόνια στην Ολυμπία και έπαιρναν μέρος μόνο Έλληνες.

Πριν αρχίσουν οι αγώνες, **αγγελιοφόροι μετέφεραν το μήνυμα των αγώνων σε όλες τις πόλεις**. Οι πόλεμοι σταματούσαν. Οι νικητές των αγώνων στεφανώνονταν με κλαδί ελιάς και κέρδιζαν την αγάπη και την εκτίμηση όλων.

Πανελλήνιοι αγώνες γίνονταν επίσης στην Κόρινθο, τους Δελφούς και τη Νεμέα.

Πηγή κειμένου: Διασκευή από σχολικό εγχειρίδιο *Ιστορία Δ΄ Δημοτικού, Στα αρχαία χρόνια*, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας.

Πηγή αγγειογραφίας: Ιστοσελίδα Βρετανικού Μουσείου, Λονδίνο
<http://www.britishmuseum.org>

Οι άνθρωποι μετακινούνταν για τους ίδιους λόγους και με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιοχές της Γης; Τι μας λένε οι πηγές;

Πηγή 3: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Οι Ασσύριοι ήταν πολεμικός λαός. Οι Κύπριοι βασιλιάδες μαθαίνοντας για τις φοβερές καταστροφές που προκάλεσαν οι Ασσύριοι σ' άλλους λαούς, δήλωσαν την υποταγή τους και προσέφεραν δώρα στον βασιλιά των Ασσυρίων.

Πηγή: Σχολικό εγχειρίδιο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή, Δ' τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ* Κύπρου, σ. 38.

Πηγή 4: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Όταν οι Ασσύριοι έχασαν τη δύναμή τους, ο Φαραώ της Αιγύπτου, Άμασης, με μεγάλη ναυτική δύναμη εισέβαλε στο νησί και το κατέλαβε.

Τα μεταλλεία της Κύπρου και η καλή γεωγραφική θέση του νησιού ήταν οι κυριότεροι λόγοι που έκαναν τον Άμαση να θέλει την Κύπρο.

Πηγή: Σχολικό εγχειρίδιο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή, Δ' τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ* Κύπρου, σ. 38.

Πηγή 5: Χάρτης Ανατολικής Μεσογείου και Μεσοποταμίας

Οι άνθρωποι μετακινούνταν για τους ίδιους λόγους και με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιοχές της Γης; Τι μας λένε οι πηγές;

Πηγή 6: Χάρτης Αυτοκρατορίας των Περσών

Πηγή: Σχολικό εγχειρίδιο *Αρχαία Ιστορία Α΄ Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας, ιστοσελίδα: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-A105/29/158,915>

Πηγή 7: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

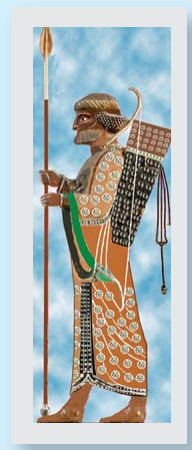
Οι Πέρσες κατοικούσαν στην περιοχή όπου βρίσκεται το σημερινό Ιράκ. Κατέκτησαν όλους τους γειτονικούς λαούς και έφτασαν μέχρι τη Μικρά Ασία. Οι Κύπριοι βασιλιάδες κατάλαβαν ότι κινδύνευαν κι αυτοί. Έτσι έγιναν σύμμαχοι των Περσών για να συνεχίσουν να απολαμβάνουν την ελευθερία τους. Είχαν όμως την υποχρέωση να πληρώνουν φόρους στους Πέρσες.

Πηγή κειμένου: Σχολικό εγχειρίδιο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή, Δ΄ τάξη*, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ Κύπρου, σ. 38

Πηγή 8: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Ο Μεγάλος Βασιλιάς, όπως ονόμαζαν οι Έλληνες τον βασιλιά των Περσών, ήθελε να επιβλέπει και να ελέγχει την τεράστια αυτοκρατορία του. Για τον λόγο αυτό διόριζε ανθρώπους που γίνονταν «τα μάτια και τα αφτιά του βασιλιά». Ήταν υποχρεωμένοι να πηγαίνουν σε κάθε επαρχία (σατραπεία) της τεράστιας αυτοκρατορίας και να ενημερώνουν τον βασιλιά για το τι συνέβαινε εκεί.

Για να γίνουν πιο εύκολα οι μετακινήσεις των ανθρώπων αυτών, αλλά και των προϊόντων, των στρατιωτών και των βασιλικών ταχυδρόμων κατασκευάστηκαν δρόμοι. Υπήρχαν επίσης σταθμοί όπου άλλαζαν τα κουρασμένα άλογα με άλλα, ξεκούραστα και όπου διανυκτέρευαν οι άνθρωποι του βασιλιά.

Πηγή κειμένου: Σχολικό εγχειρίδιο *Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου*, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας, σ. 49.
Πηγή φωτογραφίας: Ιστοσελίδα <http://romanianhistoryandculture.webs.com/dariusiinthracia.htm>

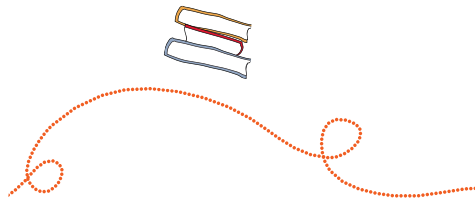
Οι άνθρωποι μετακινούνταν για τους ίδιους λόγους και με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιοχές της Γης; Τι μας λένε οι πηγές;

Πηγή 9: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Φοινίκη ονομαζόταν στην αρχαιότητα η στενή λωρίδα ανάμεσα στη **Μεσόγειο θάλασσα** και την οροσειρά του Λιβάνου.

Η χώρα ήταν άγονη και αμμώδης, εκτός από τα βουνά του Λιβάνου που ήταν γεμάτα από κέδρους (*δέντρα πολύτιμα για το ξύλο τους*). Είχε όμως **ασφαλή φυσικά λιμάνια**.

Πηγή κειμένου και χάρτη: Σχολικό εγχειρίδιο *Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου*, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας, σ.31.

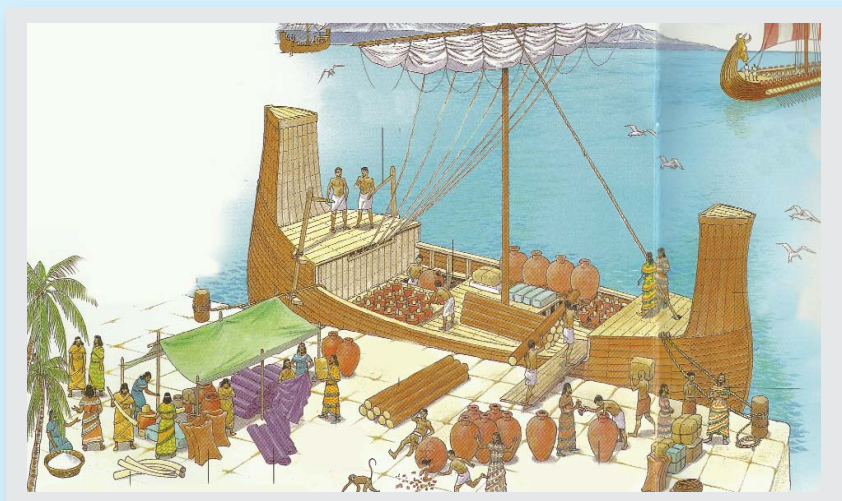
Πηγή 10: Απόσπασμα από την «Ιστορία» του αρχαίου ιστορικού Ηρόδοτου

Οι Καρχηδόνιοι (αποικία των Φοινίκων) λένε ότι υπάρχει χώρα στην Αφρική και όταν φτάνουν σε αυτή, βγάζουν τα προϊόντα τους στην παραλία, μπαίνουν πάλι στα πλοία και κάνουν καπνό.

Οι ιθαγενείς που ζουν εκεί, μόλις δουν τον καπνό, κατεβαίνουν στην παραλία, αφήνουν ποσότητα χρυσού και γυρίζουν πίσω.

Οι Καρχηδόνιοι επιστρέφουν στην παραλία, εξετάζουν τον χρυσό και εάν τους ικανοποιεί η ποσότητα τον παίρνουν και φεύγουν. Αν όχι, μπαίνουν πάλι στα καράβια τους και περιμένουν. Οι ιθαγενείς πλησιάζουν, προσθέτουν παραπάνω χρυσό μέχρι να ικανοποιηθούν οι Καρχηδόνιοι έμποροι.

Κανείς, όπως λένε οι Καρχηδόνιοι, δεν αδικεί.

Πηγή κειμένου: Σχολικό εγχειρίδιο *Αρχαία Ιστορία Α΄ Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας, σ. 43. Πηγή εικόνας: Chandler, F. (2002). *Εγκυκλοπαιδεία του Αρχαίου Κόσμου*, Αθήνα, Εκδόσεις Άγκυρα, σ. 44-45.

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι σε άλλες περιοχές της Γης;
Ποιοι μετακινούνταν; Πού μετακινούνταν; Πώς μετακινούνταν;

Δημιουργώ τη δική μου ιστορική αναφορά.

Σκέφτομαι τα ερωτήματα της έρευνάς μας.

Θυμύμαι ότι σε αυτή την αναφορά θα πρέπει να:

- απαντώ τα πιο πάνω ερωτήματα,
- αναφέρω τις πηγές και τα τεκμήρια που κατέγραψα στον πίνακα,
- χρησιμοποιώ το λεξιλόγιο διαβαθμισμένης βεβαιότητας.

Ανακρίναμε νέες πηγές για να εντοπίσουμε τεκμήρια για τα νέα ερωτήματά μας. Ο καθένας μας δημιούργησε τη δική του ιστορική αναφορά.

Τι συμβαίνει; Μοιάζουν ή διαφέρουν οι ιστορικές αναφορές μας; Γιατί;

Γνωριμία με πόλεις της Αρχαϊκής Εποχής

Πού ήταν χτισμένες οι πόλεις της Αρχαϊκής Εποχής;

Με τη βοήθεια του χάρτη και των αναπαραστάσεων εντοπίζω πληροφορίες για τις πόλεις που ακολουθούν. Έχω υπόψη μου ότι οι αναπαραστάσεις αποτελούν υποθέσεις των ερευνητών/τριών, σύμφωνα με τα αρχαιολογικά ευρήματα και τις περιγραφές αρχαίων γραπτών κειμένων.

- Αθήνα:
- Μίλητος:
- Κόρινθος:
- Νινευή:
- Τύρος:
- Καρχηδόνα:
- Βαβυλώνα:

Πώς έχτιζαν οι άνθρωποι της Αρχαϊκής Εποχής τις πόλεις τους;

- Ποιες πόλεις φαίνεται να είχαν το ιερό και το ανάκτορο χτισμένα σε ύψωμα;
.....
- Ποιες πόλεις φαίνεται να είχαν τείχη;
.....
- Ποιες πόλεις πιθανότατα να είχαν λιμάνι σε ανοιχτή θάλασσα;
.....
- Ποιες πόλεις φαίνεται να είχαν λιμάνι σε μεγάλα ποτάμια;
.....

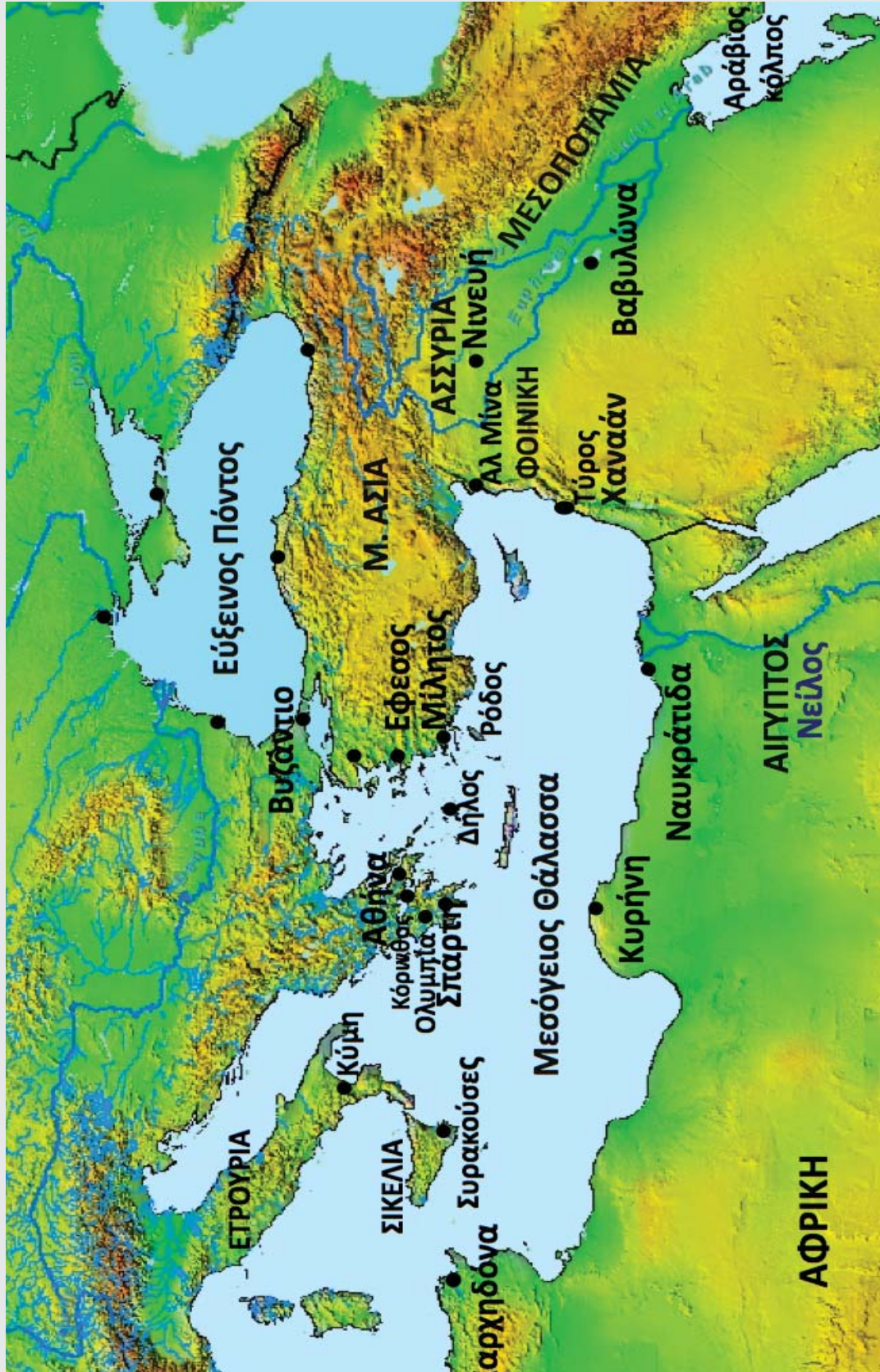

Σκέφτομαι και συζητώ με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου ΠΟΥ βρίσκεται και ΠΩΣ είναι χτισμένη η δική μας πόλη ή η πόλη που βρίσκεται πιο κοντά στο σχολείο μας.

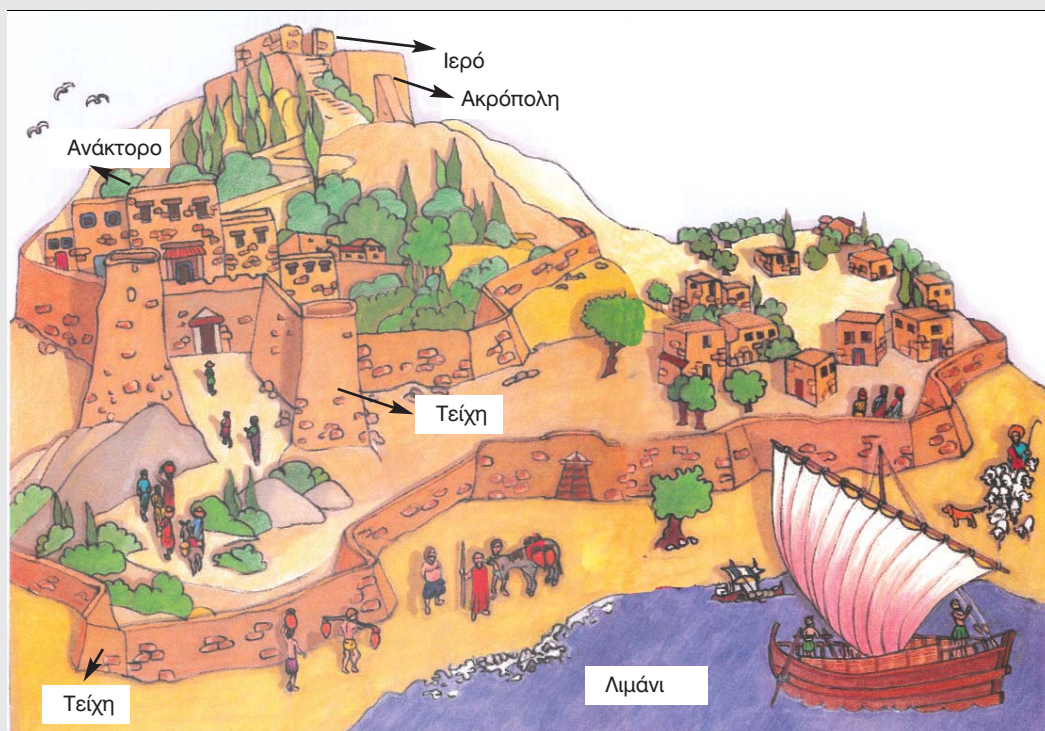
Γνωριμία με πόλεις της Αρχαϊκής Εποχής

Πόλεις της Αρχαϊκής Εποχής

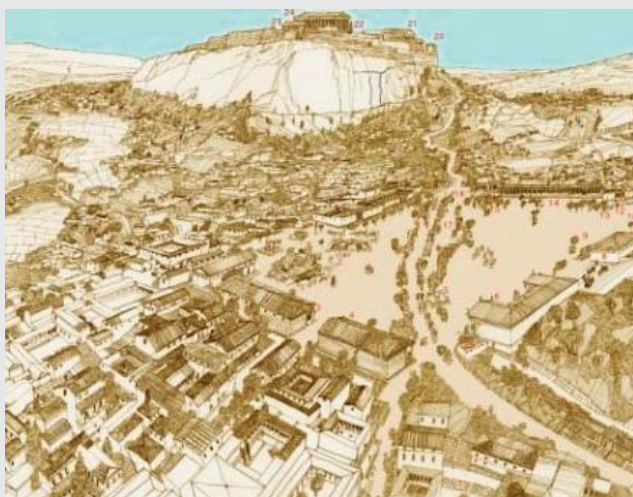
Γνωριμία με πόλεις της Αρχαϊκής Εποχής
Πού ήταν κτισμένες οι πόλεις; Πώς ήταν κτισμένες οι πόλεις;

Ανακρίνω τις πηγές που ακολουθούν για να απαντήσω τα ερωτήματα (σ. 92).

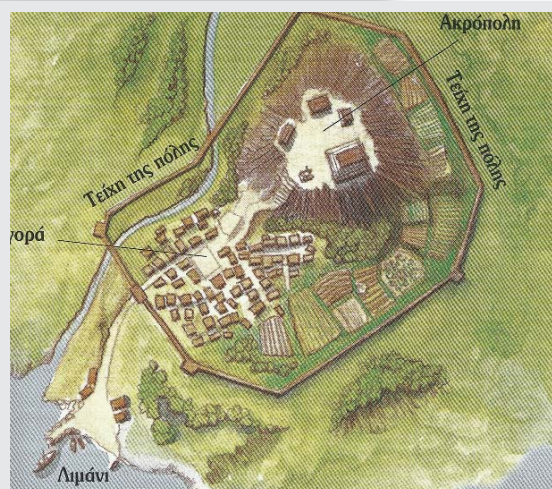
Αναπαράσταση πόλης-βασιλείου της Κύπρου

Πηγή: Σχολικό εγχειρίδιο *Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του*. Από την *Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή*, Δ' τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ Κύπρου, σ. 34-35.

Αναπαράσταση της πόλης Αθήνα, στην Ελλάδα.

Πηγή: Ιστοσελίδα <http://iris.haverford.edu/athens/digital-resources/>

Αναπαράσταση της πόλης Κόρινθος, στην Ελλάδα.

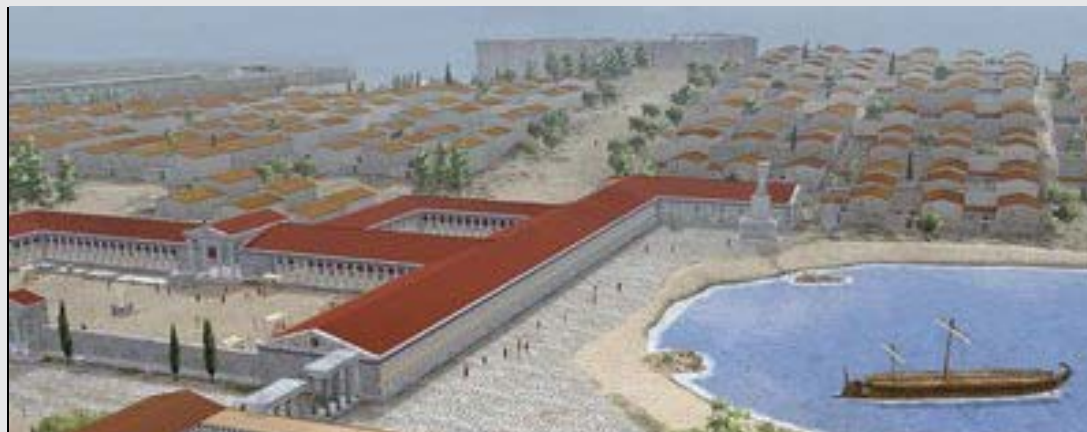
Πηγή: Senker, C. (2004), *Η ζωή και ο πολιτισμός στην Αρχαία Ελλάδα*, Θεσσαλονίκη, Μάλλιρης, σ. 13.

Γνωριμία με πόλεις της Αρχαϊκής Εποχής
Πού ήταν κτισμένες οι πόλεις; Πώς ήταν κτισμένες οι πόλεις;

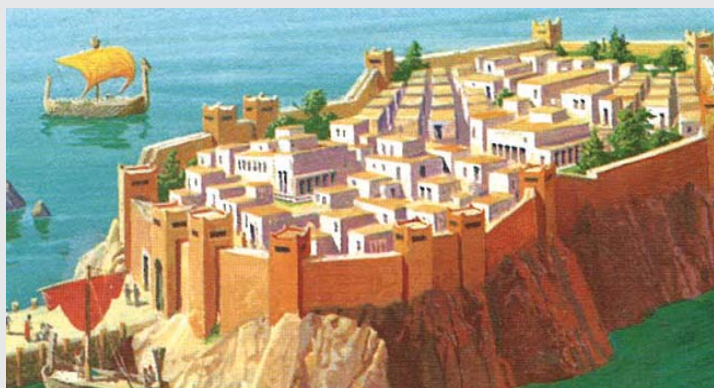
Αναπαράσταση της πόλης Νινευή, στη Μεσοποταμία.

Πηγή: Ιστοσελίδα <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=948918>

Αναπαράσταση της πόλης Μίλητος, στη Μικρά Ασία.

Πηγή: Ιστοσελίδα Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού <http://www.fhw.gr/choros/miletus/360vr/gr/index.html>

Αναπαράσταση της πόλης Τύρος, στη Φοινίκη.

Πηγή: Merzagora, E. (1999), *Οι μεγάλοι πολιτισμοί*, Αθήνα, Στρατική, σ. 13

Γνωριμία με πόλεις της Αρχαϊκής Εποχής
Πού ήταν κτισμένες οι πόλεις; Πώς ήταν κτισμένες οι πόλεις;

Αναπαράσταση της πόλης Βαβυλώνα, στη Μεσοποταμία

Πηγή: Ιστοσελίδα
<http://sacredmistsblog.com/exploring-ancient-texts-an-akkadian-hymn-to-ishtar>

Αναπαράσταση της πόλης Καρχηδόνα, αποικίας των Φοινίκων, στην Αφρική

Πηγή: Ιστοσελίδα www.cwu.edu/~garrisop/images/carthage1.jpg

**Γνωριμία με πόλεις της Αρχαϊκής Εποχής.
Πώς ήταν οι οικίες των ανθρώπων;**

1. **Ανακρίνω** τις ακόλουθες αναπαραστάσεις των οικιών που έγιναν από διαφορετικούς/ες ερευνητές/τριες με βάση αρχαιολογικά ευρήματα και γραπτά κείμενα. Οι ερευνητές/τριες υποθέτουν πως κάπως έτσι πρέπει να έμοιαζαν οι οικίες των πόλεων αυτών.
2. **Σημειώνω** τις παρατηρήσεις μου.
3. **Συζητώ** με το παιδί που κάθεται δίπλα μου για το **τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο σε σχέση με τα σπίτια άλλων εποχών.**

Σχήμα οικίας;

Μέγεθος οικίας;

Αριθμός δωματίων;

Υλικά κατασκευής;

Απόσταση από άλλες οικίες;

Αναπαράσταση οικιών στην πόλη Μίλητος της Μικράς Ασίας.

Πηγή: Ιστοσελίδα Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού
www.ime.gr/choros/miletus/images/mil_classicCity1.jpg

Αναπαράσταση οικίας στην πόλη Αθήνα

Πηγή: 3D Αναπαράσταση: Δημήτρης Τσαλκάνης (www.ancientathens3d.com)

Σχήμα οικίας;

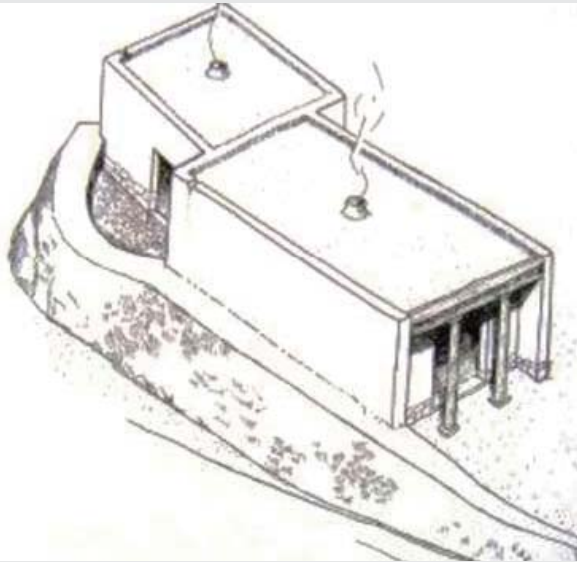
Μέγεθος οικίας;

Αριθμός δωματίων;

Υλικά κατασκευής;

Απόσταση από άλλες οικίες;

Γνωριμία με πόλεις της Αρχαϊκής Εποχής.
Πώς ήταν οι οικίες των ανθρώπων;

Αναπαράσταση οικίας στην πόλη Τήνος

Πηγή: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Ιστοσελίδα Αναζήτησης:
<http://utopia.duth.gr>

Σχήμα οικίας;

Μέγεθος οικίας;

Αριθμός δωματίων;

Υλικά κατασκευής;

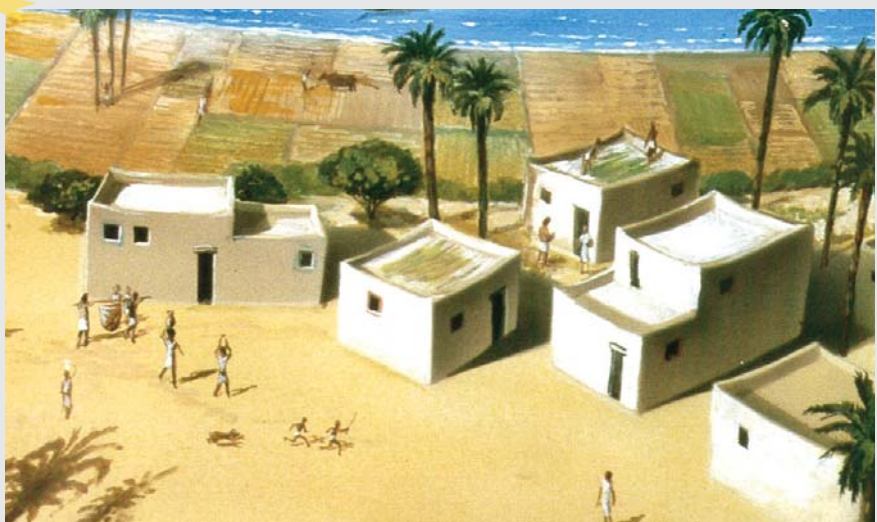
Σχήμα οικίας;

Μέγεθος οικίας;

Αριθμός δωματίων;

Υλικά κατασκευής;

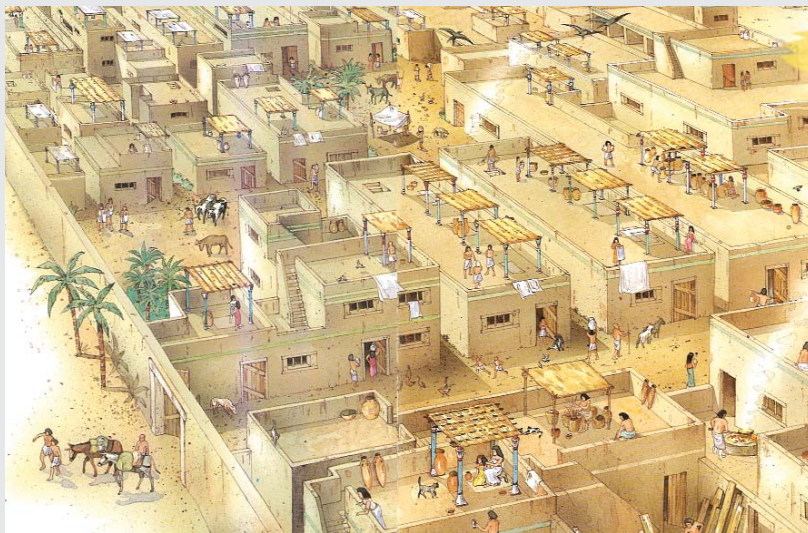
Απόσταση από άλλες
οικίες;

Αναπαράσταση οικιών στην πόλη Τύρος της Φοινίκης

Πηγή: Merzagora, E. (1999), *Οι μεγάλοι πολιτισμοί*, Αθήνα, Στρατικής, σ. 17

Πώς έφτιαχναν την οικία τους οι άνθρωποι σε διάφορα μέρη της Γης κατά την Αρχαϊκή Εποχή;

Αναπαράσταση οικιών στην πόλη Καχούν της Αιγύπτου

Πηγή: Μίλλαρντ, Α. (2003), *Πυραμίδες*, Αθήνα, Πατάκης, σ. 33.

Σχήμα οικίας;

Μέγεθος οικίας;

Αριθμός δωματίων;

Υλικά κατασκευής;

Απόσταση από άλλες οικίες;

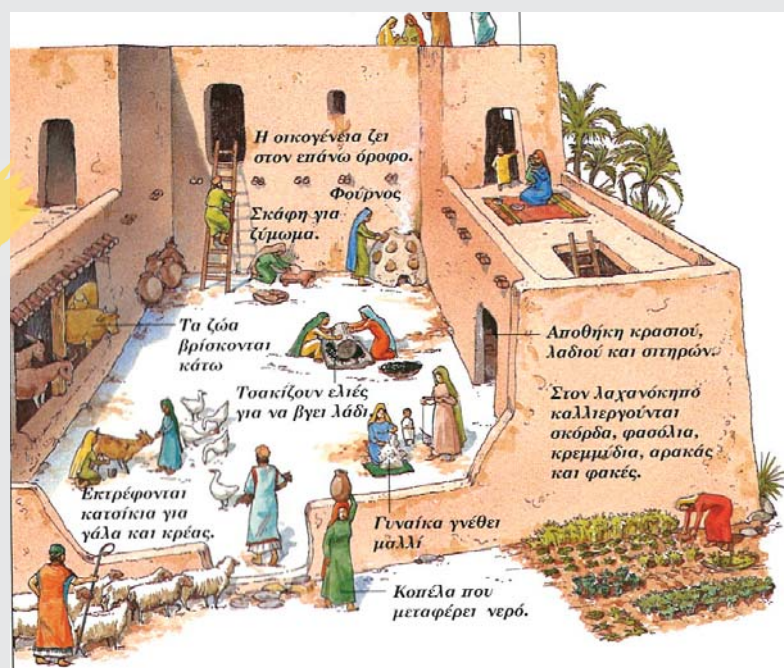
Σχήμα οικίας;

Μέγεθος οικίας;

Αριθμός δωματίων;

Υλικά κατασκευής;

Απόσταση από άλλες οικίες;

Αναπαράσταση εβραϊκού αγροτόσπιτου στην περιοχή Χαναάν

Πηγή: Chandler, F. (2002). *Εγκυκλοπαίδεια του Αρχαίου Κόσμου*, Αθήνα, Άγκυρα, σ. 44

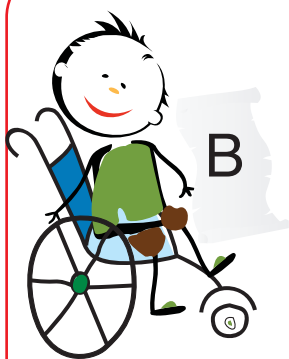
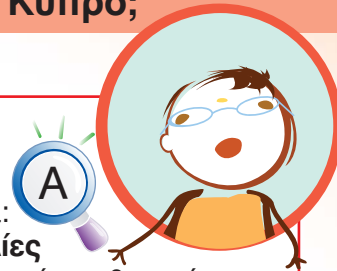
Συζήτηση: Σύμφωνα με τις πηγές, τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο; Γιατί;

- Συγκρίνω τα σπίτια της Νεολιθικής με τα σπίτια της Αρχαϊκής Εποχής.
- Συγκρίνω τα σπίτια της Γεωμετρικής με τα σπίτια της Αρχαϊκής Εποχής.
- Συγκρίνω τα σπίτια της Αρχαϊκής Εποχής με τα σπίτια της περιοχής στην οποία κατοικώ.

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι στην Κύπρο;

1. Σκέφτομαι το ερώτημα της έρευνάς μας.
2. Ανακρίνω τις πηγές και εντοπίζω τεκμήρια.
3. Δίπλα από κάθε πηγή, σημειώνω πληροφορίες για τα ακόλουθα: **Διατροφή, Ένδυση, Κόμμωση, Εργαλεία, Σκεύη, Όπλα, Ασχολίες**
4. Συζητώ τις παρατηρήσεις μου, ανταλλάζω απόψεις, συμπληρώνω ή αναθεωρώ.

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι στην Κύπρο κατά την Αρχαϊκή Εποχή;

Με βάση τις πηγές που μελέτησα, δημιουργώ τη δική μου, σύντομη ιστορική αναφορά. Θυμάμαι ότι σε αυτή την ιστορική αναφορά:

- απαντώ στο ερώτημα της έρευνας,
- αναφέρω πληροφορίες για την διατροφή, την ένδυση, την κόμμωση, τα εργαλεία, τα σκεύη, τα όπλα, τις ασχολίες, καθώς και τις πηγές από τις οποίες εντόπισα τις πληροφορίες αυτές.
- χρησιμοποιώ φράσεις (ανάλογα με το πόσο βέβαιος/α είμαι για την απάντησή μου), όπως: *αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με...*

την απάντησή μου), όπως: *αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με...*

Συγκρίνουμε τις ιστορικές μας αναφορές.
Μοιάζουν ή διαφέρουν;
Γιατί συμβαίνει αυτό;

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν στην καθημερινή τους ζωή οι άνθρωποι της Κύπρου;

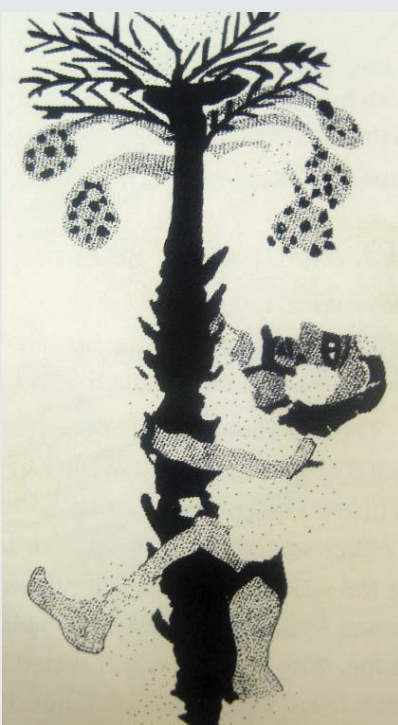
Πηγή 1: Έχουν βρεθεί αγγεία γεμάτα με αυγά ως προσφορές σε τάφους.

Πηγή 2: Πήλινο αγαματίδιο. Πιθανόν από την Επισκοπή.

Πηγή 3: Πήλινο αγαματίδιο. Πιθανόν από την Επισκοπή.

Πηγή 4: Αναπαράσταση σε πήλινο αγγείο. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

Πηγή 5: Πήλινη φόρμα για γλυκά. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε

Πηγή 6: Κείμενο-ερμηνεία αρχαιολόγου μετά από μελέτη ευρημάτων

Από ευρήματα γνωρίζουμε ότι στον ναό της Αστάρτης στο Κίτιον υπήρχαν αρτοποιοί που έψηναν γλυκά, τα οποία προσφέρονταν στη θεά.

Πηγές 1 και 6: Lysaght, P. (1998). *Food and the traveler, Migration, Immigration, Tourism and Ethnic Food*, Nicosia, Intercollege Press, σ. 22-43. Πηγές 2 και 3: Karageorghis, V. (2000). *Ancient Art from Cyprus: the Cesnola collection*, New York, Metropolitan Museum of Art, σ. 161. Πηγές 4 και 5: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 138, 129.

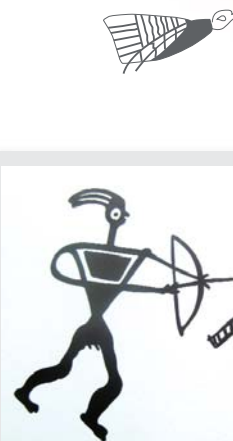
Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν στην καθημερινή τους ζωή οι άνθρωποι της Κύπρου;

Πηγή 7: Πήλινη κύλικα (ποτήρι για κρασί). Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

Πηγή 8: Αναπαράσταση σε πήλινο αγγείο. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

Πηγή 9: Αναπαράσταση σε πήλινο αγγείο. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

Πηγή 10: Αναπαράσταση από πήλινο αγγείο. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

Πηγή 11: Οστά ψαριών, ακόμα και από τον ποταμό Νείλο της Αιγύπτου, βρέθηκαν στην Κύπρο, τεκμήριο που μαρτυρά την εισαγωγή ψαριών (σε αλάτι ή αλμυρό νερό για να διατηρούνται).

Πηγή 12: Διάφορα ευρήματα όπως αγγειογραφίες, καθώς και όστρακα, καβούκια, κέλυφη που βρέθηκαν μαζί με σκεύη σε διάφορες αρχαίες παραθαλάσσιες περιοχές της Κύπρου, μας δίνουν τεκμήρια για το τι έτρωγαν οι Κύπριοι: **σαλιγκάρια, καβούρια, μύδια, κοχύλια, χταπόδια, σουπιές, χελώνες** και τα αυγά τους.

- Για ποια ερωτήματα μπορεί να μας δώσει τεκμήρια η πιο πάνω ομάδα πηγών 1-12;
- Τι τεκμήρια μας δίνει η ομάδα πηγών 1-12 για τα ερωτήματά μας;
Υπογραμμίζω, κυκλώνω ή σημειώνω λέξεις-κλειδιά.

Πηγή 7: Karageorghis, V. (2000). *Ancient Art from Cyprus: the Cesnola collection*. New York, Metropolitan Museum of Art, σ. 91.
Πηγές 8, 9 και 10: Karageorghis, V., Des Gagniers, J. (1974). *La céramique chypriote de style figuré, âge du fer (1050-500 Av. J.-C.)*, Roma, Consiglio nazionale delle ricerche, Istituto per gli studi micenei ed egeo-anatolici, σ. 33, 31, 50.
Πηγές 11 και 12: Lysaght, P. (1998). *Food and the traveler, Migration, Immigration, Tourism and Ethnic Food*, Nicosia, Intercollege Press 22-43.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν στην καθημερινή τους ζωή οι άνθρωποι της Κύπρου;

Πηγή 13: Πιθανόν πήλινη καμpanούλα. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

Πηγή 14: Πήλινο παιχνίδι. Πιθανόν από την Ορμήδεια.

Πηγή 15: Πήλινο εύρημα. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

Πηγή 16: Ομοίωμα πήλινου τραπεζιού. Πιθανόν από την Αλάμπρα.

Πηγή 17: Ξύλινα ευρήματα, επενδυμένα με πλάκες ελεφαντόδοντου, φτιαγμένα από Φοίνικες τεχνίτες στη Σαλαμίνα.

Πηγή 18: Πήλινο αγαματίδιο, Πιθανόν από το Ιδάλιο.

Πηγή 19: Πήλινο αγαματίδιο. Βρέθηκε στην Αμαθούντα.

Πηγή 20: Πυξίδα (= πήλινο μικρό δοχείο). Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

- Για ποια ερωτήματα μπορεί να μας δώσει τεκμήρια η ομάδα πηγών 13-20;
- Τι τεκμήρια μας δίνει η ομάδα πηγών 13-20 για τα ερωτήματά μας; Υπογραμμίζω, κυκλώνω ή/και σημειώνω λέξεις-κλειδιά.

Πηγές 13, 14, 16 και 18: Karageorghis, V. (2000). *Ancient Art from Cyprus: the Cesnola collection*, New York, Metropolitan Museum of Art, σ. 149, 162. Πηγή 15, 19: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 127, 201. Πηγή 17: Καραγιώργης, Β. (2002). *Κύπρος, το σταυροδρόμι της ανατολικής Μεσογείου, 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα, Καπόν, σ. 165, 167. Πηγή 20: Ιστοσελίδα: http://metmuseum.org/Collections/search-the-collections/130001449?rpp=20&pg=1&ft=*&where=Cyprus&what=Clay%7CPyixides&pos=2

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν στην καθημερινή τους ζωή οι άνθρωποι της Κύπρου;

Πηγή 21: Πήλινο αγαλματίδιο. Πιθανόν από την Αλάμπρα.

Πηγή 22: Πήλινα δοχεία. Πιθανόν από την Ορμήδεια.

Πηγή 23: Φοινικικό ή ασσυριακό δοχείο από γυαλί. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

Πηγή 24: Πήλινο πιάτο πιθανόν από το Κούριο.

Πηγή 25: Πήλινη λάμπα με επιγραφή: '(Είμαι η λάμπα) του Φιλότημου.' Πιθανόν από το Ριζοκάρπασο.

Πηγή 26: Ασημένα σκεύη. Πιθανόν από το Κούριο.

Πηγή 27: Πήλινο εύρημα. Πιθανόν από την Επισκοπή.

Πηγή 28: Σπαθί και λαβές σπαθιών από ασήμι, σίδηρο, χαλκό, μπρούντζο και ελεφαντόδοντο. Πιθανόν από το Κούριο.

- Για ποια ερωτήματα μπορεί να μας δώσει τεκμήρια η ομάδα πηγών 21-28;
- Τι τεκμήρια μας δίνει η ομάδα πηγών 21-28 για τα ερωτήματά μας; Υπογραμμίζω, κυκλώνω ή/και σημειώνω λέξεις-κλειδιά.

Πηγή 21: Karageorghis, V (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 178. Πηγή 22-28: Karageorghis, V. (2000). *Ancient Art from Cyprus: the Cesnola collection*, New York, Metropolitan Museum of Art, σ. 100-101, 191, 93, 176, 179, 162, 165.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν στην καθημερινή τους ζωή οι άνθρωποι της Κύπρου;

Πηγή 29: Κεφαλή αγάλματος. Βρέθηκε στο Άρσοσ.

Πηγή 30: Άγαλμα με αιγυπτιακή ενδυμασία, πιθανόν από τους Γόλγους.

Πηγή 31: Υπάρχουν ενδείξεις για μάλλινα υφάσματα από τη Νεολιθική εποχή και μετά. Από τον Αθηναίο γνωρίζουμε για δύο διάσημους **υφαντουργούς** από τη Σαλαμίνα: τον Ακέσα και τον γιο του Ελικώνα. Η φήμη τους έφτασε μέχρι την Ελλάδα, αφού ένα υφαντό τους είχε αφιερωθεί στο περίφημο μαντείο των Δελφών.

Πηγή 32: Κεφάλι από τερακότα. Βρέθηκε στην περιοχή της Μόρφου.

Πηγή 33: Άγαλμα με αιγυπτιακή ενδυμασία, πιθανόν από τους Γόλγους.

Πηγή 34: Άγαλμα γυναίκας. Πιθανόν από τους Γόλγους.

Πηγή 29: Karageorghis, J. (2005). *Kypris, The Aphrodite of Cyprus. Ancient sources and archaeological evidence*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 177. Πηγή 30: Karageorghis, V. (2000). *Ancient Art from Cyprus: the Cesnola collection*, New York, Metropolitan Museum of Art, σ. 112. Πηγές 31 και 36: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus – iconographic representations*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 227-235. Πηγή 32: Hadjisavvas, S. (2010), *Cyprus, crossroads of civilizations*. Nicosia, The Government of Republic of Cyprus, σ. 140. Πηγές 33 και 34: Karageorghis, V. (2000). *Ancient Art from Cyprus: the Cesnola collection*, New York, Metropolitan Museum of Art, σ. 121, 119.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν στην καθημερινή τους ζωή οι άνθρωποι της Κύπρου;

Πηγή 35: Κεφάλι αγάλματος. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

Πηγή 36: Αναπαράσταση σε πήλινο αγγείο. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε το αγγείο.

Πηγή 37: Χρυσά σκουλαρίκια. Βρέθηκε στα Κούκλια-Ευρετή.

Πηγή 38: Πήλινο αγαλμα από τη Σαλαμίνα.

Πηγή 39: Άγαλμα άντρα. Βρέθηκε στην περιοχή Ιερό της Αγίας Ειρήνης.

Πηγή 40: Πήλινο ειδώλιο. Βρέθηκε στη Λάπηθο.

Πηγή 41: Αναπαράσταση σε πήλινο αγγείο. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε το αγγείο.

Πηγή 42: Οι άνθρωποι της Κύπρου χρησιμοποιούσαν **κοχύλια** για την κατασκευή μωβ βαφών από την Εποχή του Χαλκού. Με τον ερχομό των Φοινίκων στην Κύπρο, η τέχνη της κατασκευής βαφών καλυτέρευσε.

- Για ποια ερωτήματα μπορεί να μας δώσει τεκμήρια η ομάδα πηγών 29-42;
- Τι τεκμήρια μας δίνει η ομάδα πηγών 29-42 για τα ερωτήματά μας; Υπογραμμίζω, κυκλώνω ή/και σημειώνω λέξεις-κλειδιά.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν στην καθημερινή τους ζωή οι άνθρωποι της Κύπρου;

Πηγή 43: Πήλινη αναπαράσταση πολεμικού άρματος. Δεν γνωρίζουμε πού βρέθηκε.

Πηγή 44: Στην Κύπρο υπήρχαν πλούσια κοιτάσματα χαλκού, ενώ σε όλο το νησί ανασκάφηκαν πάρα πολλά χάλκινα αντικείμενα. Σε ένα από αυτά γράφει το όνομα Σίκων Κύπριος, ενώ σε χάλκινο τρίποδα που βρέθηκε στους Δελφούς γράφει το όνομα του **Κύπριου μεταλλουργού, Ερμαίου.**

Πηγή 45: Σε μια επιγραφή από το Μάριον αναφέρεται κάποιος **Φιλοκρήτης που κατασκεύαζε τόξα.**

Πηγή 46: Αναπαράσταση σε πήλινο αγγείο.

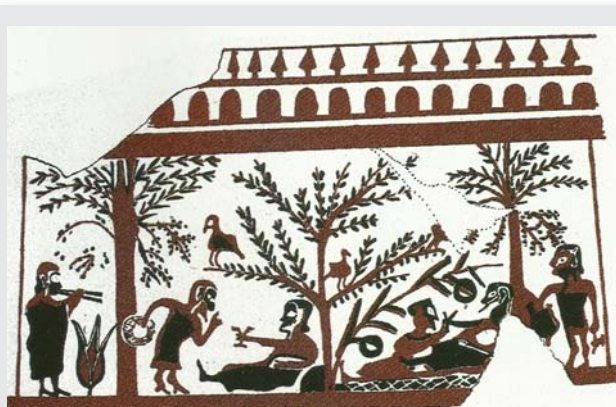
- Για ποια ερωτήματα μπορεί να μας δώσει τεκμήρια η ομάδα πηγών 43-46;
- Τι τεκμήρια μας δίνει η ομάδα πηγών 43-46 για τα ερωτήματά μας; Υπογραμμίζω, κυκλώνω ή/και σημειώνω λέξεις-κλειδιά.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν στην καθημερινή τους ζωή οι άνθρωποι της Κύπρου;

Πηγή 47: Κομμάτι από άγαλμα άντρα που κρατά ζώο, από ασβεστόλιθο. Πιθανόν από το Κούριο.

Πηγή 48: Τα πρώτα αγάλματα στην Κύπρο πιθανότατα φτιάχτηκαν από πηλό, όπως περίπου τα έφτιαχναν οι οι Αιγύπτιοι και οι Φοίνικες. Δεν υπήρχε μάρμαρο στην Κύπρο. Αντίθετα, ο ασβεστόλιθος ήταν άφθονος στο νησί.

Πηγή 49: Αναπαράσταση σε πήλινο αγγείο από την Αμαθούντα.

Πηγή 50: Κατά την αρχαϊκή εποχή βρέθηκαν πολλά **ασημένια κύπελλα** (φοινικικά και κυπριακά) σε τάφους.

Πηγή 51: Σε επιγραφή που βρέθηκε κοντά στην Παλαίπαφο αναφέρεται ο Εμφυλότιμος που ήταν μυρουργός, έφτιαχνε δηλαδή αρώματα. Πολλοί κάτοικοι της Πάφου ειδικεύονταν στη δημιουργία αρωμάτων που χρησιμοποιούνταν στο ιερό της Αφροδίτης.

- Για ποια ερωτήματα μπορεί να μας δώσει τεκμήρια η ομάδα πηγών 47-51;
- Τι τεκμήρια μας δίνει η ομάδα πηγών 47-51 για τα ερωτήματά μας; Υπογραμμίζω, κυκλώνω ή/και σημειώνω λέξεις-κλειδιά.

Πηγή 47: Karageorghis, V. (2000). *Ancient Art from Cyprus: the Cesnola collection*, New York, Metropolitan Museum of Art, σ. 133.
Πηγές 48-51: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 181, 227-235.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν στην καθημερινή τους ζωή οι άνθρωποι της Κύπρου κατά την Αρχαϊκή Εποχή;

Πηγή 52: Σε επιγραφή που βρέθηκε στον ναό της Αθηνάς στο Ιδάλιον αναφέρεται ότι οι κάτοικοι του Ιδαλίου, με επικεφαλής τον βασιλιά τους Στασίκυπρο, συμφωνούν με τον **Ονασίκυπρο**, που είναι **γιατρός** να φροντίσει τους πληγωμένους από τη **μάχη με τους Πέρσες** και να πληρωθεί από την πόλη είτε σε ασήμι είτε σε γη.

Πηγή 53: Πήλινο αγαματίδιο από τη Λάπηθο που παριστάνει γέννα.

Πηγή 54: Πήλινα αγαματίδια μουσικών από διάφορες περιοχές της Κύπρου. Πιθανόν από Λάπηθο, Ιδάλιον, Λάρνακα ή/και Ορμήδεια.

Πηγή 55: Μέρος από άγαλμα αυλητή. Πιθανόν από τους Γόλγους.

Πηγή 56: Αναπαράσταση από πήλινο αμφορέα. Βρέθηκε στο Κούριο.

- Για ποια ερωτήματα μπορεί να μας δώσει τεκμήρια η ομάδα πηγών 52-53 και η ομάδα 54-56;
- Τι τεκμήρια μας δίνει η ομάδα πηγών 52-53 και η ομάδα 54-56 για τα ερωτήματά μας; Υπογραμμίζω, κυκλώνω ή/και σημειώνω λέξεις-κλειδιά.

Πηγές 52 και 53: Karageorghis, V. (2006). *Aspects of everyday life in ancient Cyprus – iconographic representations*, Nicosia, A.G. Leventis Foundation, σ. 227-235, 204. Πηγή 54: © Φωτογραφικό Αρχείο, Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου. Πηγή 55: Karageorghis, V. (2000). *Ancient Art from Cyprus: the Cesnola collection*, New York, Metropolitan Museum of Art, σ. 133. Πηγή 56: Karageorghis, V., Des Gagniers, J. (1974). *La céramique chypriote de style figuré, âge du fer (1050-500 Av. J.-C.)*, Roma, Consiglio nazionale delle ricerche, Istituto per gli studi micenei ed egeo-anatolici, σ. 98.

Αρχαϊκή Εποχή

Πώς περνούμε τη μέρα μας;

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι σε άλλες περιοχές της Γης;

1. Σκέφτομαι το ερώτημα της έρευνάς μας.
2. Ανακρίνω τις πηγές που ακολουθούν και εντοπίζω τεκμήρια (χρωματίζω, υπογραμμίζω ή κυκλώνω).
3. Συζητώ τις παρατηρήσεις μου με τα άλλα παιδιά, ανταλλάζω απόψεις, συμπληρώνω ή αναθεωρώ.
4. Σε ποια συμπεράσματα έχω καταλήξει; Πόσο σίγουρος/η είμαι για τα συμπεράσματά μου; Γιατί;

Ευρήματα για τους ανθρώπους της Περσίας

Αναπαράσταση γυναικών σε μαρμάρινη πλάκα

Πηγή: <http://www.louvre.fr>

Ευρήματα για τους ανθρώπους της Φοινίκης

Πήλινη κεφαλή γυναίκας

Πηγή: <http://britam.org/HebrewTypes2.html>

Πήλινη κεφαλή γυναίκας

Πηγή: <http://en.wikipedia.org/wiki/Atossa>

Αναπαράσταση σε τοιχογραφία

Πηγή: <http://www.amazon>

Χρυσό κολιέ

Πηγή: <http://www.britishmuseum.org>

Χρυσά κοσμήματα

Πηγή: www.glitzqueen.com

Αρχαϊκή Εποχή

Πώς περνούμε τη μέρα μας;

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι σε άλλες περιοχές της Γης;

Ευρήματα για τους ανθρώπους της Περσίας

Πήλινο βαρύδι αργαλειού

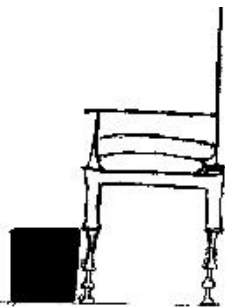
Πηγή: <http://www.metmuseum.org>

Ευρήματα για τους ανθρώπους της Φοινίκης

Εργαλείο για ύφανση: Ρόκα από ελεφαντόδοντο

Πηγή: <http://www.britishmuseum.org/>

Σκίτσο καρέκλας με скаμνάκι.

Πηγή: <http://www.richeast.org/htwm/greek/furniture.html>

«Από τα ξύλινα έπιπλα πολύ λίγα έχουν βρεθεί. Από αυτά τα λίγα φαίνεται ότι οι Φοίνικες ήταν ικανοί τεχνίτες στην κατασκευή χαμηλών τραπεζιών, скаμπό και κρεβατιών από ξύλο και καλάμια.»

Πηγή: <http://www.answers.com/topic/canaanites>

Αναπαράσταση μουσικών σε ασημένιο πιάτο.

Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/Persian_traditional_music

Αναπαράσταση μουσικών σε αγγείο από ελεφαντόδοντο.

Πηγή: <http://www.rakkav.com/biblemusic/pages/instruments.htm>

Πήλινη λάμπα

Πηγή: <http://libraries.mercer.edu/repository/handle/10898/135>

Πήλινη λάμπα

Πηγή: <http://www.britishmuseum.org>

Αρχαϊκή Εποχή

Πώς περνούμε τη μέρα μας;

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι σε άλλες περιοχές της Γης;

Ευρήματα για τους ανθρώπους της Περσίας

Μπρούντζινη μύτη βέλους

Πηγή: <http://www.britishmuseum.org>

Ευρήματα για τους ανθρώπους της Φοινίκης

Μπρούντζινο σπαθί

Πηγή: www.liveauctioneers.com/item/7339049

Αναπαράσταση πολεμιστών σε ψηφιδωτό

Πηγή: <http://christos-katsaros-author.blogspot.com/>

Υπάρχουν πηγές που να παρουσιάζουν Φοινίκες πολεμιστές;

Αναπαράσταση πομπής σε ανάγλυφη πλάκα

Πηγή: www.metmuseum.org/toah/images/h2/h2_03.23.1.jpg

Αναπαράσταση σε ανάγλυφη πλάκα

Πηγή: http://realhistoryww.com/world_history/ancient/Canaan_1a.htm

Χρυσό ομοίωμα άρματος

Πηγή: www.abovetopsecret.com/forum/thread568221/pg1

Πήλινο ομοίωμα άρματος

Πηγή: www.abovetopsecret.com/forum/thread568221/pg1

Αρχαϊκή Εποχή

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι σε άλλες περιοχές της Γης;

Ευρήματα για τους ανθρώπους της Περσίας

Αναπαράσταση πλοίου σε ιστοσελίδα

Πηγή: www.dailyworldfacts.com/wind-energy-facts/

Ευρήματα για τους ανθρώπους της Φοινίκης

Αναπαράσταση πλοίου σε ανάγλυφη πλάκα εποχής

Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Phoenician_ship.jpg

Ασημένιες λεκάνες

Πηγή: www.britishmuseum.org

Φοινικικό αγγείο από ασβεστόλιθο. Βρέθηκε στην Ακρόπολη της Αμαθούντας. Ύψος: σχεδόν 2 μέτρα. Διάμετρος: σχεδόν 3 μέτρα.

Πηγή: <http://www.louvre.fr/en/oeuvre-notices/vase-amathus>

«Από γραπτά της εποχής μαθαίνουμε ότι οι Πέρσες συμπεριλάμβαναν το λευκό γιαούρτι στην καθημερινή τους διατροφή.»

Πηγή: www.theundergroundbootcamp.com/

«Είναι πιθανόν οι Πέρσες να ήταν οι πρώτοι που καλλιέργησαν και χρησιμοποίησαν στη διατροφή τους το σπανάκι.»

Πηγή: <http://en.wikipedia.org/wiki/Spinach>

«Επειδή οι Φοίνικες έκαναν εμπόριο σε όλη τη Μεσόγειο, είχαν πολύ καλή διατροφή. Σε αυτήν συμπεριλάμβαναν ελιές, ελαιόλαδο, κρασί, αρνί, κατσίκια, τυρί, σκόρδο, μέλι, παστό ψάρι, καρπούζι, σταφύλι, μούρα και διάφορα άλλα.»

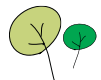
Πηγή: http://en.wikibooks.org/wiki/Wikijunior: Ancient_Civilizations/Phoenicians#%20What_did_they_eat.2Fdrink.3F

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Σπάρτης;

- **Ανακρίνω** τις πηγές και **εντοπίζω** τεκμήρια (κυκλώνω, υπογραμμίζω ή χρωματίζω).

Ανάλογα με το πόσο βέβαιος/η είμαι για την απάντησή μου χρησιμοποιώ φράσεις, όπως: αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με....

- **Συζητώ** τις απαντήσεις μου με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου.
- **Εμπλουτίζω** ή **αναθεωρώ** τις απαντήσεις μου.

Διερεύνηση Α:

Ανακρίνω τις πηγές 1-8 για να εντοπίσω τεκμήρια που να δείχνουν **πώς περνούσαν τη μέρα τους** οι άνθρωποι της Σπάρτης. Έκαναν όλοι τις ίδιες δουλειές;

Πηγή 1: Γραπτό κείμενο από ιστορικό της εποχής μας

Όταν οι Δωριείς κατέλαβαν τη Λακωνία, ίδρυσαν ένα δυνατό κράτος με πρωτεύουσα τη Σπάρτη. Οι **Σπαρτιάτες** (όπως ονομάστηκαν οι Δωριείς που κατέλαβαν την Σπάρτη) μοίρασαν τη γη μεταξύ τους. Οι παλιοί κάτοικοι έγιναν **είλωτες, δηλαδή δούλοι** και εργάζονταν στα κτήματα, καλλιεργώντας τη γη.

Οι Σπαρτιάτες ήταν η μικρότερη ομάδα που ζούσε στην Σπάρτη, αλλά είχαν τα περισσότερα δικαιώματα. Δεν ασχολούνταν με οποιοδήποτε επάγγελμα, αλλά και τον καιρό της ειρήνης υποχρέωσή τους ήταν **να γυμνάζονται και να είναι ετοιμοπόλεμοι**. Πάνω από όλα ήταν η προστασία της πόλης τους.

Πηγή: Baltrusch Ernst (1998), *Σπάρτη – Η ιστορία, η κοινωνία και ο πολιτισμός της αρχαίας λακωνικής πόλης*, μτφρ. Χρήστος Π. Μπαλόγλου, Αθήνα, Δημ. Ν. Παπαδήμα, σ. 34.

Ορειχάλκινο αγαλματίδιο Σπαρτιάτη πολεμιστή

Πηγή: <http://digitalschool.minedu.gov.gr>

Ορειχάλκινο αγαλματίδιο Σπαρτιάτη πολεμιστή.

Πηγή: Chisholm, J., Miles, L. (2011), *Εγκυκλοπαίδεια της αρχαίας Ελλάδας*, Αθήνα, Άγκυρα, σ. 40

Πηγή 2: Γραπτό κείμενο από ιστορικό της εποχής μας

Μια άλλη ομάδα των ανθρώπων της Σπάρτης ήταν οι **περίοικοι**. Οι περίοικοι δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα στη Σπάρτη. Πλήρωναν τακτικές εισφορές στην πόλη. Ήταν **υποχρεωμένοι**, όταν υπήρχε ανάγκη, **να πηγαίνουν στρατό** μαζί με τους Σπαρτιάτες.

Καλλιεργούσαν τα λιγότερα εύφορα εδάφη. Ασχολούνταν με τα επαγγέλματα που ήταν απαγορευμένα για τους Σπαρτιάτες: **έμποροι, ταβερνιάρηδες ή χειροτέχνες**.

Πηγή: Baltrusch Ernst (1998), *Σπάρτη, Η ιστορία, η κοινωνία και ο πολιτισμός της αρχαίας λακωνικής πόλης*, μτφρ. Χρήστος Π. Μπαλόγλου, Αθήνα, Δημ. Ν. Παπαδήμα, σ. 35-36.

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Σπάρτης;

Πηγή 3: Γραπτό κείμενο από ιστορικό της εποχής μας

Η μεγαλύτερη ομάδα των ανθρώπων της Σπάρτης ήταν οι **είλωτες**, οι οποίοι δεν ήταν ελεύθεροι, αλλά **δούλοι**.

Οι **είλωτες** ήταν υποχρεωμένοι να καλλιεργούν τα χωράφια και να δίνουν ένα μέρος της συγκομιδής τους στον Σπαρτιάτη, ο οποίος ήταν ο ιδιοκτήτης του κτηματος. Σε κάποιους είλωτες επιτρεπόταν να πολεμήσουν, κυρίως ως ελαφρά οπλισμένοι ή ως κωπηλάτες. Ως ανταμοιβή μπορούσαν να ελευθερωθούν και να κατοικούν όπου αυτοί επιθυμούν.

Πηγή: Baltrusch Ernst (1998), *Σπάρτη – Η ιστορία, η κοινωνία και ο πολιτισμός της αρχαίας λακωνικής πόλης*, μτφρ. Χρήστος Π. Μπαλόγλου, Αθήνα, Δημ. Ν. Παπαδήμα, σ. 37.

Πηγή 4: Γραπτό κείμενο από ιστοσελίδα Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης

Οι **ελεύθερες Σπαρτιάτισσες** δεν περνούσαν τη μέρα τους υφαινόντας – εργασία που μπορούσαν να κάνουν οι είλωτες – αλλά **ασκούσαν και μορφώνονταν**. Από μικρές μάθαιναν να **παλεύουν, να ρίχνουν τον δίσκο και το ακόντιο**, το οποίο είναι όπλο πολεμικό.

Οι άνδρες ήταν υποχρεωμένοι από τον νόμο να παντρεύονται. Καθώς όμως τον περισσότερο χρόνο έλειπαν από το σπίτι λόγω της στρατιωτικής ζωής τους, την **ανατροφή των παιδιών** – μέχρι να γίνουν επτά χρονών – αναλάμβαναν οι γυναίκες.

Οι Σπαρτιάτισσες είχαν το δικαίωμα να έχουν δική τους **ιδιοκτησία**, αλλά και να κληρονομούν (σε περίπτωση θανάτου) τόσο την περιουσία του πατέρα όσο και του συζύγου.

Πηγή: www.cycladic.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=resource&cresrc=826&cnode=55&clang=0

Πηγή 5: Φωτογραφία χάλκινου αγαλματιδίου που δείχνει Σπαρτιάτισσα να γυμνάζεται.

Πηγή: Ιστοσελίδα Βρετανικού Μουσείου
<http://www.britishmuseum.org>

Πηγή 6: Γραπτό απόσπασμα από ιστορικό της εποχής μας

Όταν συμπλήρωνε τα επτά του χρόνια, το αγόρι το αναλάμβανε το κράτος, στο οποίο άνηκε μέχρι το θάνατό του... Από τα οκτώ μέχρι τα έντεκα τους χρόνια, τα παιδιά κατατάσσονταν σε ομάδες (αγέλες) που τις διοικούσαν οι πιο μεγάλοι και εκπαιδεύονταν στις πολεμικές τέχνες.

Πηγή: Flaceliere R. (1957), *Ο Δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων*, μτφ: Γερασ.Δ.Βανδώρου, Αθήνα, Δημ. Ν. Παπαδήμα, σ. 109-110.

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Σπάρτης;

Πηγή 7: Διασκευή κειμένου αρχαίου ιστορικού που έζησε σε μεταγενέστερη εποχή

Μάθαιναν τα απαραίτητα γράμματα. Εκπαίδευσή τους ήταν να άρχονται σωστά και να υπομένουν τους κόπους, και κατά τις μάχες ή να επιστρέφουν νικητές κρατώντας την ασπίδα τους ή νεκροί πάνω σε αυτή: Ήταν ή επί τας.

Πλούταρχος, *Περί της Αλεξάνδρου τύχης ή αρετής-Λακωνικά Αποφθέγματα*, μτφρ: Γ. Α. Ράπτης, Θεσσαλονίκη, Ζήτηρος, σ. 471.

Φωτογραφία επιτύμβιας στήλης με δύο παιδιά

Πηγή: Ιστοσελίδα <http://www.eidola.eu/images/1181>

Πηγή 8: Κείμενο ιστορικού της εποχής μας

Ένα από τα παιχνίδια που έπαιζαν τα μικρά αγόρια στην αρχαιότητα ήταν το «κάλαμον περιβαίνειν». Έπαιρναν ένα καλάμι ή ένα απλό ξύλο, φαντάζονταν πως ήταν ένα περήφανο άλογο, το καβαλίκευαν και έτρεχαν μ' αυτό σαν γενναίοι καβαλάρηδες.

Πηγή κειμένου και φωτογραφίας: Κροντήρα Λ. (2002), *Ελάτε να παίξουμε μέσα στο χρόνο*, Αθήνα, Φυτράκη, σ. 42.

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Σπάρτης; Έκαναν όλοι τις ίδιες δουλειές;

Σύμφωνα με τα τεκμήρια που έχω εντοπίσει στις πηγές 1-8,

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Σπάρτης;

Διερεύνηση Β:

Τι **έτρωγαν** οι άνθρωποι στη Σπάρτη; Ανακρίνω τις πηγές 9-11, για να εντοπίσω τεκμήρια που να δείχνουν τι έτρωγαν οι Σπαρτιάτες.

Πηγή 9: Κείμενο από ιστορικό της εποχής μας

Όλα στη ζωή των Σπαρτιατών ήταν λιτά, όμοια λιτό ήταν και το φαγητό ή το ποτό τους.

Η πιο συνηθισμένη τροφή ήταν τα **τραγήματα (ξερά φρούτα, όπως τα σύκα), ελιές, τυρί και το ψωμί**. Το κυριότερο όμως φαγητό που άφησε όνομα μέσα στους αιώνες ήταν ο γνωστός ως **μέλας ζωμός**, που προερχόταν κατά πάσα **πιθανότητα από χοιρινό κρέας**.

Καργάκος Σ. (2006), *Ιστορία της Αρχαίας Σπάρτης*, Τόμος Α' Θεσσαλονίκη, Gutenberg, σ. 510.

Πηγή 11: Διασκευή κειμένου από αρχαίο ιστορικό που έζησε σε μεταγενέστερη εποχή

Τα συσσίτια των Σπαρτιατών αποτελούνταν από τον μέλανα ζωμό (που δεν ξέρουμε από τι ακριβώς τον έφτιαχναν), βραστό χοιρινό, κρασί, πίτα γλυκιά και ψωμί από βρώμη.

Ο Διονύσιος, ο τύραννος των Συρακουσών, αγόρασε ένα μάγειρα από την Σπάρτη και του έδωσε εντολή να του φτιάξει τον μέλανα ζωμό, που τόσο αγαπούσαν οι Σπαρτιάτες. Όμως δεν κατάφερε να πιει ούτε την πρώτη γουλιά και την έφτυσε. Τότε ο μάγειρας του είπε «Για να δοκιμάσεις αυτό το φαγητό, πρέπει πρώτα να κάνεις σπαρτιατική γυμναστική και να κολυμπήσεις στον Ευρώτα ποταμό».

Πηγή: Πλούταρχος, *Λυκούργος 10*, Μτφ: Γ. Α. Ράπτης (2003), Θεσσαλονίκη, Ζήτηρος στο site: www.greek-language.gr

Πηγή 10: Διασκευή κειμένου από αρχαίο ιστορικό που έζησε σε μεταγενέστερη εποχή

Το φαγητό ήταν λιγοστό, για να αντέχουν να πεινούν. Γιατί έτσι, πίστευαν, ότι και στον πόλεμο θα ήταν περισσότερο χρήσιμοι, αν δηλαδή μπορούσαν να πολεμούν και νηστικοί.

Πίστευαν ότι το να αντέχουν την πείνα και να τρώνε το οποιοδήποτε φαγητό, έκανε τα σώματά τους πιο υγιή, γεμάτα ευεξία.

Πλούταρχος, *Περί της Αλεξάνδρου τύχης ή αρετής, Λακωνικά Απόφθέγματα*, μτφρ: Γ. Α. Ράπτης, Θεσσαλονίκη, Ζήτηρος, σ. 475.

Λεπτομέρεια από μπρούντζινο αγγείο που έφτιαξε περίοικος τεχνίτης της Αρχαϊκής Εποχής. Παρουσιάζει τους Σπαρτιάτες πολεμιστές και τα πολεμικά άρματα τους.

Πηγή φωτογραφίας και κειμένου: Senker, C. (2004). *Everyday Life in Ancient Greece*, Florence, McRae Books, σ. 17.

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Σπάρτης; Τι έτρωγαν;

Σύμφωνα με τα τεκμήρια που έχω εντοπίσει στις πηγές 9-11,

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Σπάρτης;

Διερεύνηση Γ:

Τι **φορούσαν** οι άνθρωποι στη Σπάρτη; Ανακρίνω τις πηγές 12-15 για να εντοπίσω τεκμήρια που να δείχνουν την ένδυση των Σπαρτιατών.

Πηγή 12 : Αναπαράσταση σε πήλινο αγγείο από τη Σπάρτη. Παρουσιάζει δύο στρατιώτες να μεταφέρουν στον ώμο τους έναν πληγωμένο σύντροφο τους.

Πηγή φωτογραφίας: Ιστοσελίδα
http://www.sikyon.com/sparta/Art/sparta_pgr06.html

Πηγή 13: Απόσπασμα από ιστορικό της εποχής μας

Οι Σπαρτιάτες οπλίτες φορούσαν πάντα κόκκινο μανδύα γιατί κάλυπτε το αίμα εάν πληγώνονταν και επίσης, τρόμαζε κατά κάποιο τρόπο τον αντίπαλο.

Στις μάχες οι Σπαρτιάτες οπλίτες δεν φορούσαν σανδάλια, αλλά πήγαιναν ξυπόλυτοι.

Επίσης είναι χαρακτηριστικό ότι άφηναν μακριά μαλλιά και χτενίζονταν πριν τις μάχες.

Πηγή: Flaceliere R. (1957). *Ο Δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων*, μτφ: Γερασ. Δ.Βανδώρου, Αθήνα, Δημ. Ν. Παπαδήμα, σ. 300.

Πηγή 14: Διασκευή από αρχαίο ιστορικό που έζησε σε μεταγενέστερη εποχή

Όσο προχωρούσε η ηλικία τους, τόσο εντατικότερη γινόταν η εξάσκησή τους. Τα κούρευαν σύρριζα και τα συνήθιζαν να περπατούν ξυπόλητα και να παίζουν, συνήθως γυμνά. Οι νέοι δεν φορούσαν χιτώνα, αλλά είχαν ένα μόνο ιμάτιο το χρόνο. Ήταν σκληροτράχηλοι στο σώμα και χωρίς πολλά λουτρά και αρώματα.

Κοιμούνταν μαζί, κατά ομάδες, πάνω σε στρώματα που τα έκαναν οι ίδιοι, κόβοντας με τα χέρια τους, και όχι με μαχαίρια, τις κορφές από τα καλάμια που φύτευαν κοντά στον ποταμό Ευρώτα.

Πηγή: Πλούταρχος, *Περί της Αλεξάνδρου τύχης ή αρετής, Λακωνικά Αποφθέγματα*, μτφρ: Γ.Α Ράπτης, Θεσσαλονίκη, Ζήτρος, σ. 471.

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Σπάρτης; Τι φορούσαν;

Σύμφωνα με τα τεκμήρια που έχω εντοπίσει στις πηγές 12-15,

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Σπάρτης;

Για να είμαστε σε θέση να εξηγήσουμε τη συμπεριφορά των αρχαίων Σπαρτιατών, πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι είχαν πολύ διαφορετικές ιδέες για τον κόσμο, καθώς ζούσαν σε μια διαφορετική ιστορική εποχή, σε ένα διαφορετικό τόπο, με διαφορετικές συνθήκες.

Ας φέρουμε στο μυαλό μας όλα όσα μάθαμε μέσα από τις πηγές. Ας προβληματιστούμε για τους στόχους των αρχαίων Σπαρτιατών, ώστε να μπορέσουμε να καταλάβουμε καλύτερα και τις πράξεις τους.

Προβληματισμός 1:
Γιατί οι Σπαρτιάτες είχαν αυτόν τον τρόπο ζωής;

Προβληματισμός 3:
Τι μας δείχνει ο τρόπος ζωής των γυναικών της Σπάρτης;

Προβληματισμός 2:
Γιατί τα παιδιά των Σπαρτιατών εκπαιδεύονταν με αυτόν τον τρόπο;

Handwriting practice area consisting of 10 red circles, each containing three horizontal lines for writing. The circles are arranged in a grid-like pattern, with some overlapping. Yellow arrow-shaped markers point from the text boxes towards the circles.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας;

Διερεύνηση Α:

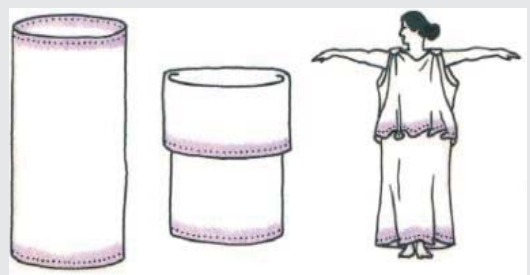
Τι μας λένε οι πηγές 1-5 για το πώς ντύνονταν οι γυναίκες της Αθήνας αυτή την εποχή; Πώς ήταν η κόμμωσή τους; Κυκλώνω, υπογραμμίζω ή χρωματίζω τεκμήρια.

Πηγή 1: Κείμενο

Τεχνίτες με ξεχωριστές ικανότητες σκάλιζαν το μάρμαρο και έφτιαχναν αγάλματα που παρίσταναν κούρους και κόρες.

Οι κούροι εικονίζουν γυμνούς νέους άντρες, με τα χέρια κολλημένα στα πλάγια του σώματος.

Οι κόρες εικονίζουν νεαρές γυναίκες ντυμένες με ελαφριά ρούχα και καλοχτενισμένες.

Πηγή 4: Οι αθηναϊκές κόρες, συνήθως φορούσαν ένα δωρικό πέπλο (μάλλινο).

Με το πέρασμα των χρόνων άρχισαν να φορούν, συνήθως, τον ιωνικό χιτώνα (λινό) μαζί με ιμάτιο.

Πηγή 2: Φωτογραφία κούρου

Το άγαλμα του κούρου αυτού είναι από την Αττική, περιοχή γύρω από την Αθήνα.

Πηγή 3: Φωτογραφία κόρης

Το άγαλμα της κόρης αυτής είναι από την Ακρόπολη της Αθήνας. Φοράει πέπλο πάνω από τον χιτώνα.

Πηγή 5: Περιγραφή αναπαράστασης σε λήκυθο (αγγείο για την τοποθέτηση ελαιόλαδου).

Μια γυναίκα κάθεται σε καρέκλα και επεξεργάζεται μαλλί. Φοράει μακρύ χιτώνα και ιμάτιο. Τα μαλλιά της συγκρατούνται από ταινία και σχηματίζουν κότσο (κρωβύλο) στο πίσω μέρος, αφήνοντας δύο παρωτίδες (λεπτές κοτσίδες). Το σκουλαρίκι της έχει σχήμα δίσκου.

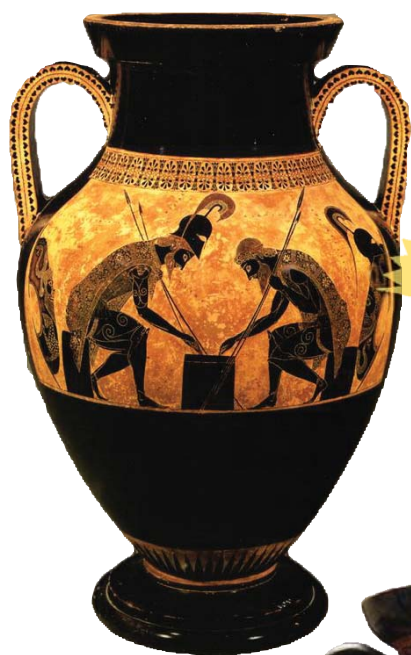
Τι μπορούμε να υποθέσουμε από τις πηγές 1-5 για μερικές από τις ασχολίες των ανθρώπων της Αθήνας;

Πηγή 1: Σχολικό εγχειρίδιο Ιστορία Δ' Δημοτικού, Στα αρχαία χρόνια, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας, σ. 27. Πηγή 2: Ιστοσελίδα <http://projects.ecfs.org/fieldston272>. Πηγή 3: Ιστοσελίδα http://en.wikipedia.org/wiki/File:ACMA_679_Kore_1.JPG. Πηγή 4: Ιστοσελίδα Πανεπιστημίου του Cambridge http://www.classics.cam.ac.uk/museum/peplos_kore. Πηγή 5: Ιστοσελίδα Museum of Fine Arts, Boston <http://www.scholarsresource.com/browse/work/2144620267>

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας;

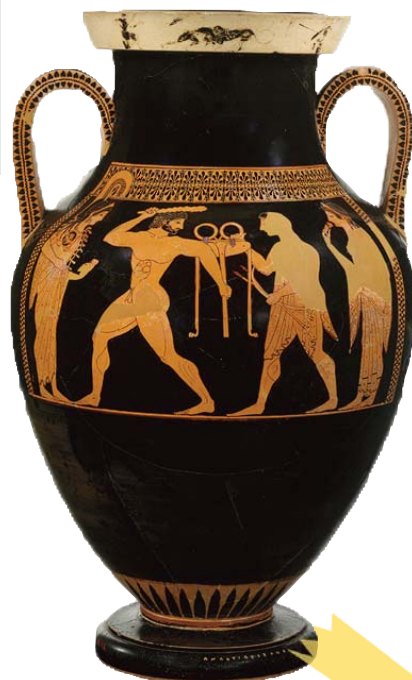
Διερεύνηση Β:

Τι μας λένε οι πηγές 6-10 για το τι **έτρωγαν** και τι **έπιναν** οι άνθρωποι της Αθήνας; Ποια **σκεύη** και **εργαλεία** χρησιμοποιούσαν; Κυκλώνω, υπογραμμίζω ή χρωματίζω τεκμήρια.

Πηγή 6: Αναπαράσταση πολεμιστών που ξεκουράζονται σε μελανόμορφο αγγείο.

Πηγή φωτογραφίας: Ιστοσελίδα <http://www.flashcardmachine.com/ars-101unittwoancientaegean.html>

Πηγή 7: Αναπαράσταση μύθου σε ερυθρόμορφο αγγείο.

Πηγή: Ιστοσελίδα <http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/63.11.6>

Πηγή 8: Αναπαράσταση μαζέματος ελιών σε μελανόμορφο αγγείο.

Πηγή: Ιστοσελίδα http://en.wikipedia.org/wiki/Black-figure_pottery

Πολλοί καλλιτέχνες ζωγράφιζαν πάνω στα αγγεία σκηνές από τη μυθολογία και την ιστορία. Άλλοτε ζωγράφιζαν τις σκηνές με μαύρο (μελανό) χρώμα (μελανόμορφος ρυθμός) και άλλοτε τις ζωγράφιζαν με κόκκινο (ερυθρό) χρώμα (ερυθρόμορφος ρυθμός).

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας;

Πηγή 9: Αναπαράσταση σε μελανόμορφο αγγείο.

Πηγή φωτογραφίας: Ιστοσελίδα Βρετανικού Μουσείου <http://www.britishmuseum.org>

Πηγή 10: Αναπαραστάσεις σε λαιμό ερυθρόμορφου αγγείου.

Εικονίζεται σκηνή στην εξοχή της Αττικής, με ένα βοσκό που βόσκει δύο αγελάδες, λαγό και λύκο.

Πηγή φωτογραφιών: Ιστοσελίδα www.metmuseum.org

Τι μπορούμε να υποθέσουμε από τις πηγές 6-10 για το πώς περνούσαν τη μέρα τους κάποιοι άνθρωποι της Αθήνας;

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας;

Διερεύνηση Γ:

Τι μας λένε οι πηγές 11-13 για μερικές από τις **ασχολίες των γυναικών** της Αθήνας; Έκαναν όλες τις ίδιες **εργασίες**; Κυκλώνω, υπογραμμίζω ή χρωματίζω τεκμήρια.

Πηγή 11: Κείμενο από ιστοσελίδα του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης

Η αποστολή της καλής γυναίκας, της δέσποινας, ήταν να φυλάει τον οίκο (σπίτι) και με τη βοήθεια των δούλων της να φροντίζει όλα να λειτουργούν αποτελεσματικά. Επίσης, αποστολή της ήταν να αποκτά παιδιά – κυρίως αρσενικά.

Οι κοπέλες παντρεύονταν, σε πολύ νεαρή ηλικία, άνδρες που είχαν επιλέξει οι πατέρες τους. Ο σύζυγος έπαιρνε προίκα, την οποία διαχειριζόταν ο ίδιος.

Οι δέσποινες περνούσαν το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας τους στον **γυναικωνίτη**, συνήθως στον πάνω όροφο του σπιτιού, **γνέθοντας, πλέκοντας ή υφαίνοντας στον αργαλειό**. Αυτές ήταν και οι μόνες εργασίες με τις οποίες θεωρούνταν ότι έπρεπε να ασχολούνται οι γυναίκες αριστοκρατικής καταγωγής. Οι μόνες έξοδοι των γυναικών αυτών σε δημόσια θέα ήταν σε μεγάλες θρησκευτικές γιορτές, σε γαμήλιες τελετές, γιορτές συγγενών και κηδείες.

Οι γυναίκες στην αρχαία Αθήνα δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα, δηλαδή δεν είχαν δικαίωμα ψήφου. Δεν υπήρχε εκπαίδευση – ό,τι μάθαιναν ήταν από συγγενείς και άλλες γυναίκες του περιβάλλοντός τους.

Πηγή: Διασκευή γραπτού κειμένου <http://www.cycladic.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=resource&cresrc=826&cnode=55&clang=0>

Πηγή 12: Αναπαράσταση αγγείου

Πηγή φωτογραφίας μελανόμορφου αγγείου:
Ιστοσελίδα Βρετανικού Μουσείου
<http://www.britishmuseum.org>

Πηγή 13: Κείμενο από ιστοσελίδα του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης

Οι δούλες, οι γυναίκες-μέτοικοι¹ αλλά και οι πιο ταπεινής καταγωγής Αθηναίες απολάμβαναν μεγαλύτερη ελευθερία, καθώς έβγαιναν για εξωτερικές δουλειές, όπως **ψώνια** και **μεταφορά νερού**, μπορούσαν να **πωλούν και να αγοράζουν προϊόντα** (μικροεμπόριο) ή και να εργαστούν ως **τροφοί**, δηλαδή να φροντίζουν παιδιά.

Πηγή: Διασκευή από ιστοσελίδα <http://www.cycladic.gr>

Συγκρίνουμε τις ασχολίες των πλούσιων γυναικών με τις ασχολίες των φτωχών γυναικών και των δούλων, όπως περιγράφονται στις πηγές 11-13.

1. **Μέτοικος** ήταν ο άνθρωπος που κατοικούσε σε μια πόλη-κράτος, αλλά δεν καταγόταν από αυτήν.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας;

Διερεύνηση Δ:

Τι μας λένε οι πηγές 14-18 για τις **ασχολίες** των ανθρώπων της Αθήνας; Κυκλώνω, υπογραμμίζω ή χρωματίζω τεκμήρια.

Πηγή 14: Εικόνα της Ακρόπολης στην πόλη της Αθήνας με τους δύο ναούς της θεάς Αθηνάς.

Πηγή εικόνας: Ιστοσελίδα <http://ancientathens3d.com/archaicacropolis.htm>

Πηγή 15: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Έμποροι μετέφεραν και πουλούσαν προϊόντα από όλα τα μέρη της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου. Η ανάγκη για αποθήκευση και μεταφορά του κρασιού και του λαδιού οδήγησε τους αγγειοπλάστες στο να φτιάξουν καλύτερα, πιο ανθεκτικά αγγεία.

Πηγή: Σχολικό εγχειρίδιο *Ιστορία Δ' Δημοτικού*, Στα αρχαία χρόνια, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδα, σ. 27.

Πηγή 16: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Αυτή την περίοδο **ποιητές** έγραφαν ποίηση, για να διδάξουν πράγματα στους άλλους ανθρώπους. Δημιουργούσαν ποιήματα τα οποία απαγγέλλαν με τη συνοδεία λύρας – αυτή η ποίηση ονομάζεται **λυρική ποίηση**. Τα ποιήματα αυτά ήταν μικρά και μιλούσαν για τα καθημερινά προβλήματα, τις χαρές και τις λύπες των ανθρώπων.

Αυτή την εποχή, οι **φιλόσοφοι** αρχίζουν να μελετούν τον κόσμο γύρω τους. Για πρώτη φορά, προσπαθούν να εξηγήσουν τα διάφορα φαινόμενα με τη λογική και όχι με βάση τους μύθους και τις παραδόσεις.

Οι **ιστορικοί** αρχίζουν να καταγράφουν διάφορα γεγονότα και να δίνουν τις ερμηνείες του για συγκεκριμένα θέματα του παρελθόντος.

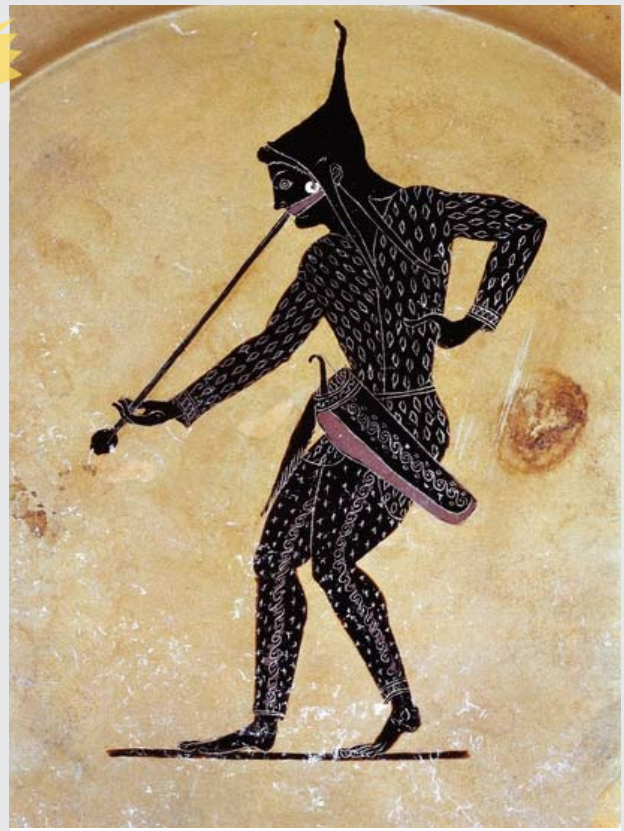
Πηγή: Διασκευή από σχολικό εγχειρίδιο *Ιστορία Δ' Δημοτικού*, Στα αρχαία χρόνια, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδα, σ. 30.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας;

Πηγή 17: Περιγραφή αναπαράστασης σε πινάκιο (πίατο).

Στο πινάκιο εικονίζεται ένας τοξότης με σκυθική στολή, σκούφο, σάλπιγγα και λουριά που συγκρατούσαν τη σάλπιγγα. Οι άνθρωποι αυτοί εργάζονταν περίπου ως αστυνομικοί, στην Αθήνα της Αρχαϊκής Εποχής.

Πηγή κειμένου και φωτογραφίας: Ιστοσελίδα Βρετανικού Μουσείου http://www.britishmuseum.org/images/ps038456_m.jpg

Πηγή 18: Απόσπασμα από κείμενο διαδικτυακής εγκυκλοπαίδειας

Πιστεύεται πως η Αθήνα διέθετε το μεγαλύτερο πληθυσμό δούλων, που πρέπει να άγγιζε τους 80.000 κατά την Αρχαϊκή Εποχή, δηλαδή περίπου τρεις με τέσσερις δούλους κατά μέσο όρο ανά σπιτικό.

Πηγή κειμένου: Ιστοσελίδα: el.wikipedia.org/.../Δουλεία_στην_αρχαία_Ελλάδα

Ποια είναι η πηγή αυτής της πληροφορίας;

Πόσο σίγουροι/ες μπορούμε να είμαστε για την πληροφορία αυτή; Γιατί;

Ποιες άλλες πηγές χρειάζεται να μελετήσουμε;

Με βάση τις πηγές που έχουμε μελετήσει, ποιες υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε για τις **ασχολίες των δούλων** στην Αθήνα;

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας;

Διερεύνηση Ε:

Τι μας λένε οι πηγές 19-20 για το πώς περνούσαν τη μέρα τους τα αγόρια στην Αθήνα της Αρχαϊκής Εποχής; Ποια εργαλεία, μουσικά όργανα και έπιπλα χρησιμοποιούσαν;

Κυκλώνω, υπογραμμίζω ή χρωματίζω τεκμήρια.

Πηγή 19 α: Αναπαράσταση σκηνών από σχολείο στην Αθήνα της Αρχαϊκής Εποχής σε ερυθρόμορφη κύλικα (ποτήρι για κρασί)

Πηγή 19 β: Γραπτή ερμηνεία της αναπαράστασης

Τα αγόρια διδάσκονται από τους δασκάλους τους ποίηση και μουσική. Ο ένας δάσκαλος κρατά ένα ειλητό (είδος τετραδίου) μπροστά σε μαθητή του, πίσω από τον οποίο φαίνεται ο παιδαγωγός του, κρατώντας βακτηρία (ραβδί, μπαστούνι).

Αριστερά, άλλος δάσκαλος διδάσκει σε μαθητή να παίζει λύρα. Πίσω, στερεωμένες ψηλά φαίνονται δύο κύλικες, δυο λύρες, μια αυλοθήκη και ένα κιβώτιο ίσως με κυλίνδρους.

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας;

Πηγή 19 γ: Αναπαράσταση σκηνών από σχολείο στην Αθήνα της Αρχαϊκής Εποχής σε ερυθρόμορφη κύλικα (ποτήρι για κρασί).

Πηγή 19 δ: Γραπτή ερμηνεία της αναπαράστασης

Ένας γραμματιστής κρατάει στα χέρια του «γραμματεΐον» και «στύλον» και διδάσκει γραφή ή διορθώνει με τη γραφίδα του όσα είχε γράψει ο μαθητής. Αριστερά, ένας αυλοδιδάσκαλος διδάσκει τραγούδι σε μαθητή, παίζοντας διπλό αυλό.

Πηγή 20: Γραπτό κείμενο

Σώζονται ερυθρόμορφα αγγεία από την Αθήνα της Αρχαϊκής Εποχής που δείχνουν παιδιά να παίζουν. Τα παιδιά παίζουν με στεφάνια, με κλουβιά πουλιών και με μικρά άρματα, ενώ τα κορίτσια κάνουν τραμπάλα.

Πηγή: Διασκευή από παράθεμα 2: Σχολικό εγχειρίδιο *Ιστορία Δ΄ Δημοτικού*, Στα αρχαία χρόνια, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας.

Έχουμε υπόψη ότι οι άνθρωποι της Αθήνας, αυτή την εποχή, είχαν διαφορετικές ιδέες για τον κόσμο, ζούσαν σε ένα διαφορετικό τόπο, κάτω από διαφορετικές συνθήκες.

Συγκρίνουμε τον **τρόπο εκπαίδευσης** των **αγοριών** με αυτόν των **κοριτσιών**.

Σε ποια άλλα ερωτήματα μπορούν να δώσουν τεκμήρια οι πηγές 19-20;

Αρχαϊκή Εποχή

Πώς περνούμε τη μέρα μας;

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι στις πόλεις της Κύπρου, σε Σπάρτη και Αθήνα;

Συγκρίνω τον τρόπο ζωής στις πόλεις και σημειώνω τα συμπεράσματά μου. Χρησιμοποιώ φράσεις (ανάλογα με το πόσο βέβαιος/η είμαι για την απάντησή μου), όπως: αποκλείεται, δεν υπάρχουν τεκμήρια που να..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες τα τεκμήρια δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με...

Πώς περνούσαν τη μέρα τους τα παιδιά, οι γυναίκες και οι άντρες;

	Κυπριακές πόλεις	Σπάρτη	Αθήνα
Παιδιά (π.χ. φτωχά κορίτσια-πλούσια κορίτσια, φτωχά αγόρια-πλούσια αγόρια, πλούσια κορίτσια-πλούσια αγόρια, φτωχά αγόρια-πλούσια αγόρια, κ.ά.)			
Γυναίκες (φτωχές, δούλες, πλούσιες, κ.ά.)			
Άντρες (φτωχοί, πλούσιοι, ελεύθεροι, δούλοι, κ.ά.)			

Πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι στις πόλεις της Κύπρου, σε Σπάρτη και Αθήνα;

Σημειώνω κάτω από την πόλη ή τις πόλεις για τις οποίες ισχύει η κάθε πρόταση και εξηγώ γιατί συμβαίνει αυτό.

Συγκρίνω τον τρόπο ζωής	Πόλεις-βασίλεια της Κύπρου	Πόλη-κράτος της Σπάρτης	Πόλη-κράτος της Αθήνας
1. Τα παιδιά έπαιζαν παιχνίδια.	☐	☐	☐
2. Τα αγόρια διδάσκονταν από τους δασκάλους τους ποίηση και μουσική, γραφή και ανάγνωση.	☐	☐	☐
3. Τα αγόρια, όταν συμπλήρωναν τα επτά τους χρόνια άνηκαν στο κράτος: ζούσαν και κοιμόνταν σε ομάδες, συνήθιζαν να περπατούν ξυπόλητα και να παίζουν, συνήθως γυμνά, να έχουν μόνο ένα ιμάτιο για όλο τον χρόνο, να αντέχουν στην πείνα και τις κακουχίες.	☐	☐	☐
4. Οι πλούσιες γυναίκες περνούσαν τη μέρα τους μέσα στο σπίτι, γνέθοντας, πλέκοντας ή υφαίνοντας στον αργαλειό, χωρίς να μορφώνονται, όπως οι άντρες.	☐	☐	☐
5. Οι άντρες δεν ασχολούνταν με οποιοδήποτε επάγγελμα, αλλά και τον καιρό της ειρήνης υποχρέωσή τους ήταν να γυμνάζονται και να είναι ετοιμοπόλεμοι.	☐	☐	☐
6. Οι ελεύθερες γυναίκες ασκούσαν για να έχουν γερό σώμα, μάθαιναν να παλεύουν και μορφώνονταν.	☐	☐	☐
7. Τεχνίτες με ξεχωριστές ικανότητες σκάλιζαν το μάρμαρο και έφτιαχναν αγάλματα που παρίσταναν κούρους και κόρες.	☐	☐	☐
8. Ποιητές έγραφαν ποιήματα για τα καθημερινά προβλήματα, τις χαρές και τις λύπες των ανθρώπων.	☐	☐	☐
9. Έμποροι μετέφεραν και πουλούσαν προϊόντα από όλα τα μέρη της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου.	☐	☐	☐

Συγκρίνω και συζητώ τις απαντήσεις μου με τα άλλα παιδιά. Τι έχουμε διαπιστώσει;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Ελλάδα; Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Παρά τους πολέμους που έκαναν συχνά μεταξύ τους, οι άνθρωποι των ελληνικών πόλεων-κρατών ένιωθαν ότι ανήκαν όλοι σε μια μεγάλη ομάδα: είχαν κοινή γλώσσα, λάτρευαν κοινούς θεούς, είχαν κοινούς μύθους και παραδόσεις. Έτσι, όπως είδαμε και σε προηγούμενα μαθήματα, αρκετές φορές συνεργάζονταν και έκαναν διάφορες δραστηριότητες μαζί. Δημιούργησαν ανάμεσα στις πόλεις-κράτη συνασπισμούς, που λέγονταν κοινά, και αμφικτιονίες.

Πηγή: Διασκευή από σχολικό εγχειρίδιο *Ιστορία Δ΄ Δημοτικού, Στα αρχαία χρόνια*, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας.

Ανακρίνω τις πηγές που ακολουθούν, για να γνωρίσω κι άλλες κοινές δραστηριότητες, και μέσα από αυτές, να εντοπίσω τεκμήρια για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Αρχαϊκής Εποχής.

Ιερά, μαντεία και θέατρα

1. Γιατί άραγε οι άνθρωποι επισκέπτονταν τα ιερά και τα μαντεία; Τι να πίστευαν;
2. Γιατί άραγε οι άνθρωποι έκτιζαν θέατρα; Τι να σκέφτονταν;

Πηγή 1: Κείμενο αρχαιολόγου

Προσκυνητές από όλη την **Ελλάδα** αλλά και **άλλες περιοχές της Γης** επισκέπτονταν ιερά, όπως αυτά των Δελφών, της Δωδώνης, της Δήλου. Στα ιερά και τα μαντεία, συναντιούνται άνθρωποι με διαφορετικές ιδέες και διαφορετικό τρόπο ζωής και έκφρασης. Αυτό δείχνουν οι γραπτές πηγές και τα ευρήματα: κατάλοιπα ναών, αγαλμάτων, αγγείων, δώρα και αφιερώματα πιστών.

Πηγή 1α: Φωτογραφία
Μέρος του θεάτρου δίπλα από το ιερό και το μαντείο του θεού Δία, στη Δωδώνη.

Πηγή 1β: Φωτογραφία
Μέρος του θεάτρου, δίπλα από το μαντείο και στο βάθος τα κατάλοιπα από τον ναό του θεού Απόλλωνα, στους Δελφούς.

Πηγή 1γ: Φωτογραφία
Κατάλοιπα από την οδό των λεόντων που οδηγούσε στο ιερό της θεάς Άρτεμης και του θεού Απόλλωνα, στη Δήλο.

Πηγή 1α και β: Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια Βικιπαίδεια <http://el.wikipedia.org/wiki>
Πηγή 1γ: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (2007). *Αρχαία Ιστορία - Από τους πρώτους ανθρώπους ως την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης (330 μ.Χ.)*, Αθήνα, ΟΕΔΒ, Κεφάλαιο 4, σ. 73.

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Ελλάδα;
Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Αθλητικοί Αγώνες

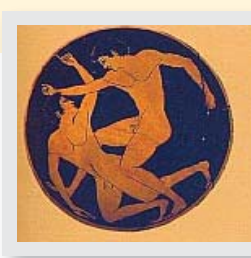
3. Γιατί οι άνθρωποι των ελληνικών πόλεων-κρατών διοργάνωναν πανελλήνιους αγώνες;

Πηγή 2: Κείμενο αρχαιολόγου

Οι άνθρωποι των ελληνικών πόλεων-κρατών, όπως είδαμε και σε προηγούμενα μαθήματα, οργάνωναν και λάμβαναν μέρος σε αθλητικούς αγώνες, κατά τη διάρκεια θρησκευτικών γιορτών, για να τιμήσουν έναν θεό ή μια θεά. Οι παλαιότεροι και οι πιο σημαντικοί από όλους τους αγώνες ήταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες.

- Οι Ολυμπιακοί Αγώνες γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια τον Ιούλιο.
- Όσο καιρό διαρκούσαν οι αγώνες γινόταν εκεχειρία, δηλαδή οι πόλεμοι σταματούσαν και όλες οι πόλεις-κράτη έστελναν αντιπροσώπους στους αγώνες.
- Οι αθλητές, μόνο Έλληνες άντρες, αγωνίζονταν γυμνοί.
- Το βραβείο για τον νικητή ήταν ένα απλό στεφάνι από αγριελιά ή κισσό ή σέλινο.
- Ένας αθλητής γινόταν ολυμπιονίκης, μόνο εάν αγωνιζόταν με αρετή και νικούσε τίμια.
- Η νίκη στους Ολυμπιακούς Αγώνες ήταν η μεγαλύτερη επιτυχία και έδινε δόξα στον αθλητή και την πόλη του, που τον τιμούσε ξεχωριστά. Ορισμένες μάλιστα πόλεις γκρέμιζαν ένα μέρος από τα τείχη τους για να περάσει ο αθλητής.

Πηγή 3: Μετάφραση – επεξήγηση αρχαίου ρητού

«**Νους υγιής εν σώματι υγιεί**» έλεγαν οι αρχαίοι Έλληνες και προσπαθούσαν συνεχώς στην καθημερινή τους ζωή, να γυμνάζουν τόσο τον νου όσο και το σώμα.

Σύμφωνα με

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Ελλάδα;
Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Γράμματα και Επιστήμες

4. Οι άνθρωποι αυτής της εποχής αρχίζουν να εξηγούν, με τη λογική και όχι με μύθους και παραδόσεις, το πώς λειτουργούσε ο κόσμος γύρω τους. Τι μας λένε οι πηγές;

Πηγή 4: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Αυτή την εποχή κάποιοι ποιητές ήθελαν να διδάξουν και να δώσουν συμβουλές στους άλλους ανθρώπους (διδασκτική ποίηση).

Άλλοι ποιητές έγραφαν ποιήματα, για να κάνουν τους ανθρώπους να ξεχάσουν τους κόπους και τα βάσανά τους και τα απάγγελαν με τη συνοδεία λύρας (λυρική ποίηση).

Blank writing area with three horizontal lines.

Blank writing area with three horizontal lines.

Πηγή 5: Φωτογραφία αγγείου

Στο αγγείο φαίνονται τα γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου, με τα οποία οι άνθρωποι των ελληνικών πόλεων-κρατών έγραφαν και διάβαζαν τα κείμενά τους. Τα γράμματα αυτά οι Έλληνες τα είχαν πάρει από τους Φοίνικες.

Πηγή 4: Σχολικό εγχειρίδιο *Ιστορία Δ΄ Δημοτικού, Στα αρχαία χρόνια*, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδα, σ. 30.
Πηγή 5: http://en.wikipedia.org/wiki/File:NAMA_Alphabet_grec.jpg.
Πηγή φωτογραφίας: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:NAMA_Alphabet_grec.jpg

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Ελλάδα;
Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Πηγή 6: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Αυτή την εποχή, οι **φιλόσοφοι** αρχίζουν να μελετούν τον κόσμο γύρω τους. Για πρώτη φορά, προσπαθούν να εξηγήσουν τα διάφορα φαινόμενα με τη λογική και όχι με βάση τους μύθους και τις παραδόσεις.

Οι **ιστορικοί** αρχίζουν να καταγράφουν διάφορα γεγονότα και να δίνουν τις ερμηνείες του για συγκεκριμένα θέματα του παρελθόντος.

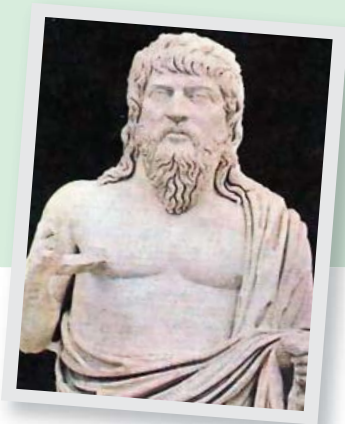
Πηγή 7: Διασκευή από κείμενο σχολικού βιβλίου

Οι άνθρωποι, κατά την Αρχαϊκή Εποχή, προσθέτουν τις γνώσεις που πήραν μέσα από τις **προσεκτικές τους παρατηρήσεις** σε όσα έμαθαν από τους λαούς της Ανατολής και της Αιγύπτου.

Επιστήμονες προσπαθούν να εξηγήσουν τον κόσμο με τη λογική και τις επιστήμες: τα μαθηματικά, τη γεωγραφία, την αστρονομία και τη φιλοσοφία.

Πηγή 8: Διασκευή από κείμενο σχολικού βιβλίου

Ο Ηράκλειτος γεννήθηκε στην Έφεσο. Πίστευε ότι τα πράγματα αλλάζουν συνεχώς, όπως το ποτάμι που συνεχώς κυλάει και ποτέ δεν μένει το ίδιο («Τα πάντα ρει»: όλα αλλάζουν).

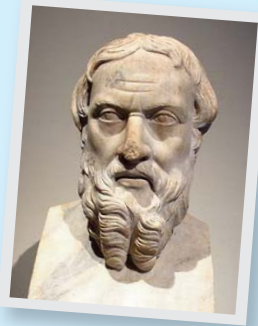

Πηγή 7: Διασκευή από σχολικό εγχειρίδιο *Ιστορία Δ΄ Δημοτικού*, Στα αρχαία χρόνια, ΟΕΔΒ, ΠΙ, ΥΠΕΠΘ Ελλάδας, σ. 30.
Πηγή 8: Ηροδότου, *Ιστορία Α΄*, μτφ. Δ. Ν. Μαρωνίτη, Βιβλιοθήκη Αρχαίων Κλασικών Γκοβόσκη, Αθήνα, σ. 143.

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι στην Ελλάδα;
Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους;

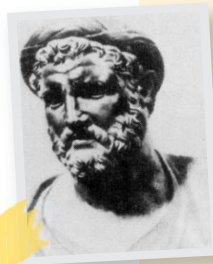
Πηγή 9: Κείμενο σε σχολικό βιβλίο από τις «Ιστορίες» του Ηρόδοτου που έζησε κατά την Αρχαϊκή Εποχή

Ο Ηρόδοτος από την Αλικαρνασσό αναφέρει ότι γράφει «ίστορίην» (=έρευνα). Στην έρευνά του καταγράφει ιστορικά γεγονότα και περιγράφει τους τόπους στους οποίους ταξιδεύει, δηλ. περιγράφει τη χώρα, τον τρόπο ζωής, τις παραδόσεις, τα έθιμα και τους θεσμούς των λαών της Ανατολικής Μεσογείου. Σύμφωνα με τον ίδιο, στόχος του ήταν να καταγράψει έργα σπουδαία και θαυμαστά, που έγιναν κάποια από Έλληνες και άλλα από βαρβάρους (ανθρώπους που δεν μιλούσαν ελληνικά).

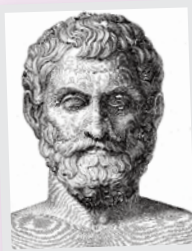
Πηγή 10: Διασκευή από κείμενο σχολικού βιβλίου

Ο Πυθαγόρας γεννήθηκε στη Σάμο. Ασχολήθηκε με τη γεωμετρία και τους αριθμούς. Πίστευε ότι ο κόσμος δεν είναι όπως περιγραφόταν στους μύθους, αλλά ότι μπορεί να εξηγηθεί με τα μαθηματικά και τη γεωμετρία. Ακόμα και σήμερα, τα μαθηματικά στηρίζονται στις μελέτες του Πυθαγόρα.

Πηγή 11: Διασκευή από κείμενο σχολικού βιβλίου

Ο Θαλής καταγόταν από τη Μίλητο. Ταξίδεψε στην Αίγυπτο και την Ανατολή και γνώρισε τη σοφία και τα επιτεύγματα πολλών άλλων ομάδων ανθρώπων. Ασχολήθηκε με την αστρονομία και τη γεωμετρία. Κέρδισε τον θαυμασμό των Αιγυπτίων γιατί κατάφερε να μετρήσει το ύψος των πυραμίδων, βασιζόμενος στο μήκος της σκιάς τους και της σκιάς μια ράβδου που τοποθετούσε στο έδαφος. Ο Θαλής θεωρούσε ότι η ζωή στον κόσμο που ζούμε είχε ξεκινήσει από το νερό. Παρατηρώντας τη βροχή και τους ανέμους, έλυσε και προβλήματα ναυσιπλοΐας που απασχολούσαν όσους ταξίδευαν στη θάλασσα.

Πηγές κειμένων 9-11: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών(2007). *Αρχαία Ιστορία - Από τους πρώτους ανθρώπους ως την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης (330 μ.Χ.)*, Αθήνα, ΟΕΔΒ, Κεφάλαιο 4, σ. 80.

Πηγή φωτογραφίας 9: <http://www.nndb.com/people/838/000087577>.

Πηγή φωτογραφίας 10: <http://scienceworld.wolfram.com/biography/Pythagoras.html>.

Πηγή φωτογραφίας 11: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c6/Illustrerad_Verldshistoria_band_I_III_107.jpg

Πώς μπορούμε να μάθουμε για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Αρχαϊκής Εποχής;

Τι μας λένε οι πηγές που ανακρίναμε στα προηγούμενα μαθήματα;

Τι μας λένε οι πηγές του σημερινού μαθήματος;

- Ανακρίνω τις νέες πηγές με το παιδί που κάθεται δίπλα μου.
- Συναποφασίζουμε και σημειώνουμε στην πλαστικοποιημένη καρτέλα μας τι μας λένε οι νέες πηγές για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι.

Ανάλογα με το πόσο βέβαιοι/ες είμαστε, χρησιμοποιούμε και το λεξιλόγιο διαβαθμισμένης βεβαιότητας, όπως: *αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι..., ίσως, μάλλον, πιθανόν, πιθανότατα, όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι..., σίγουρα, σύμφωνα με...*

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους; Είχαν κοινές ιδέες, συνήθειες και σκέψεις με ανθρώπους από άλλες περιοχές της Γης;

Λατρεία

Πηγή 1: Φωτογραφία που απεικονίζει άγαλμα από μόλυβδο, το οποίο βρέθηκε στο ιερό της θεάς **Άρτεμης** στην **Σπάρτη** (Ελλάδα).

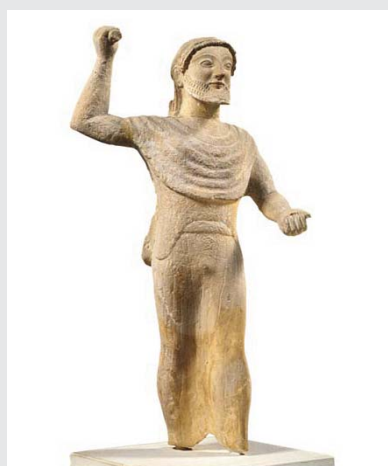
Πηγή 2: Φωτογραφία που δείχνει μαρμάρινο άγαλμα της θεάς **Αθηνάς**, το οποίο βρέθηκε στο ιερό της θεάς στην **Ακρόπολη της Αθήνας** (Ελλάδα).

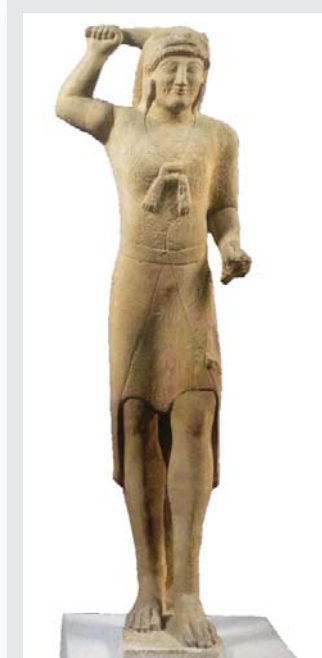
Πηγή 3: Φωτογραφία ανάγλυφης, μαρμάρινης παράστασης με τον **θεό Άρη**, τη **θεά Άρτεμη**, τη **θεά Αφροδίτη** και τον **θεό Απόλλωνα**, που διακοσμούσε το **ιερό των Δελφών** (Ελλάδα).

Πηγή 4: Φωτογραφία της κεφαλής της θεάς **Αθηνάς**. Βρέθηκε σε ναό στο **Βουνί** (Κύπρος).

Πηγή 5: Φωτογραφία αγάλματος που βρέθηκε στο **Κίτιον (Κύπρος)**. Πιθανότατα να αναπαριστά τον **θεό Δία** που ετοιμάζεται να ρίξει κεραυνό.

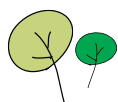

Πηγή 6: Φωτογραφία αγάλματος του **Ηρακλή** που βρέθηκε στο **Κίτιον (Κύπρος)**.

Παρατηρήσαμε κάτι; Πώς το εξηγούμε;

Πηγές 1 και 3: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών(2007). *Αρχαία Ιστορία - Από τους πρώτους ανθρώπους ως την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης (330 μ.Χ.)*, Αθήνα, ΟΕΔΒ, Κεφάλαιο 4, σ. 69, 73. Πηγή 2: Μουσείου Ακρόπολης, Αθήνα: <http://www.acropolis-athena.gr>. Πηγές φωτογραφιών 4-6 και κείμενου: Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου - Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή*.

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους; Είχαν κοινές ιδέες, συνήθειες και σκέψεις με ανθρώπους από άλλες περιοχές της Γης;

Πηγή 7: Φωτογραφία που δείχνει κατάλοιπα του ναού του θεού Απόλλωνα στην Κόρινθο (Ελλάδα).

Πηγή 8: Φωτογραφία και κείμενο αρχαιολόγων

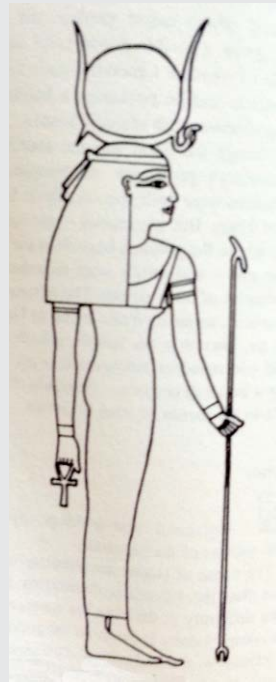
Στο Κούριο (Κύπρος) βρέθηκαν βωμοί της Αρχαϊκής Εποχής προς τιμή του θεού Απόλλωνα Υλάτη (Απόλλωνα προστάτη των δασών).

Κοντά στους βωμούς βρέθηκαν αποθέτες (λάκκοι), στους οποίους οι ιερείς του ναού έριχναν τα σπασμένα ή παλιά αφιερώματα των προσκυνητών, όταν αυτά γέμιζαν το ιερό.

Ανάμεσα στα αφιερώματα, όπως είδαμε και από τις πηγές που ανακρίναμε σε προηγούμενα μαθήματα, υπήρχαν και πολλά ειδώλια ιππέων και ομοιώματα αρμάτων.

Παρατηρήσαμε κάτι; Πώς το εξηγούμε;

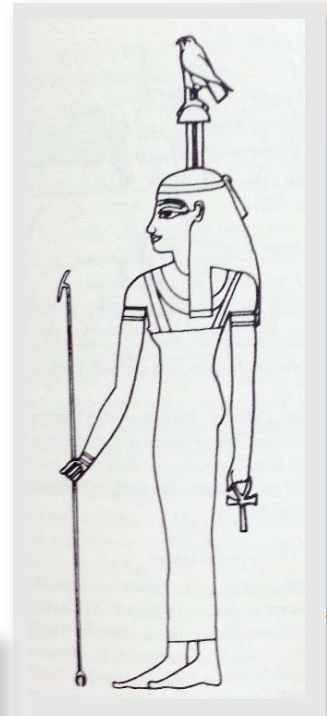
Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Σε ποιους θεούς πίστευαν; Είχαν κοινές ιδέες, συνήθειες και σκέψεις με ανθρώπους από άλλες περιοχές της Γης;

Πηγή 9: Σκίτσα και κείμενο αρχαιολόγου

Οι άνθρωποι της **Αιγύπτου** πίστευαν σε πολλές θεές και θεούς. Μια από τις πιο σπουδαίες θεές ήταν η **Αθώρ**.

Τη θεωρούσαν μητέρα του Φαραώ (βασιλιά), προστάτιδα των νεκρών. Αρκετές φορές παρουσιαζόταν ως θεά της αγάπης, της μουσικής και του χορού. Σε πολλές περιπτώσεις αναφέρεται και ως η θεά που προστάτευε τις ξένες χώρες.

Πηγή 10: Φωτογραφία που δείχνει λίθινη στήλη με το κεφάλι της θεάς **Αθώρ**. Βρέθηκε στην **Αμαθούντα της Κύπρου**.

Πολλά παρόμοια κεφάλια της θεάς Αθώρ διακοσμούσαν την πόλη της Αμαθούντας, είτε σε αγγεία, γλυπτά ή έργα χρυσοχοΐας.

Παρατηρήσαμε κάτι; Πώς το εξηγούμε;

Σκίτσα: Δύο διαφορετικές αναπαραστάσεις της Θεάς Αθώρ. Hart, G. (2005). *The Routledge Dictionary of Egyptian Gods and Goddesses (Routledge Dictionaries)*, London and New York, Routledge. Πηγή φωτογραφίας 10: *Dossiers d' archeologie* (1995), No 205 H, Chypre, σ. 93.

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Σε ποιους θεούς πίστευαν; Είχαν κοινές ιδέες, συνήθειες και σκέψεις με ανθρώπους από άλλες περιοχές της Γης;

Πηγή 11: Σκίτσο και κείμενο αρχαιολόγου

Ένας άλλος θεός που λάτρευαν οι άνθρωποι της **Αιγύπτου** ήταν ο θεός **Μπες**. Τον αναπαριστούσαν με σώμα νάνου και με πρόσωπο τρομακτικό. Παρά την τρομακτική του εμφάνιση τον θεωρούσαν προστάτη των παιδιών, της εγκυμοσύνης, της γέννας και των γυναικών.

Πηγή 12: Φωτογραφία που απεικονίζει το άγαλμα του θεού **Μπες** και βρέθηκε στην **Αμαθούντα της Κύπρου**.

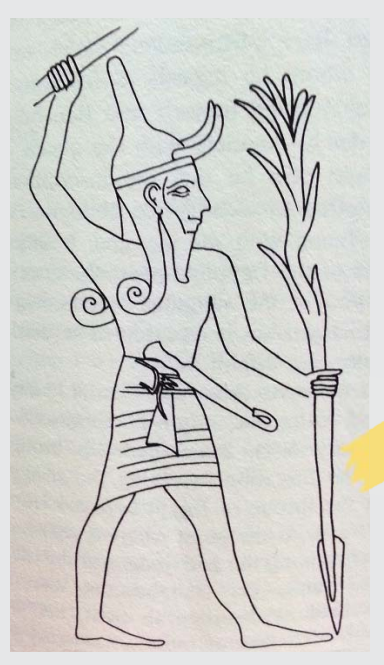
Το άγαλμα ζυγίζει 14 τόνους, έχει ύψος 4,20 μέτρα και πλάτος ώμων 2 μέτρων.

Οι άνθρωποι, ειδικά της Αμαθούντας, λάτρευαν ως μεγάλο θεό τον Μπες και τον ταύτιζαν με τον βασιλιά.

Παρατηρήσαμε κάτι; Πώς το εξηγούμε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Σε ποιους θεούς πίστευαν; Είχαν κοινές ιδέες, συνήθειες και σκέψεις με ανθρώπους από άλλες περιοχές της Γης;

Πηγή 13: Σκίτσο και κείμενο αρχαιολόγου

Οι άνθρωποι της Φοινίκης λάτρευαν τον **Θεό Βάαλ-Αμμάν**, ως τον θεό των βοδιών, των προβάτων και των αγροτών.

Πηγή 14: Φωτογραφία και κείμενο αρχαιολόγου

Η φωτογραφία του πήλινου ειδωλίου πιθανότατα να αναπαριστά τον θεό **Βάαλ-Αμμάν**. Βρέθηκε σε ιερό στο **Μένοικο** και έχει ύψος 18,5 εκ.

Οι άνθρωποι της Κύπρου πίστευαν πως ο Βάαλ-Αμμάν στην Κύπρο προστάτευε τα βόδια, τα πρόβατα και τους αγρότες.

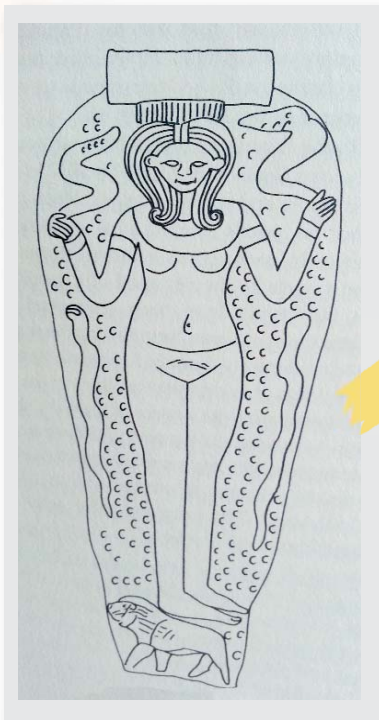
Προς τιμήν του οι πιστοί αφιέρωναν πήλινα αναθήματα βοδιών και κριαριών.

Παρατηρήσαμε κάτι; Πώς το εξηγούμε;

Πηγή 12: Hart, G. (2005). *The Routledge Dictionary of Egyptian Gods and Goddesses (Routledge Dictionaries)*, London and New York: Routledge. Πηγή φωτογραφιών και κειμένου 13: Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου – Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή*.

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Σε ποιους θεούς πίστευαν; Είχαν κοινές ιδέες, συνήθειες και σκέψεις με ανθρώπους από άλλες περιοχές της Γης;

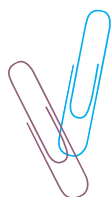

Πηγή 15: Σκίτσο και κείμενο αρχαιολόγου

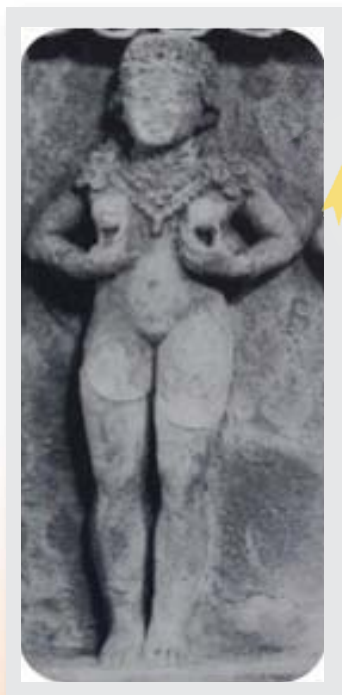
Οι άνθρωποι της **Συρίας**, της **Χαναάν**, της **Φοινίκης** και της **Αιγύπτου** λάτρευαν τη **θεά Αστάρτη**.

Για κάποιες ομάδες ανθρώπων η θεά Αστάρτη ήταν πολεμική θεά, που προστάτευε τα άλογα και τα άρματα.

Συχνά την απεικόνιζαν με κέρατα βοδιού ή και φίδια.

Πηγή 16: Φωτογραφία των ερειπίων του φοινικικού ναού της Αστάρτης στο Κίτιον της Κύπρου.

Πηγή 17: Φωτογραφία ανάγλυφης αναπαράστασης της θεάς Αστάρτης, που συνδυάστηκε με τη Μεγάλη Θεά που ήδη λατρευόταν στην Κύπρο.

Παρατηρήσαμε κάτι; Πώς το εξηγούμε;

Πηγή 15: Hart, G. (2005). *The Routledge Dictionary of Egyptian Gods and Goddesses (Routledge Dictionaries)*, London and New York, Routledge. Πηγή φωτογραφίας 16: Πηγή φωτογραφιών και κειμένου: Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη & ΥΠΠ (2006). *Λογισμικό Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου – Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή*. Πηγή 17: Hermary, A. (1981). *Amathonte II Testimonia 2: La Sculpture*. Paris, Etudes Cypriotes, Edition A.D.P.F. – Ecole Francaise d' Athenes, Appendix, no. 22, no. 80.

Γραφή – Γλώσσα – Ποίηση

Πηγή 18: Φωτογραφία

(c) Φωτογραφικό Αρχείο Κυπριακού Μουσείου-Λευκωσία.

Ποια γραφή χρησιμοποιούσαν οι Κύπριοι αυτή την εποχή;

Την απάντηση μας τη δίνει επιτύμβια στήλη με παράσταση λιονταριού. Στα πόδια του λιονταριού, όπως βλέπεις, υπάρχει μια επιγραφή στην κυπροσυλλαβική γραφή.

«Τι-μο-κυ-πο-ρο-σε : ο-τι-μο-κε-ρε-τε-ο-σε: ε-πε-σε-τα-σε: κι-λι-κα-γι: το-ι:κα-σι-κε-νε-το-ι»

Προβληματισμοί:

1. Γιατί άραγε οι άνθρωποι τοποθετούσαν επιγραφές στα αγάλματα;
2. Τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο με σήμερα;

Τα κείμενα γράφονταν συχνά σε δεξιόστροφη γραφή. Αυτό υποστηρίζεται και από το λαξικόλογό Μονχίο, που αναφέρει ότι «οι Κυπριοί ονομάζονται διδεσθροφιδιόλογοι» δηλαδή αυτοί που γράφουν με την αριστερή χέρι.»

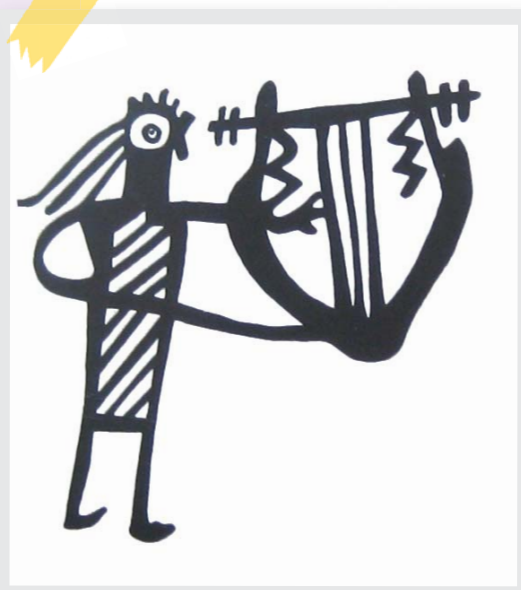
Πηγή 19: Κείμενο ψηφιακού δίσκου για την Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου

Κύπριοι **ποιητές** συνέθεταν ύμνους, τους οποίους έψαλλαν στη συνέχεια συνοδεία λύρας, προς τιμήν και πάλι της θεάς Αφροδίτης, προστάτιδας του νησιού.

Στην ελληνική γλώσσα έγραφαν οι ποιητές και έψαλλαν οι **ραψωδοί** τα πρώτα επικά δημιουργήματα των Κυπρίων ποιητών. Στα παλάτια των βασιλιάδων, οι αιδοί απήγγελλαν τα κύπρια έπη μαζί με τα ομηρικά.

Τα κύπρια έπη διηγούνταν τις αιτίες του Τρωικού πολέμου.

Δημιουργός τους πιστεύεται ότι είναι ο Στασίνος. Σύμφωνα με έναν μύθο, ο ποιητής Στασίνος παντρεύτηκε την Αρσιφώνη, κόρη του Ομήρου, και πήρε από τον πεθερό του για προίκα το έπος.

Προβληματισμοί:

1. Γιατί άραγε οι άνθρωποι έγραφαν ποιήματα για τους θεούς και τις θές τους;
2. Γιατί άραγε απήγγελλαν τα έπη στα παλάτια των βασιλιάδων;
3. Τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο σήμερα;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι; Τι τους απασχολούσε;
Τι τους ανησυχούσε; Τι πίστευαν; Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Ταφικά έθιμα

Τι μας λένε τα ευρήματα από τάφους της Σαλαμίνας της Κύπρου;

Πηγή 21: Φωτογραφία από την είσοδο τάφου

Πηγή 21 α: Οστά αλόγων σε άρμα

Πηγή 21 β: Αμφορέας που γράφει τη λέξη «ελαίου»

Πηγή 21 γ: Λαβή σιδερένιου σπαθιού

Προβληματισμοί:

1. Γιατί άραγε οι άνθρωποι έθαβαν με αυτόν τον τρόπο τους νεκρούς τους;
2. Τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο σε σχέση με τη Γεωμετρική Εποχή;
3. Τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο σε σχέση με τον τρόπο που σκέφτονται σήμερα οι άνθρωποι τη ζωή και τον θάνατο;

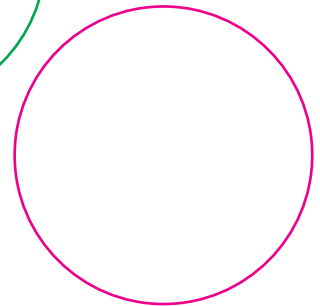
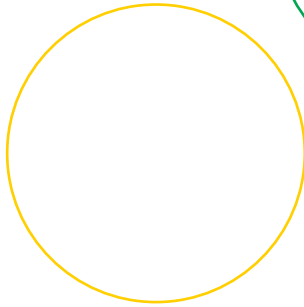
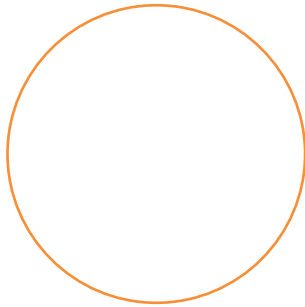
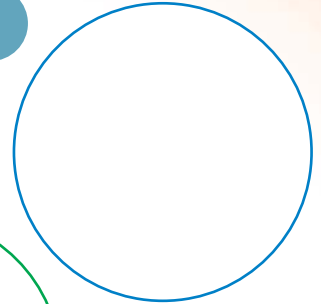
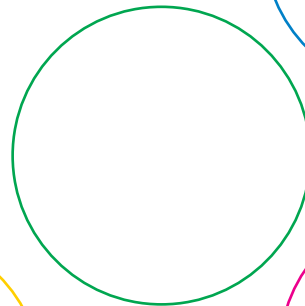
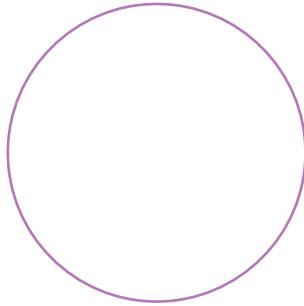
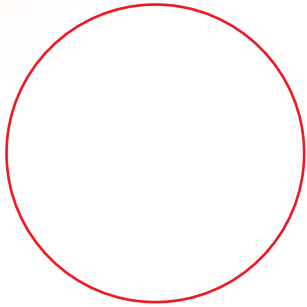
Πηγές 21, 21α, 21β, 21γ: Καραγιώργης, Β. (1999). *Ανασκάπτοντας τη Σαλαμίνα της Κύπρου 1952-1974*, Αθήνα, Καπόν, σ. 131, 127, 130, 130.

Αρχαϊκή Εποχή

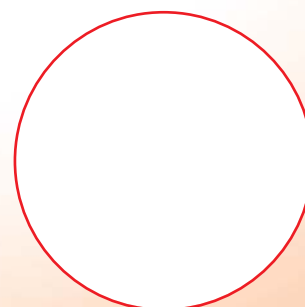
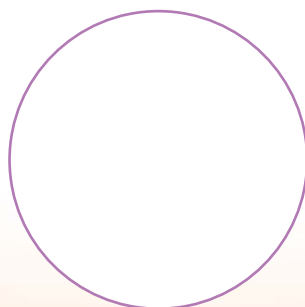
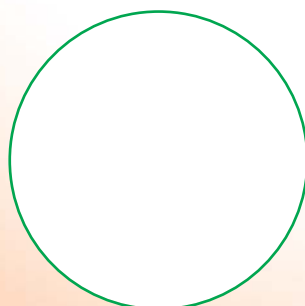
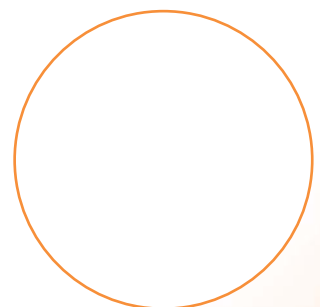
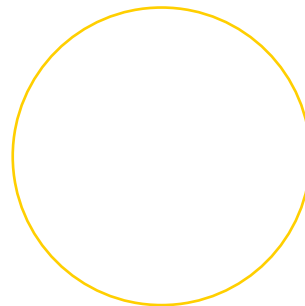
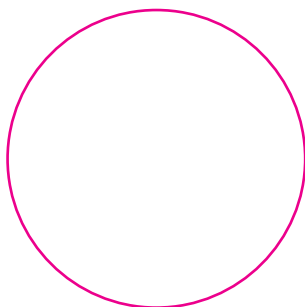
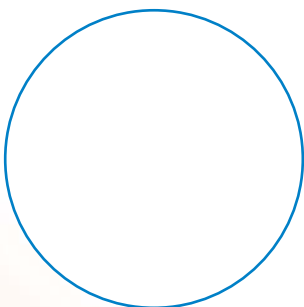
Τι σκεφτόμαστε;

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Αρχαϊκής Εποχής στην Κύπρο και σε άλλες περιοχές της Γης;

Σημειώνω τα συμπεράσματά μου με βάση τα όσα έχω γνωρίσει.

Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Αρχαϊκής Εποχής στην Κύπρο και σε άλλες περιοχές της Γης; Σημειώνω τρόπους, με τους οποίους εξέφραζαν αυτές τις ιδέες, σύμφωνα με τα όσα έχω γνωρίσει.

Πώς οργανώνονταν οι άνθρωποι;

Πώς ήταν οργανωμένοι οι άνθρωποι στις πόλεις-βασίλεια της Κύπρου; Πώς οργανώθηκαν στην πόλη - κράτος της Αθήνας;

Οι πιο κάτω παράγραφοι έχουν μπερδευτεί. Τοποθετώ τις παραγράφους σε χρονολογική σειρά με βάση τα όσα έχω μάθει από την αφήγηση και τις πηγές που μελέτησα.

Ο Κλεισθένης έκανε μεγάλες αλλαγές για να σταματήσει τις συγκρούσεις μέσα στην πόλη της Αθήνας. Διείρεσε τους πολίτες της Αθήνας (άντρες) σε δέκα φυλές και φρόντισε να έχουν ίσα δικαιώματα. Τη μεγαλύτερη εξουσία την είχε η Εκκλησία του Δήμου που έπαιρνε και τις αποφάσεις.

Οι άνθρωποι της πόλης της Αθήνας έκριναν πως οι νόμοι του Δράκοντα ήταν πολύ άδικοι και ζητούσαν να καταργηθούν τα χρέη και να ξαναμοιραστεί η γη. Οι συγκρούσεις ήταν πολλές και συχνές. Επειδή η κατάσταση στην Αθήνα χειροτέρευε, οι ευγενείς ζήτησαν από τον Σόλωνα λάβει μέτρα.

Οι αγρότες εξακολουθούσαν να είναι δυσαρεστημένοι ακόμα και μετά την εφαρμογή των νόμων του Σόλωνα. Αυτό που ήθελαν περισσότερο ήταν να ξαναμοιραστούν τα κτήματα. Αυτό δεν έγινε και η αναταραχή συνεχίστηκε. Ο Πεισίστρατος πήρε τους δυσαρεστημένους πολίτες με το μέρος του και κατάφερε να γίνει τύραννος. Κυβέρνησε χωρίς να δίνει λόγο σε κανέναν.

Οι άνθρωποι της πόλης της Αθήνας, μετά τον Κόδρο δεν έκαναν άλλο βασιλιά και την εξουσία την πήραν οι λίγοι ευγενείς και το πολίτευμα έγινε αριστοκρατικό. Το έδαφος της Αττικής ήταν φτωχό και δεν έφτανε να θρέψει τους κατοίκους. Πολλοί ήταν χρεωμένοι και διαμαρτύρονταν. Στο δικαστήριο που πήγαιναν δεν έβρισκαν δίκαιο, οι **νόμοι δεν** υπήρχαν κάπου **γραμμένοι** και οι **δικαστές** ήταν **ευγενείς**.

Οι λίγοι ευγενείς της πόλης της Αθήνας ζήτησαν από τον Δράκοντα να γράψει νόμους και αυτός το έκανε, ορίζοντας για όλα τα αδικήματα μια τιμωρία, το θάνατο.

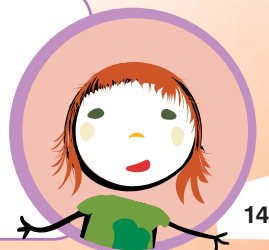
Οι άνθρωποι στην πόλη της Αθήνας ήταν οργανωμένοι σε βασίλειο, όπου βασιλιάς ήταν ο Κόδρος.

Οι άνθρωποι στις πόλεις της Κύπρου ήταν οργανωμένοι σε πόλεις-βασίλεια, όπου ο βασιλιάς είχε τη δύναμη και έπαιρνε τις αποφάσεις.

Ο Σόλωνας κατήργησε τα χρέη των πολιτών της πόλης της Αθήνας και έδωσε ελευθερία σε όσους είχαν γίνει δούλοι.

Σήμερα όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα του ψήφου.

αυτοί οι άνθρωποι που ζούσαν στην πόλη της Αθήνας ήταν οργανωμένοι σε βασίλεια. Ο βασιλιάς είχε τη δύναμη και έπαιρνε τις αποφάσεις. Οι άνθρωποι της πόλης της Αθήνας ζήτησαν από τον Δράκοντα να γράψει νόμους και αυτός το έκανε, ορίζοντας για όλα τα αδικήματα μια τιμωρία, το θάνατο. Ο Σόλωνας κατήργησε τα χρέη των πολιτών της πόλης της Αθήνας και έδωσε ελευθερία σε όσους είχαν γίνει δούλοι. Σήμερα όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα του ψήφου.

Πώς οργανώνονταν οι άνθρωποι; Ποιοι ήταν οι αρχηγοί των ομάδων; Ποιες ήταν οι σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες;

Τεκμήρια για το ότι οι άνθρωποι συνεργάζονταν

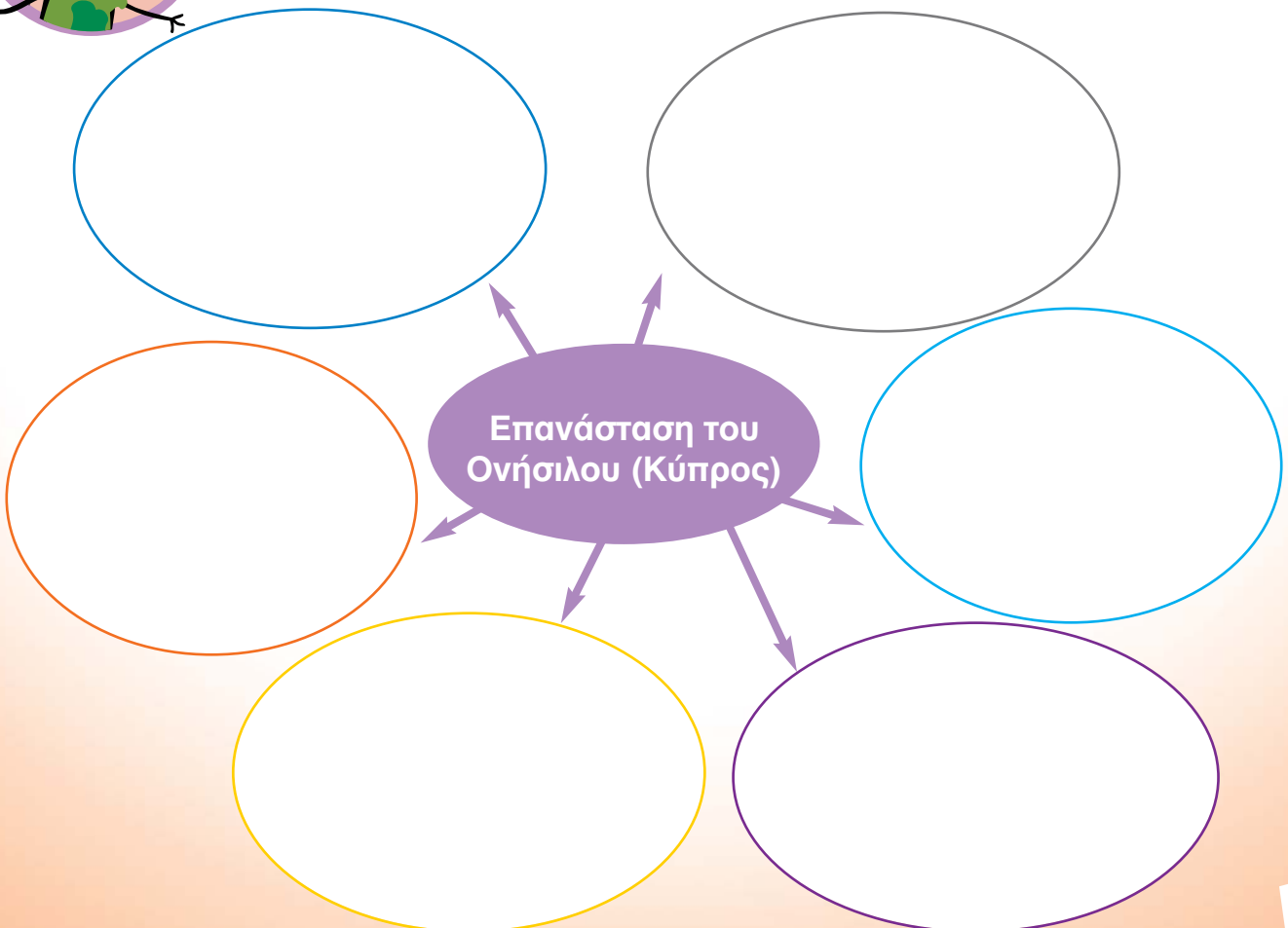
Σημειώνουμε τα τεκμήρια που έχουμε εντοπίσει στα προηγούμενα μαθήματα για τη συνεργασία ανάμεσα στους ανθρώπους της Αρχαϊκής Εποχής:

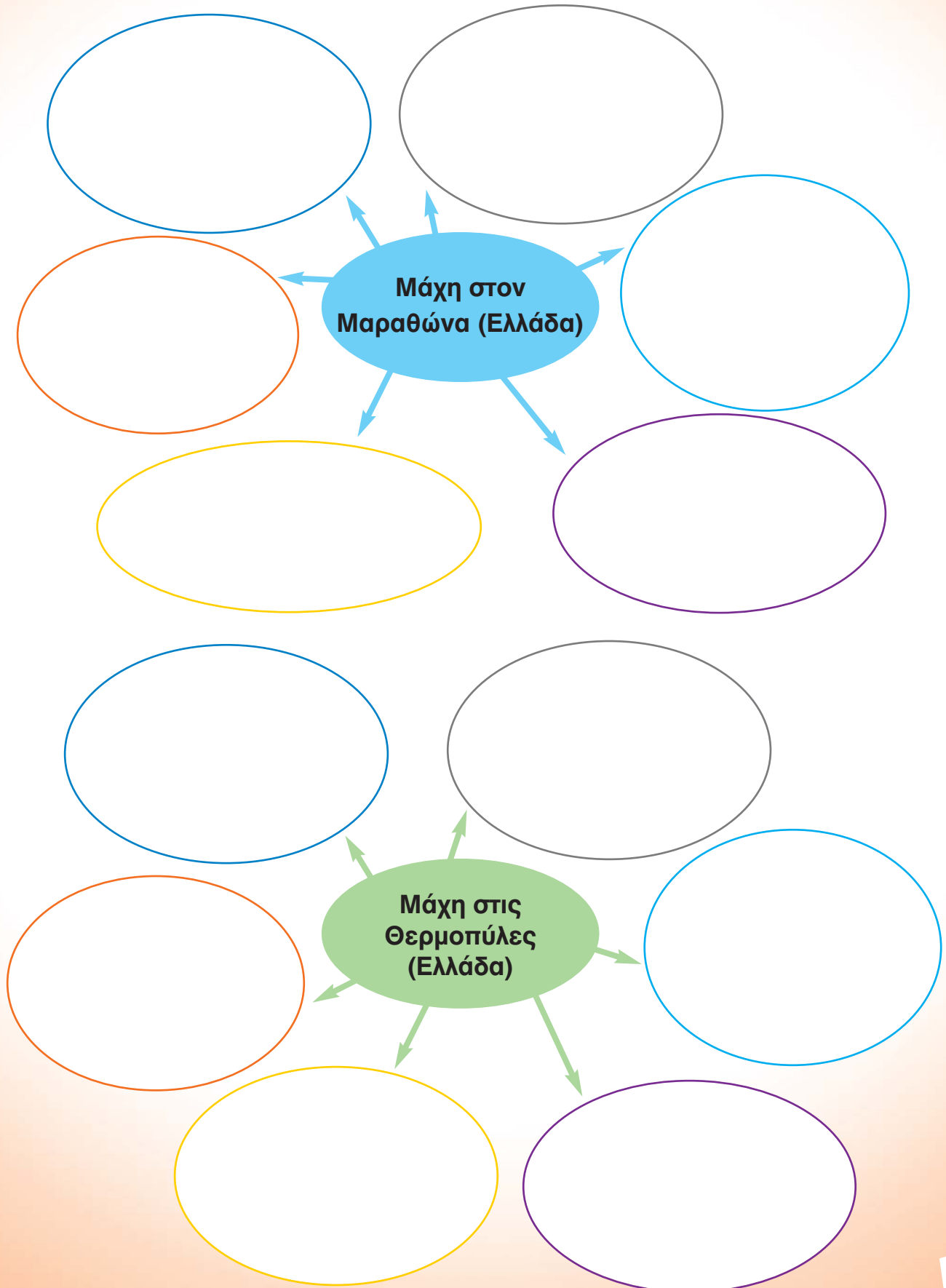
Six vertical grey rounded rectangular boxes with arrowheads on the right side, intended for students to list evidence of cooperation.

Τεκμήρια για το ότι οι άνθρωποι συγκρούονταν

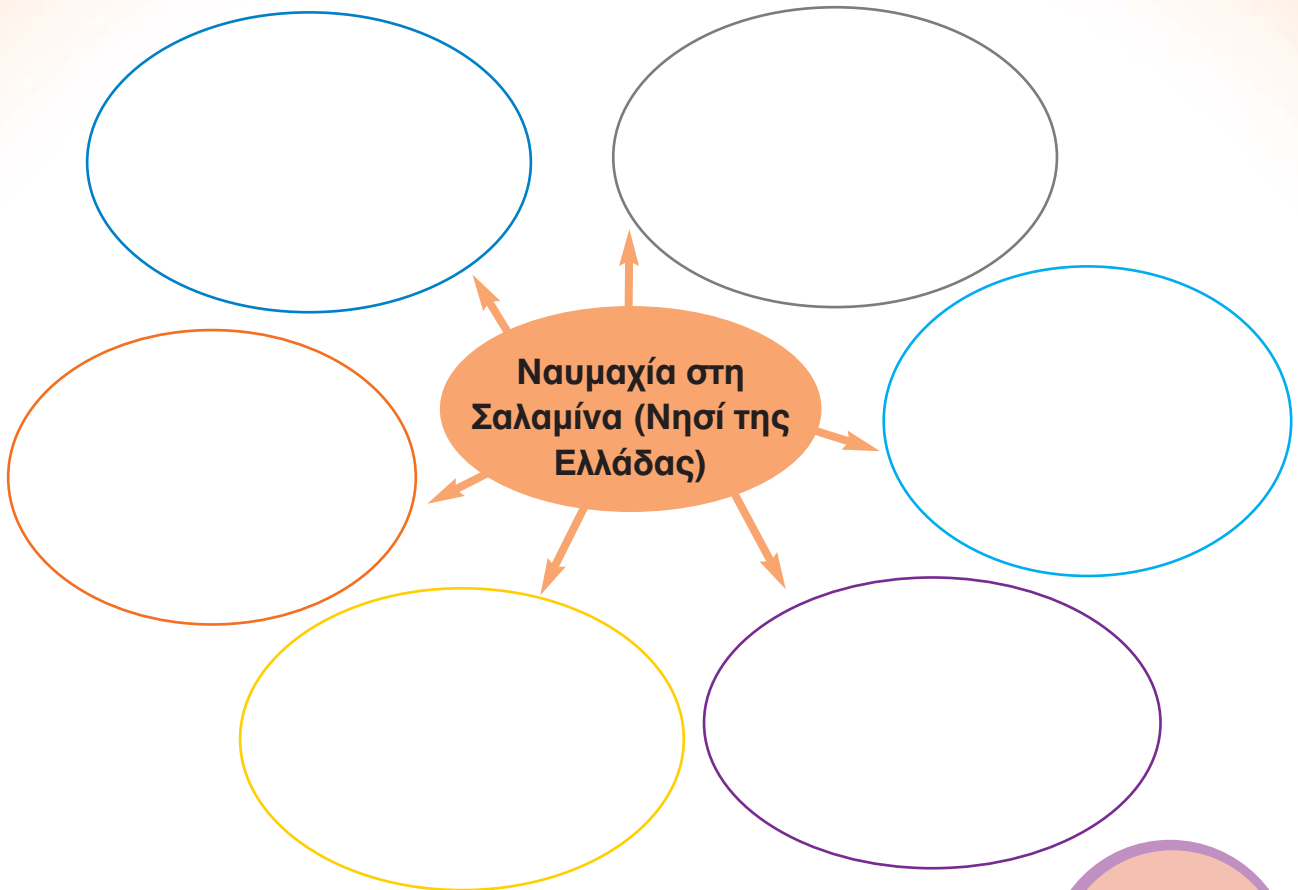
Τώρα που έχω γνωρίσει μερικές από τις σημαντικότερες συγκρούσεις ανάμεσα στους Έλληνες και τους Πέρσες, συνεργάζομαι με το παιδί που κάθεται δίπλα μου και σημειώνω τα κυριότερα σημεία της κάθε μάχης:

Πώς οργανώνονταν οι άνθρωποι; Ποιοι ήταν οι αρχηγοί των ομάδων; Ποιες ήταν οι σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες;

Πώς οργανώνονταν οι άνθρωποι; Ποιοι ήταν οι αρχηγοί των ομάδων; Ποιες ήταν οι σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες;

Συζητούμε με τα παιδιά της ομάδας μου και ανακοινώνουμε στην ολομέλεια.

Ποια ήταν κατά τη γνώμη μας, η πιο σημαντική μάχη; Γιατί το υποστηρίζουμε αυτό;